

**Стратегија развоја општине Дервента
од 2018. до 2025.
-НАЦРТ-**

Октобар, 2018. године

Садржај

2. Увод	3
3. Методологија креирања Стратегије развоја	3
4. Стратешка платформа за развој Дервенте (до 2025. године)	5
4.1. Социо-економска анализа стања	5
4.1.1. Идентитет и историја Дервенте.....	5
4.1.2. Географски положај и природне карактеристике општине Дервента	6
4.1.2.1. Географски положај.....	6
4.1.2.2. Природне карактеристике	7
4.1.2.3. Климатске карактеристике.....	10
4.1.3. Становништво	11
4.1.4. Тржиште рада.....	14
4.1.5. Економска ситуација	20
4.1.6. Туризам.....	31
4.1.7. Стање пољопривреде у Дервенти.....	35
4.1.8. Простор и инфраструктура	44
4.1.9. Друштвена инфраструктура и услуге	54
4.1.9.1. Васпитање и образовање	54
4.1.9.2. Култура	63
4.1.9.3. Спорт.....	64
4.1.9.4. Здравствена заштита.....	66
4.1.9.5. Социјална заштита	69
4.1.9.6. Цивилно друштво	72
4.1.9.7. Цивилна заштита.....	74
4.1.10. Заштита животне средине	74
4.1.11. Анализа буџета	76
4.2. Стратешка оријентација за период 2018-2025. године.....	78
4.2.1. Стратешко фокусирање.....	78
4.2.2. Визија и стратешки циљеви развоја.....	81
5. Секторски развојни планови	85
5.1. План економског развоја.....	85
5.2. План друштвеног развоја	92
5.3. План заштите животне средине.....	98
6. Оперативни дио	103
6.1. План имплементације.....	103
6.2. План развоја организационих капацитета и људских потенцијала за имплементацију, праћење и евалуацију стратегије	143

2. Увод

Стратегија развоја Дервента за период од 2018. до 2025. године представља стратешко-плански документ којим се одређују стратешки циљеви и приоритети одрживог економског и друштвеног развоја, као и приоритети у погледу очувања животне средине, који су темељени на компаративним предностима и потенцијалима општине Дервента. Усмјерена је у правцу стварања квалитетнијих услова за живот грађана, јачању пословне и предузетничке климе, повећању инвестиција и подизању еколошке свијести како би се очували важећи еколошки стандарди. Сврха оваквог планирања је да Дервента у времену које долази постане центар новог, технолошки напредног и развијеног привредног и пословног дјеловања, развијен и јасно диференциран град у којем су достигнути модерни европски стандарди живљења, чиме би Дервента постала мјесто угодног, просперитетног и сигурног живота.

Стратегија је резултат консензуса и партнерства кључних институција, организација и појединаца који су судјеловали у њеној изради, те представља заједничку иницијативу у реализацији постављене визије развоја до 2025. године.

3. Методологија креирања Стратегије развоја

Стратегија развоја општине Дервента, као најважнији документ у погледу стратешког усмјерења и развоја у будућности, израђена је уз примјену стандардизоване Методологије за интегрисано планирање локалног развоја (МиПРО). Ова методологија креирања стратегије подразумијева: фазни процес планирања, партнерско учешће јавног, приватног, невладиног сектора, као и свих других актера живота локалне заједнице, акцентовање критичних питања, избор јасних приоритета дјеловања и разрађен и ефикасан план имплементације предвиђених програма и мјера, уз поштовање свих прописаних принципа дјеловања.

Добра стратегија треба да буде развојно оријентисана и базирана на јасном разумијевању актуелне ситуације. Треба да буде логички досљедна и конзистентна, разумљива за ширу јавност, релевантна и јасно дефинисана, те довољно флексибилна и широка да обухвати сва важна питања развоја локалне заједнице.

Писање стратегије захтијева интердисциплинаран приступ, посебно са аспекта свих друштвених и хуманистичких наука, будући да овакав документ одређује правац развоја локалне заједнице у дужем временском периоду. Имајући у виду сложеност израде стратешког документа, рад на његовој изради захтијевао је комбиновање теоријских и емпиријских метода, стога су употребљавани општи уводни методи (анализа, синтеза, индукција и дедукција, генерализација и конкретизација, класификација и др.) и експликативни методи (спекулативно-библиографски и емпиријски метод). Општинска радна група за израду Стратегије развоја општине Дервента за период 2018-2025. године је, поред проучавања свих доступних извора

грађе и нормативних мјера, стручне литературе и анализе радних и партнерских група, уз анализу и евалуацију претходних стратешких планских докумената, као и њиховог усаглашавања са овим документом, спровела и истраживање у виду анкетаирања и интервјуисања, како би се у израду укључили сви заинтересовани актери локалне заједнице.

Главни дио Стратегије чини њен дугорочни стратешки ниво. У оквиру овог дијела урађена је социо-економска анализа, као и SWOT и ПЕСТ анализа, како би се што прецизније одредила најважнија фаза стратешког планирања, а то је дефинисање визије ове Стратегије, стратешких фокуса, као и појединачних стратешких циљева развоја који у планираном периоду дају образац дјеловања у којем локална заједница треба да оствари оно што је планирано.

Општинска радна група, у сарадњи са секторским и партнерским групама, је, поштујући задане стратешке циљеве, израдила тактички дио Стратегије. Оперативни циљеви, програми, пројекти и мјере који омогућују остваривање предвиђених циљева дефинисани су на период од седам година.

Циљеви у овој Стратегији су:

- Конзистентни – стратешки и општи циљеви узајамно усаглашени;
- Релевантни – циљеви примјерени датој ситуацији;
- Реални – њихово извођење оствариво у простору и времену и са расположивим ресурсима;
- Специфични и мјерљиви – како би могло да се утврди да ли је циљ остварен и до ког нивоа;
- Временски дефинисани – са одређеним терминима реализације.

Цјелокупан тактички дио усмјерен је на побољшање услова живота у локалној заједници.

У завршном оперативном дијелу Општинска радна група је интегрисала и ускладила све документе и задане циљеве, те израдила оквирне краткорочне планове и програме имплементације, финансијску конструкцију, као и план развоја организационих капацитета и људских ресурса, неопходних за процес имплементације ове Стратегије, те је одређен и начин њеног праћења, евалуације и ажурирања.

Након усвајања Стратегије треба основати групу за мониторинг која ће контролисати спровођење Стратегије и осигурати њену имплементацију. Она би требало да укључи представнике радних група из редова локалних партнера изван општинске управе, који су учествовали у изради и који су добро упознати са визијом, циљевима и задацима Стратегије.

4. Стратешка платформа за развој Дервенте (до 2025. године)

4.1. Социо-економска анализа стања

4.1.1. Идентитет и историја Дервенте

У шароликом и разним утицајима прожетом историјском мозаику вијековима је слаган идентитет овог града који је свој развој започео на узвисинама с којих се у недоглед пружа поглед на дио Панонског басена.

Најстарије насеобине потичу из доба палеолита и уско се везују за костолачку и винчанску културу, те ријеку Саву. О томе свједоче археолошки локалитети на територији општине. Будући да се овај крај налазио и на правцима римског утицаја, неоспоран је и њихов утицај, као и утицај бројних племена која су са сјевера надирала на територије Западног и Источног Римског Царства, о чему свједоче бројни артефакти из тог периода.

У средњовјековном периоду овај крај је углавном био под Угарском влашћу, као и под управом краља Драгутина Немањића, а свјedoци овог периода су и сачувани „Детловачки евхологион“, као и локалитет Амбарине. Најстарији политички документ о Дервенти потиче из 1392. године, гдје се у даровници краља Ладислава уз села из жупе Врбас помиње Стари Град у Жупанији Пожешкој. На подручју општине Дервента историја биљежи неколико насеља, а најзначајнији је Овар, сједиште жупе Де Ветри Кастро, који се налазио на мјесту данашњег града.

Под влашћу Отоманског Царства Дервента је имала важан карактер граничне општине, јер је због свог стратешки незаобилазног положаја представљала веома важну утврду у војном смислу, како у периоду турског, тако и у периоду нешто каснијег аустро-угарског утицаја. О значају овог утврђења записе и скице оставио је и аустријски конзул Митесер, који је неколико мјесеци био задржан у тврђави. Турци су, у периоду своје владавине, на бријегу изнад Украине изградили добро чувану тврђаву Дербент, у чијем су се подножју развиле Велика и Мала Укрина. Развојем еснафа, трговине и угоститељства у овим насељима ударени су темељи првог организованог привредног дјеловања, а забиљежено је да је Дервента 1600. године већ имала статус касабе (урбаног насеља). Истовремено, долази до слабљења отоманског утицаја у граничним зонама на подручју Босанског пашалука, што је означило период бржег развоја градског насеља, као и почетак развоја школства и побољшање положаја хришћанског становништва.

Снажан печат развоју Дервенте као урбаног центра ове регије долази са аустро-угарским утицајем. Овај период карактерише убрзан друштвени и привредни развој, отварају се болница, школе, општински и котарски уред, водовод, пошта, порески уред, котарски суд, а оснива се и Прва управа жељезница БиХ.

У периоду послје Другог свјетског рата долази до појачане индустријализације овог краја, наставља се урбанизација, а примјетан је и интензиван развој у области образовања, здравства, културе и спорта. Дервента доживљава снажан успон и преображај који се манифестује појачаним приливом становника, функционалним јачањем и диференцирањем, што потврђује да је Дервента готово читав један вијек била важно регионално и урбано средиште овог краја.

Историјски посматрано, Дервента је у својој бурној историји више пута разарана готово до темеља, али карактер општине, која се као феникс још јача издиже из пепела, Дервента може да захвали стрпљивости и истрајности својих становника, који се истински поносе својом културно-историјском баштином, чије су и они неизбрисиви дио.

4.1.2. Географски положај и природне карактеристике општине Дервента

4.1.2.1. Географски положај

Дервента се налази на сјеверу Босне и Херцеговине на граници између брдско-планинске унутрашњости и ободног дијела Панонског базена. По својим природним карактеристикама и географском положају, градско насеље Дервента припада макрорегионалној цјелини перипанонског простора. Дервента има карактер субрегионалног центра, а на основу нодално-функционалне регионализације Републике Српске, припада Добојско-бијељинској регији и заузима њен сјеверозападни дио. У општини Дервента на површини од 517 km², према попису из 2013. године живи 27.404 становника, што чини просјечну густину насељености од 53 становника по km². Градско насеље Дервента налази се у централном дијелу општине и заузима површину од 16,67 km², а урбано подручје насеља обухвата око 8 km².

Сјеверну границу општине Дервента чини Ивањско поље, ријека Сава, као и ниске планине Вучијак (на сјевероистоку) и Мотајица (на сјеверозападу), јужном страном општине се пружа планина Крњин, док са западне стране границу општине представља ријека Укрина. Општина Дервента је једна од 62 јединице локалне самоуправе у РС. Административно граничи са општинама: Брод, Добој, Модрича, Прњавор, Србац и Станари, док ријеком Савом граничи са општином Бебрина (Република Хрватска). Подручје општине обухвата 57 насељених мјеста, административно подијељених у 42 мјесне заједнице, од којих је 6 градских и 36 сеоских мјесних заједница.

Геосаобраћајни положај Дервенте је веома повољан. Она заузима централни положај простора сјеверне Босне и представља транзитно подручје које повезује Панонску низију кроз Динарске планине са приморјем. Дервента представља чвориште магистралних праваца, и то: Брод-Дервента-Добој-Сарајево-Плоче и Бијељина-Дервента-Бањалука, чиме је Дервента директно повезана са главним административним центрима Бањом Луком и Сарајевом.

Регионалним правцима: Дервента-Србац-Градишка и Дервента-Подновље-Модрича, општина је добро повезана са свим околним општинама. Близина бродског Посавља омогућава брзо укључивање у важну саобраћајницу паневропски саобраћајни коридор Х (Салзбург-Грац-Љубљана-Загреб-Београд-Ниш-Скопље-Велес-Солун) и жељезничку магистралу Јасенице-Ђевђелија, као и могућност коришћења ријечног саобраћаја на ријеци Сави.

Поред овог, добру саобраћајну позицију одређује и близина аутопута „9. јануар“, који пролази кроз јужни дио општине, као и близина будуће трасе коридора 5 Ц.

Једна од важних геостратешких карактеристика јесте и близина аеродрома у Бањој Луци и Тузли, а подједнако је удаљена (око 200 km) од 3 важна центра овог региона: Сарајева, Загреба и Београда.

4.1.2.2. Природне карактеристике

❖ Земљиште

Пољопривредно земљиште је најважнији природни ресурс и заузима око двије трећине општине Дервента. Од укупне површине земљишта на пољопривредно отпада 35.671 ha, шуме заузимају површину од 12.636 ha, а под неплодним земљиштем је 3.209 ha.

На подручју Дервенте заступљене су три главне врсте земљишта:

Параподзол и параподзолска земљишта су заступљена у свим правцима, осим у долини ријеке Укрине и правцу сјевера гдје су на контакту смонице и метаморфне смонице, али само у веома уском појасу. Уз примјену одговарајућих агротехничких мјера продуктивност им је добра.

Смонице и метаморфне смонице су настале на лапоровитим глинама. На њима се могу гајити све пољопривредне културе, а најбоље успјевају житарице, те воћњаци и виногради. Уз добро ђубрење дају високе приносе и спадају у најбоља пољопривредна земљишта.

Рецентни алувијални наноси заступљени су углавном у долини ријеке Укрине. Користе се на мањем дијелу као обрадиве површине под ораницом, док су на највећем дијелу под ливадама, а дјелимично и под шумом.

По морфолошким одликама доста јасно се издвајају сјеверни, претежно заравњени предјели, у односу на, морфолошко изразитије, јужне крајеве. Сјеверни претежно заравњени предјели омогућавају становништву тог дијела општине интензивно бављење ратарством уз могућност наводњавања водама ријеке Укрине и Саве. Више брежуљкасто земљиште у јужним крајевима општине веома је погодно за оранице, а

исто тако и за воћњаке. За разлику од сувљег и сунчанијег брежуљкастог земљишта, ниже земљиште је влажније и ови предјели су погоднији за ливаде и пашњаке.

❖ Шуме

Од биљног покривача на простору општине својим економским вриједностима истиче се шума. Шуме се простиру на 12.636,45 ha површине на подручју општине Дервента, што чини око 25 % укупне површине земљишта. Крчење и екстензивно сточарство, не само да је смањило шумске површине, него су оне и доста деградиране, па је велики дио шумског земљишта под шикарама или младом шумом. Ипак, значајне шумске површине пружају могућности нових захвата, како садњом на недовољно искоришћеним површинама, тако и одговарајућом смјеном врста дрвећа.

Од укупне површине под шумама око 10.093,94 ha је у приватном власништву, а у државном око 2.542,51 ha. У структури шума које су у државном власништву, високе шуме заузимају око 698,27 ha, изданацке шуме заузимају 1.832,74 ha, а површине подесне за пошумљавање и газдовање чине 2,20 ha, док на површине неподесне за газдовање отпада 9,30 ha.

У оквиру административних граница општине Дервента корисник државних шума је Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, Шумско газдинство „Добој“ – Добој, Шумска управа Дервента, која је, такође, извршила стручно-техничких послова у шумама у приватној својини.

❖ Природни ресурси- воде

Простор општине Дервента по годишњој расподјели падавина спада у сушнија подручја, али, с обзиром на заступљену равномјерност падавина и повољан геолошки, геоморфолошки и флористички састав, хидрографска мрежа овог подручја је добро развијена. Воде са овог подручја припадају црноморском ријечном сливу, што значи да има нивално-плувијални режим прелазног средњеевропског типа који се одликује највишим средњим мјесечним водостајима и протицајима у априлу, а потом у мају и јуну, а најнижим у августу или септембру. Главни водоток на подручју општине Дервента је ријека Укрина која протиче у дужини од 37 km кроз општину Дервента. Она настаје од Велике и Мале Укрине са укупним сливним подручјем од око 1.516 km². Ријека Укрина се сврстава у водоток друге категорије, што значи да се те воде могу користити за купање, рекреацију, спортове на води, гајење рибе или које се, уз методе обраде, могу користити у прехранбеној индустрији и за пиће. Поред ријеке Укрине, важан водни потенцијал за општину има ријека Сава, која чини сјеверну границу општине у дужини од 10 km.

Хидрографску мрежу општине поред ријека Укрине и Саве чине још и рјечице: Осиња, Илова, Лупљаница, Бишња, Љешница, Фоча и Величанка, те велики број потока. Рјечица Лупљаница, десна притока ријеке Укрине, је од великог значаја у хидролошком погледу, јер је на њеном извору у истоименом селу, 7 km јужно од града, изграђен први водовод 1897. године. Хидрографске карактеристике овог простора, заједно са климатским представљају значајан потенцијал у еколошком, пољопривредном и спортско-рекреативном погледу. Поред гравитационих истицајних вода у шљунковито-пјесковитим наслагама налазе се и слободне подземне воде. Значај ових вода је велики, јер се налазе ближе корисницима и обично су чистије од површинских вода захваљујући филтрационим и другим карактеристикама стијенског комплекса кроз који се крећу. Коришћење ових вода има велики привредни значај. На подручју Дервенте заступљене су слане минералне воде. То су воде NaCl типа, хладне воде различите минерализације. Појаве ових вода су слабо истражене на овом подручју, те се не може говорити о могућој експлоатацији минералних вода и могућностима њиховог коришћења.

❖ Остала природна богатства

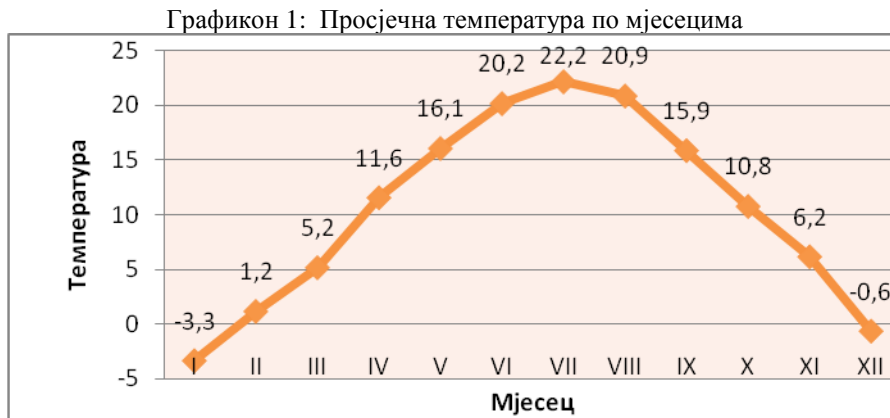
Од осталих природних богатстава истичу се: шљунак, пијесак, грађевински камен, глина и литотамнијски кречњак и они се експлоатишу. Позната су и налазишта гранита у сјеверозападном дијелу општине, ултрамафита на југу општинског територија, као и лежишта магнезита, азбеста, хрома и бабра, али њихова експлоатација још увијек није економски оправдана. Пијесак и шљунак представљају вриједан грађевински материјал, налазе се како у токовима, тако и поред ријека Саве и Укрине. Користе се од давнина, како од стране приватника, тако и у новије доба од стране грађевинских индустријских предузећа. На подручју општине Дервента врши се само већа експлоатација литотамнијских кречњака на подручју Дажнице.

Примјена овог кречњака је вишеструка, користи се у пољопривреди за калцификацију киселих земљишта, у индустрији минералних ђубрива, за пунила у неким гранама индустрије и друго. Сасвим је сигурно да у групи осталих природних богатстава има још доста оних који се требају истраживати и доказивати, а њихова експлоатација би омогућила веће привредне активности на простору дервентске општине. Оцјена природних услова локалне заједнице је задовољавајућа, што се види из претходно описаних природних фактора. Добре геоморфолошке, педолошке и хидролошке карактеристике омогућавају становништву општине да се баве разним друштвеним активностима, а највише пољопривредом, што омогућава предуслов за добар даљи друштвени развој.

4.1.2.3. Климатске карактеристике

❖ Температура

На подручју Дервенте клима је умјерено-континенталана. Најтоплији мјесец је јули са просјечном температуром од $20,5^{\circ}\text{C}$, а најхладнији мјесец је јануар са просјечном температуром од $-3,3^{\circ}\text{C}$. Годишње колебање температуре је око 24°C , а просјечна годишња температура се креће око 10°C . Јесени и прољећа су приближно топла. Љети температура ваздуха може значајно порастити и достићи апсолутне вриједности око 40°C . Зимски екстреми могу достићи и до -35°C .

❖ Падавине

Из графикона 2. се види да је максимум падавина у јуну и септембру. Минимум падавина је у октобру, а секундарни минимум у фебруару. Просјечна количина падавина годишње износи око 810 mm . Иако се за годишњу количину падавина може рећи да је релативно ниска, ипак, будући да су падавине у току године доста равномјерно распоређене, има их довољно, прије свега, за потребе аграрне производње у непосредној близини града.

Да су падавине у току године добро распоређене потврђује и релативно велики број падавинских дана, који у току године износи од 90 до 150 дана. Из годишње расподеле падавина можемо закључити да подручје града Дервенте има континентални плувијометријски режим, који је модификован маритимним утицајем.

Графикон 2: Средња количина падавина

❖ Вјетрови

Вјетрови на подручју Дервенте су слаби и ријетки. Јачина вјетрова по Бофоровој скали износи просјечно од 2,5 до 3. Највише вјетрова дува из правца сјевероистока 24%, са истока 20%, затим са сјеверозапада 18%. Са сјеверног квадранта дува половина свих вјетрова, што у процентима износи: С 8%, СИ 24%, СЗ 18%. Са јужног квадранта дува само 20% вјетрова: Ј 1%, ЈИ 8%, ЈЗ 11%.

❖ Остале климатске карактеристике

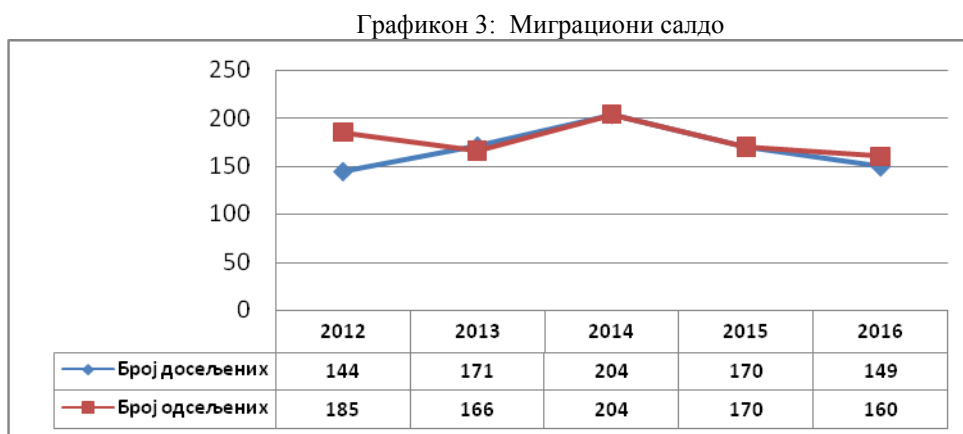
Просјечна релативна влажност ваздуха на овом подручју креће се од 75-80%, што је веома повољно. Годишња расподјела облачности показује да је облачнији дио године зима, док је у љетњој половини године облачност мала и износи испод 50%. Најмагловитији мјесец је октобар. Инсолација је умјерена и износи 1800-1900 часова годишње. Највећа инсолација је у јулу и августу, а најмања у децембру. На основу метеролошких и климатских показатеља можемо да закључимо да подручје Дервенте има веома повољне климатске услове.

4.1.3. Становништво

Према попису становништва из 2013. године ова општина је имала 27.404 становника, од чега су 49% популације чинили мушкарци, а 51% жене. Просјечна густина насељености на подручју општине Дервента, према попису из 1991. године, износила је 109 становника по km^2 , а 2013. године је износила 53 становника по km^2 , што је нешто мало више у односу на просјек у Републици Српској (просјечна густина насељености у Републици Српској износи 48 становника по km^2).

Насељено мјесто Дервента обухвата 6 урбаних мјесних заједница у којима живи 12.680 или 46,3% становника, док у осталим насељима које покривају 36 мјесних заједница живи 14.724 или 53,7% становника.

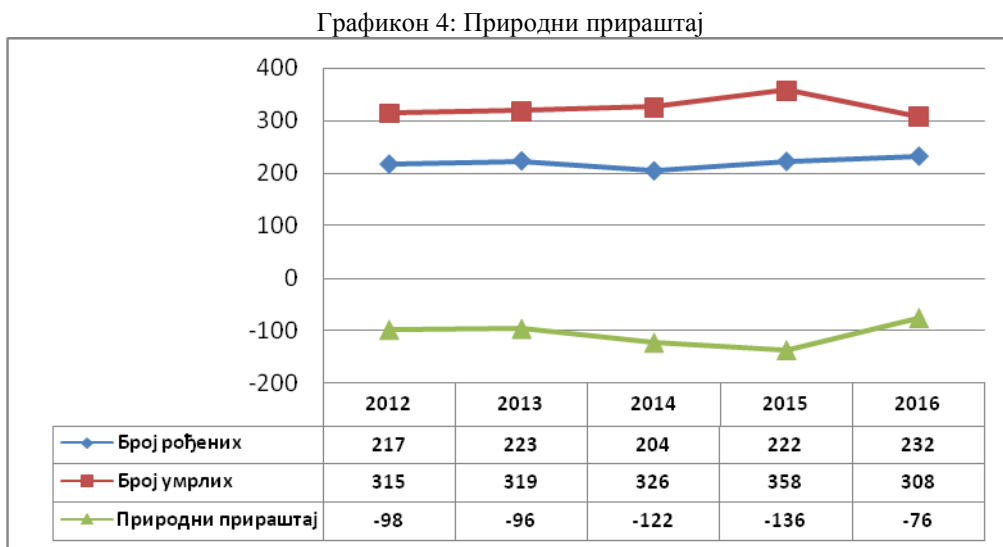
❖ Миграциони салдо

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Подаци о унутрашњим миграционим кретањима показују већи број становника који одсељавају из општине Дервента у односу на број становника који досељава. У периоду од 2012. до 2016. године број становника који се одселио са подручја општине Дервента износи 885, а број оних који се доселио у Дервенту јесте 838. У посматраном периоду, као последица унутрашњих миграција, број становника у општини Дервента се смањио за 47 лица.

❖ Природни прираштај

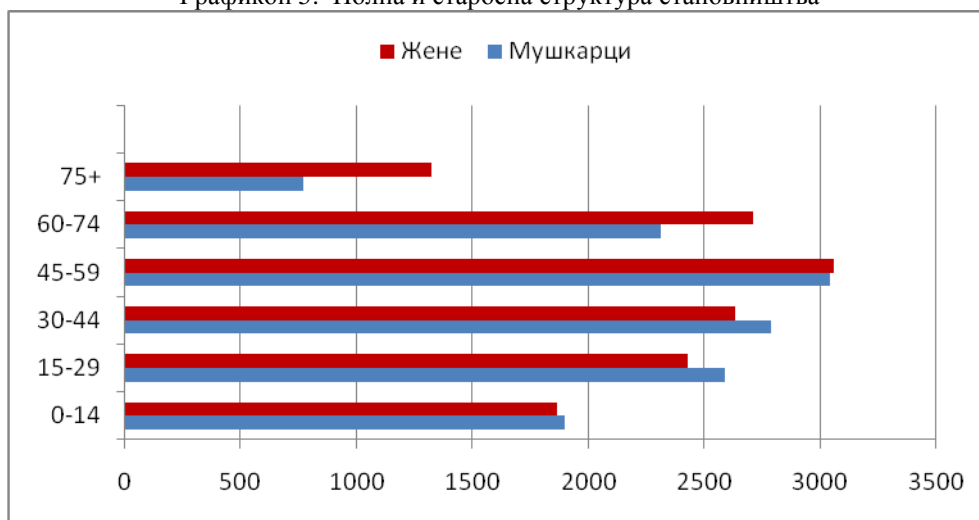

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Као и цијела РС, и општина Дервента се суочава са негативним природним прираштајем, будући да је у периоду од 2012. до 2016. године рођено 1.098, а умрло 1.626 становника. У посматраном периоду, по основу природног прираштаја, број становника се смањио за 528 лица. Један од видова пронаталитетних мјера које општина Дервента пружа јесте подршка вишечланим породицама, као и стипендирање студената и надарених ученика средњих школа.

❖ Полна и старосна структура становништва

Графикон 5: Полна и старосна структура становништва

Извор: Попис становништва 2013. године

Полна структура становништва према старосним категоријама показује да су у узрасној категорији становништва до 45 година старости бројнији мушкарци, док се број жена повећава са повећањем старосне категорије становништва.

Табела 1: Старосна структура становништва

Структура становништва	Број становника	Учешће у (%)
Узраст 0 - 14	3.761	13,72
Радни контингент 15 - 64	18.541	67,65
Становништво од 65 година и више	5.102	18,61
Фертилни контингент	6.103	22,27

Извор: Попис становништва 2013. године

Резултати пописа нам указују на то да је становништво општине ушло у дубоку демографску старост, што показују и сљедеће чињенице: удио становника млађе животне доби до 14 година у укупном становништву износи 13,72%, а удио старијег становништва изнад 65 година износи 18,61%. На основу истих извора радни контингент је чинило 67,65% становника, а просјечна старост становништва општине је износила 42,2 године и у складу је са просјеком Републике Српске која износи око 42 године.

Удио фертилног контингента у укупној популацији општине Дервента је износио 22,27%, што обухвата број од 6.103 особе женског пола у животној доби од 15 до 49 година старости. На основу ових чињеница могуће је уочити да општина биљежи смањење укупног броја становника, све убрзанију природну депопулацију и прогресивно демографско старење, на што указује пораст броја и удјела становника старијих од 65 година.

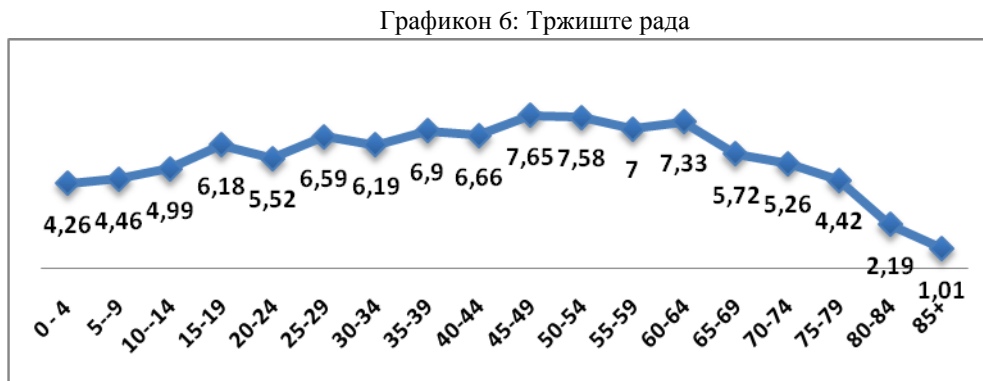
ЗАКЉУЧАК:

На основу демографске анализе, људски ресурс, као важан потенцијал општине, је ограничен. У прилог томе говори неповољна старосна структура.

Евидентно је да су емиграцијски токови, условљени ратним дешавањима на подручју општине Дервента, директно утицали на бројност популације, што је посљедично имало утицај и на дугогодишње снижавање наталитета, које је, касније, довело до великих промјена у броју, као и у односу млађег и старијег становништва. Демографски развој би требало базирати на квантитативним мјерама, односно у правцу заустављања смањења броја становника и квалитативним, које се односе на равномјеран размјештај становништва, побољшање неповољне старосне и образовне структуре, као и стимулисање позитивних миграција младог и образованог становништва у Дервенту. Питање депопулације је утолико битније, будући да она има деструктиван утицај на средину - што дуже траје, у све већој мјери слаби демографску снагу.

4.1.4. Тржиште рада

На основу демографске анализе и наведеног графика може се закључити да је контингент радно способног становништва најбројни у доби између 35 и 65 година старости, што говори да је радно способно становништво релативно старије животне доби.

Извор: Попис становништва 2013. године

Старење становништва би у значајној мјери могло утицати на смањење бројности радне снаге у будућности, што би могао постати ограничавајући фактор привредног раста и развоја.

Табела 2: Број регистрованих запослених лица

Пол	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Мушкарци	3268	3414	3455	3474	3390	3289
Жене	3001	3088	3206	3210	3225	3080
Укупно	6269	6502	6661	6684	6615	6369

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

У посматраном периоду запосленост је континуирано расла до 2014. године када је износила 6.684 запослених, док је у 2015. години забиљежен незнатан пад запослених од 1,03%. У истом периоду било је запослено 6.615 радника што је износило 2,7% удјела у укупном броју запослених у Републици Српској. У 2016. години било је запослено 6.369 лица, што је ниже за 3,71 % у односу на претходну годину. У структури запослених у истој години мушкарци су учествовали са 52%, а жене са 48%. Према подацима Пореске управе Републике Српске у децембру 2017. године број запослених лица износио је 6.314 што је незнатно ниже у односу на претходну годину.

❖ Структура запослених по дјелатностима

У сљедећој табели дати су подаци Пореске управе Републике Српске о броју запослених на подручју општине Дервента по дјелатностима, стање са 31.12.2017. године, као и процентуално учешће појединих дјелатности у укупном броју запослених:

Табела 3: Запослени према врстама привредне дјелатности

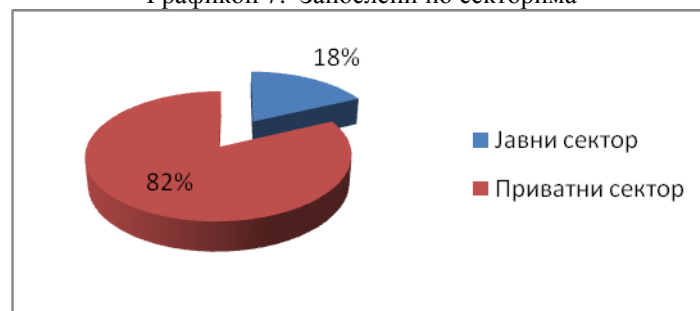
Сектор	Привредне дјелатности	2017. година	Учешће у (%)
Јавни сектор	Јавна управа, социјално осигурање	252	3,99
	Образовање	494	7,82
	Здравство и социјална заштита	184	2,91
	Енергија	39	0,62
	Комуналије	109	1,73
	Умјетност, забава и рекреација	33	0,53
	Административне и помоћне услужне дјелатности	25	0,4
Приватни сектор	Прерађивачка индустрија	2846	45,07
	Саобраћај и складиштење	1249	19,78
	Угоститељство	212	3,35
	Транспорт	182	2,88
	Грађевинарство	132	2,09
	Пољопривреда, шумарство и риболов	100	1,58
	Стручне, научне и техничке дјелатности	190	3,01
	Финансије и осигурање	53	0,84
	Информације и комуникације	46	0,73
	Остале услужне дјелатности	168	2,67
Укупно		6314	100

Извор: Пореска управа Републике Српске

Анализом структуре запослених према врстама привредне дјелатности у 2017. години може се закључити сљедеће:

- Запосленост у области прерађивачке индустрије је задовољавајућа и учествује са око 45,07% у структури запослених у општини Дервента.
- Број запослених у области трговине у односу на запошљавање у областима производње може се оцијенити као релативно позитивно и износи 19,78% учешћа у укупној запослености.
- У области пољопривреде запосленост је релативно ниска и износила је 1,58% и поред чињенице да је земљиште најважнији природни ресурс општине.
- Запосленост у области грађевинарства је 2,09%, а у области саобраћаја и складиштења 2,88% од укупног броја запослених и може се оцијенити као релативно низак проценат.
- У образовању је запослено 7,82% а у области здравства и социјалне заштите 2,91% од укупног броја запослених, што се може оцијенити као релативно задовољавајући податак.
- У области јавне управе и одбране, те обавезног социјалног осигурања запослено је 3,99% од укупно запослених на подручју општине.

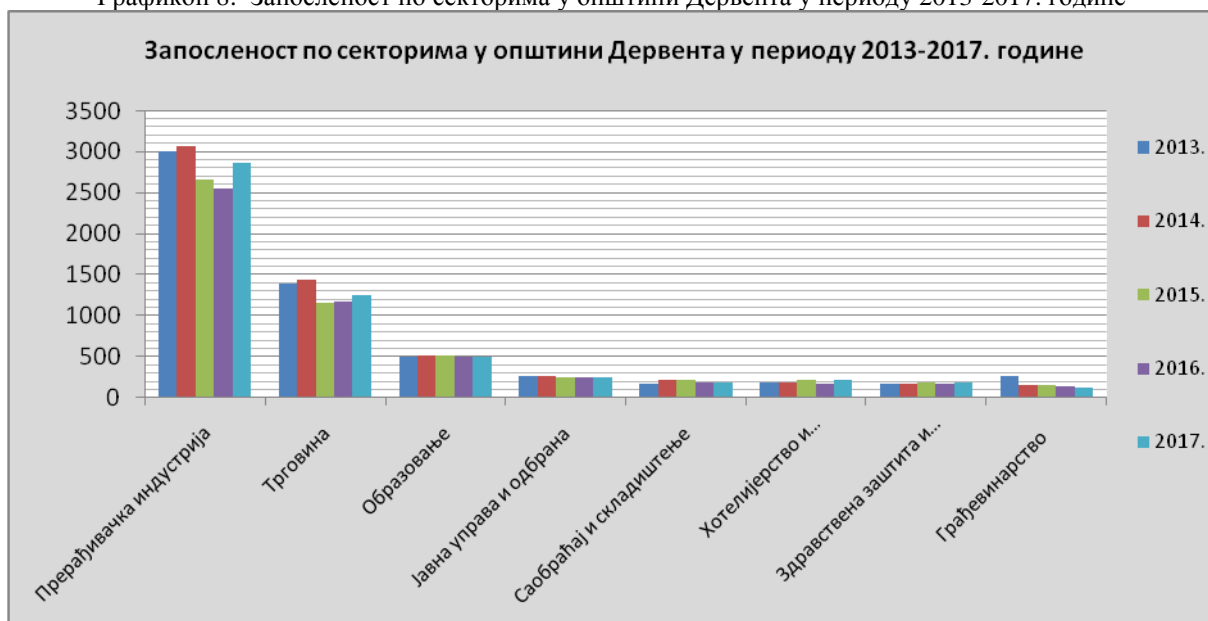
Графикон 7: Запослени по секторима

Извор: Пореска управа Републике Српске

У графикону је наведен процентуални удио запослених по секторима на територији општине Дервента. У јавном сектору 2017. године је било запослено 1.136 лица или 18%, што је било ниже од републичког просјека који се кретао око 37%, док је број запослених у приватном сектору износио 5.178 лица или 82%, са доминацијом у прерађивачкој индустрији.

Графикон 8: Запосленост по секторима у општини Дервента у периоду 2013-2017. године

Извор: Завод за статистику Републике Српске и Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

❖ Структура незапослености

Табела 4: Запосленост и незапосленост у општини Дервента

Година	Запосленост	Незапосленост	Стопа незапослености (%)
2011	6.269	2.145	25,5
2012	6.502	2.141	24,8
2013	6.661	2.316	25,8
2014	6.684	2.444	26,8
2015	6.615	2.273	25,6
2016	6.369	2.047	24,3

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Просјечна формална незапосленост за наведене године, приказана у табели, износи 25,5%. Према истом извору стопа незапослености у 2016. години је износила 24,3%. На основу наведеног може се закључити да је незапосленост у општини Дервента много нижа од оне у Републици Српској, што говори да Дервента добро користи своје људске потенцијале. Број незапослених лица према евиденцији Завода за запошљавање 31.12. 2017. године је износио 1.587 лица, што је значајно ниже у поређењу са претходним годинама. Просјечна формална незапосленост у 2017. години је износила 20,1%.

Табела 5: Учешће појединих квалификација у укупном броју незапослених у 2017. години

Квалификациона структура	Укупно	Жене	%
Неквалификовани радници	388	120	24,4
ПК-НСС радници	45	20	2,8
Квалификовани радници	551	172	34,7
Техничари ССС	449	261	28,3
ВКВ	16	3	1
Виша стручна спрема	22	13	1,4
ВСС 180 ЕЦТС	34	24	2,1
ВСС 240 ЕЦТС	76	53	4,8
Мастер 300 ЕЦТС	6	2	0,4
Укупно	1587	668	100

Извор: Завод за запошљавање РС-а

У укупном броју незапослених највише је квалификованих радника, разних квалификација, 34,7%, затим лица са средњом стручном спремом 28,3%, те неквалификованих радника 24,4%. Удио од 2,8% које чине ПК-НСС радници и ВКВ од 1% у укупном броју незапослених је јако низак. Број незапослених лица са вишом и високом стручном спремом према истој евиденцији је износио 138 или 8,7%. Број особа женског пола у укупној суми незапослених је износио 668 или 42%.

Табела 6: Старосна структура незапослених лица у 2017. години

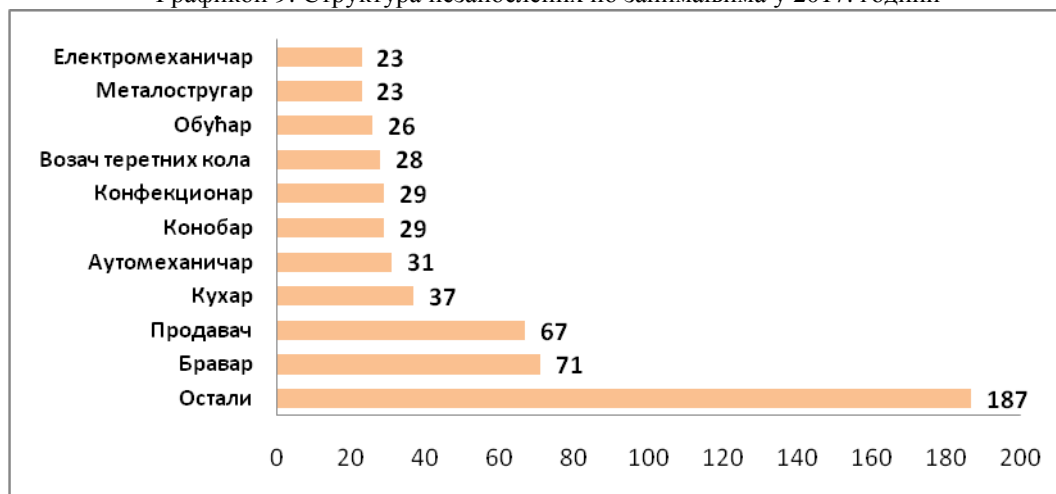
Старосна структура	Укупно	Жене	%
Од 15-18 година	2	1	0,1
Од 18-20 година	58	30	3,7
Од 20-24 година	139	64	8,8
Од 24-27 година	114	51	7,2
Од 27-30 година	111	61	7
Од 30-35 година	167	92	10,5
Од 35-40 година	157	58	9,9
Од 40-45 година	170	71	10,7
Од 45-50 година	194	62	12,2
Од 50-55 година	178	74	11,2
Од 55-60 година	189	64	11,9
Од 60-65 година	108	40	6,8
Укупно	1587	668	100

Извор: Завод за запошљавање РС-а

При анализи старосне структуре незапослених уочава се да је највећи број незапослених у старосној доби у којој је човјек радно најспособнији. У старосној структури од 20 до 50 година број незапослених лица је износио 1.052 или 66,3%.

У 2017. години према евиденцији Завода за запошљавање број радника без квалификација је износио 27,2% у односу на број укупно пријављених.

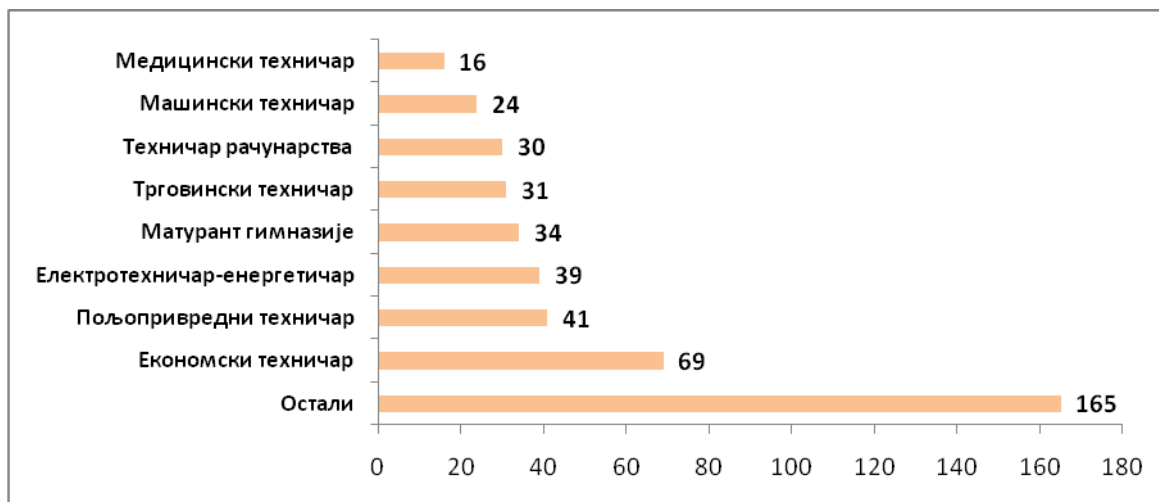
Графикон 9: Структура незапослених по занимањима у 2017. години

Извор: Завод за запошљавање РС-а

У укупном броју незапослених број квалификованих радника је износио 551 или 34,7%. Од квалификоване радне снаге на бироу је било највише бравара 4,5% и продавцача 4,2%, а најмање електромеханичара и металостругара 1,4% у односу на укупан број пријављених лица.

Графикон 10: Структура незапослених са средњом стручном спремом

Извор: Завод за запошљавање РС-а

Број лица са средњом стручном спремом који се налазио у евиденцији бироа за запошљавање у 2017. години је износио 449 незапослених или 28,3%. Највише је било економских техничара 4,3% и пољопривредних техничара 2,6%, а најмање медицинских техничара 1% у односу на укупан број пријављених лица.

Када је ријеч о броју незапослених лица са високом стручном спремом највише је било дипломираних економиста 14 и професора разредне наставе 11 лица. На евиденцији нема пријављених професора физике, професора хемије, дипломираних инжењера машинства, магистара фармације и доктора медицине .

ЗАКЉУЧАК:

Дервента има све елементе општине са повољним пословним окружењем, попут најниже стопе незапослености у Републици Српској, најмањи удио запослености у јавном сектору, а у области прерађивачке индустрије запосленост је једна од највиших у Републици Српској. У погледу квалификационе структуре радника недостаје обућара, лица машинске струке за рад на CNC машинама и заваривача, као и радника грађевинске струке. Међутим, и поред чињенице да квалификације незапослених на подручју општине нису задовољавајуће, локална привреда се интензивно развија. Разлог томе је, вјероватно, тај што је један значајан дио привреде заснован на радно интензивним гранама производње, које су, у погледу запошљавања, високоакумулативне. Ипак, чињеница је да се и поред позитивних трендова у развоју локалне привреде млади и образовани кадрови ријетко враћају на локално тржиште рада, а то би могло утицати на даљи привредни развој општине Дервента. Осим утицаја на развој привреде, даљи одлазак младих би се директно одразио и на смањење природног прираштаја, а самим тим би утицао и на старосну структуру популације.

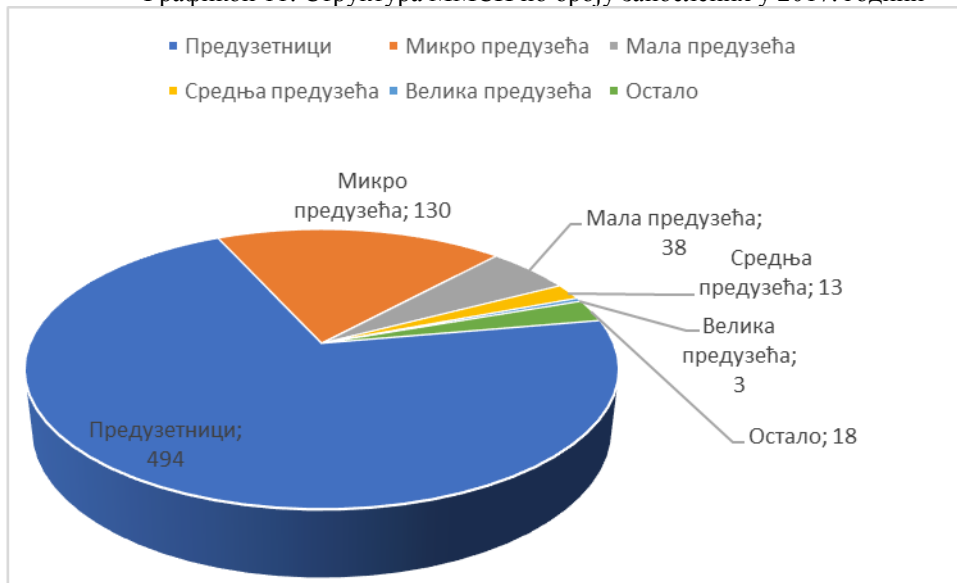
4.1.5. Економска ситуација

❖ Број и структура привредних субјеката у 2017. години

Општина Дервента је једна од привредно развијенијих општина у Републици Српској. Захваљујући добром географском положају, квалитетним локацијама за инвестирање, партнерском и транспарентном односу са инвеститорима, у последње три године биљежи се стални раст броја регистрованих привредних субјеката и предузетника.

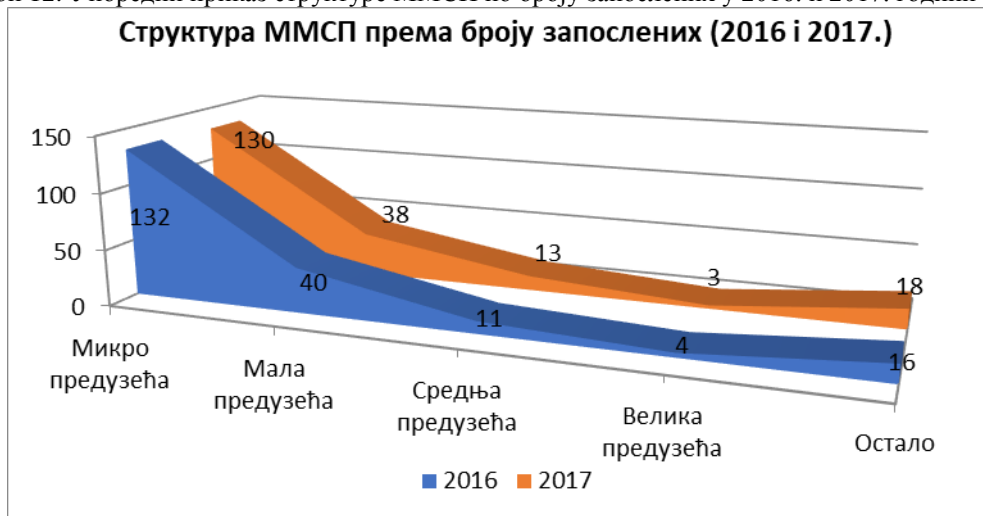
- Дервента има укупно 696 привредних субјеката, што је за 1 више у односу на претходну годину;
- У 2017. години је било 494 предузетника, што је за два више него у прошлој години;
- 678 ММСП чине: 494 предузетника (испод 10 запослених) и 186 МСП.

Графикон 11: Структура ММСП по броју запослених у 2017. години

Извор: АПИФ

Графикон 12: Упоредни приказ структуре ММСП по броју запослених у 2016. и 2017. години

Извор: АПИФ

Према структури ММСП по броју запослених и даље су најзаступљенија микропредузећа. Од свих наведених, једино средња предузећа биљеже позитиван тренд, гдје им се број повећао за два у 2017. години. Уочљиво је да се величина појединих предузећа промијенила у односу на претходну годину због пораста броја запослених. На примјер, у протеклој години било је 11 средњих предузећа, а у 2017. их има 13. Негативан биланс имају микро и мала предузећа, чији се број смањило у 2017. години за по два, као и велика предузећа која су свој број смањила за једно активно предузеће у истој години.

❖ Структура предузећа према дјелатностима:

Табела 7: Доминантне привредне гране према броју привредних субјеката

Доминантне привредне гране према броју привредних субјеката			
Подручје дјелатности	Број пословних субјеката		Укупно
	Правна лица	Предузетници	
Трговина на велико и трговина на мало; поправка мот. возила	59	197	256
Дјелатности пружања смјештаја, припремања и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	0	96	96
Прерађивачка индустрија	59	63	122
Грађевинарство	10	26	36
Саобраћај и складиштење	20	25	45
Стручне, научне и техничке дјелатности	14	21	35
Пољопривреда, шумарство и риболов	15	14	29
Информације и комуникације	6	0	6
Остали	19	52	71
Укупно	202	494	696

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

❖ Компаративни преглед приоритетних индустријских сектора у 2016. и 2017. години:

- Према броју МСП, најзаступљенији је сектор металопрераде, са 22 предузећа која послују у 2017. години¹.
- Највећи укупан приход у 2017. години остварен је у производњи коже и производа од коже (обућа).
- Овај сектор остварује највећи приход и повећава добит из године у годину и у овом сектору се у 2017. години не биљежи губитак.
- Највећи приход по запосленом остварује се у области производње производа од пластичних маса (158.000 КМ).
- Према подацима АПИФ-а највећи удио у извозу Дервенте има сектор производње коже и производа од коже. МСП која послују у овом сектору 90% својих прихода остварују из извоза.

¹У овај број урачунат је и УНИС, предузеће пред стечајем, али се не узима у обзир код израчунавања статистике за овај сектор.

Табела 8: Параметри у главним секторима индустријске производње

Сектор	Металопраерада		Производња коже и производа од коже		Производња производа од пластичних маса		Дрвопраерада	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Година	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Број МСП	22	22	8	7	8	7	5	6
Број радника	259	334	1.609	1.711	179	226	123	145
Укупан приход (у милионима КМ)	34,5	45,7	44,4	46,3	19,1	35,6	17,7	19,15
Добит у 2017. (у милионима КМ)	4,57	6,16	4,65	6,5	-2,91	0,45	2,25	2,02
Приход по запосленом (КМ)	133.000	137.000	27.000	27.000	107.000	158.000	144.000	133.000
Добит по запосленом (КМ)	17.644	18.466	2.889	3.847	-16.256	2.114	18.292	15.512
Извоз (у милионима КМ)	14,2	18,6	40,6	42,15	11,4	24,6	3,8	4,35
Удио извоза у укупном приходу сектора	41%	40,7	91,40%	90%	60%	69%	22%	22,70%
Просјечна нето плата радника у сектору (КМ)	702	942	490	511	632	928	435	420

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

Сектор металопраераде: Сви параметри указују на тренд раста овог сектора у односу на 2016. годину. Изузев броја фирми који је непромијењен, расте и број запослених, укупни приходи, извоз, добит, приходи по запосленом, добит по запосленом, као и просјечна плата.

Сектор производње коже и производа од коже: У односу на 2016. годину број фирми је мањи за 1, док су број запослених, укупни приходи, добит, извоз и просјечна плата повећани. Овај сектор показује тренд раста и има највећи број запослених.

Сектор производње производа од пластичних маса је остварио највећи раст укупних прихода (око 86%) у односу на 2016. годину и остварио позитиван финансијски резултат, за разлику од 2016. године, када је забиљежен губитак од око 2,9 милиона КМ. Такође је респектабилан и раст броја запослених у односу на 2016. годину.

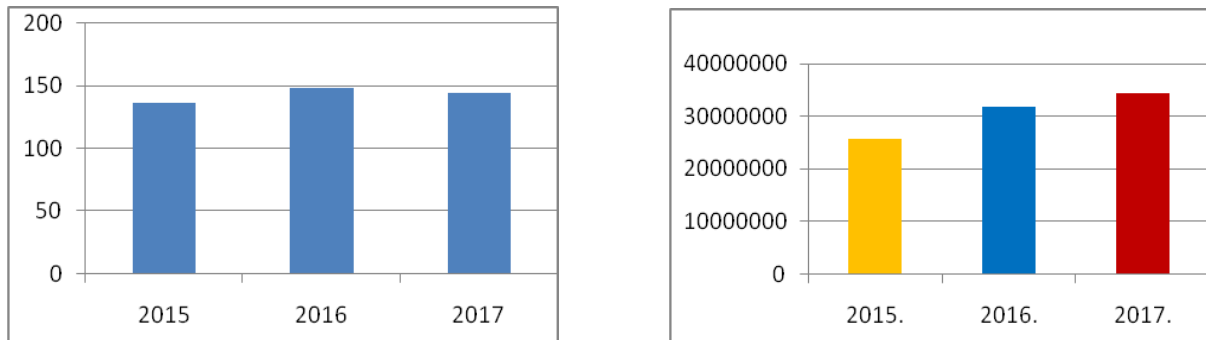
Сектор дрвопраераде биљежи најнижу просјечну нето-плату, али је повећан укупан приход, извоз, запосленост, док је удио остварених укупних прихода у укупним приходима општине остао непромијењен.

❖ Финансијско пословање привредних субјеката

Укупна добит привредних субјеката остварена у 2017. години износи 34,3 милиона КМ. Остварена добит у периоду 2017. године је већа у односу на 2015. годину за 33,93%, а просјечно је годишње расла за 11,3%.

Број правних лица која су остварила добит у периоду 2015-2017. године је релативно уравнотежен. Иако је у 2017. години забиљежен благи пад (2,7%) у односу на 2016. годину, број правних лица која су остварила добит је већи за 5,8% у односу на 2015. годину. Њихова добит у 2017. години већа је за 7,89% у односу на 2016. годину, а у 2016. већа је за 24,13% у односу на 2015. годину. Остварени губитак у 2017. години износи 42,3 милиона КМ, тако да је резултат пословања привредних субјеката у 2017. години губитак у износу од 8.007.529,07 КМ (највеће учешће у губитку има предузеће „УНИС“ Дервента, са износом од 38.945.497,00 КМ или 91,9%). Остали привредни субјекти биљеже губитак у износу од 3.402.603,00 КМ или 8,1% у укупном губитку. Резултат пословања привредних субјеката у 2017. години, када се искључи предузеће „УНИС“ Дервента, је добит од 30.941.941,00 КМ.

Графикон 13 и 14: Број правних лица која су остварила нето-добит и добит привредних субјеката 2015-2017.

Извор: АПИФ

❖ Просјечне плате

Просјечна мјесечна бруто плата по раднику у 2017. години на подручју општине значајно је нижа у односу на просјек Републике Српске и износила је 969,00 КМ, док је нето плата износила 653,00 КМ. Будући да највећи број радника општине Дервента ради у прерађивачкој индустрији, овакав распон у односу на републички просјек је очекиван.

Табела 9: Просјечна мјесечна плата у главним прерађивачким секторима у 2017. години

Просјечна мјесечна плата у главним прерађивачким секторима у 2017. години у Дервенти		
Сектор	Просјечна мјесечна бруто плата	Просјечна мјесечна нето плата
Металопрерађивачка индустрија	1.510,00 КМ	942,00 КМ
Производња коже и производа од коже	815,00 КМ	511,00 КМ
Производња производа од пластичних маса	1.507,00 КМ	928,00 КМ
Дрвопрерађивачка индустрија	663,00 КМ	420,00 КМ

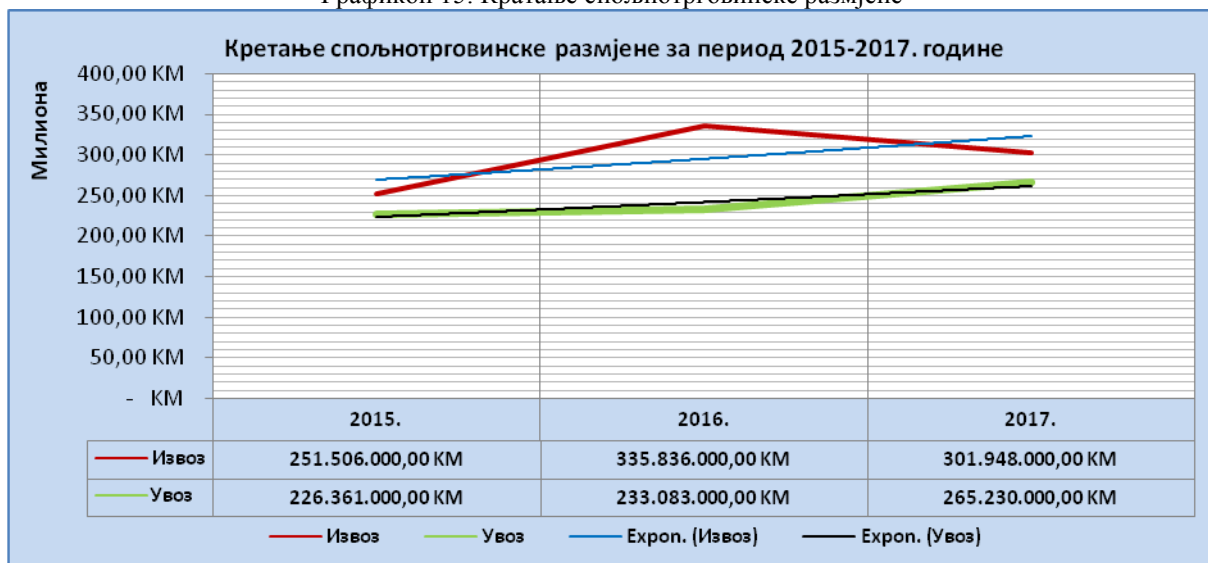
Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

Најниже просјечне нето плате у Дервенти остварују се у секторима дрвопрераде, те у производњи коже и производа од коже која запошљава највећи број радника, док се највише просјечне нето плате по раднику остварују у металопрерађивачкој индустрији, која има највише регистрованих МСП-а.

❖ Спољнотрговинска размјена

Према подацима Спољнотрговинске коморе Босне и Херцеговине, обим спољнотрговинске размјене општине Дервента у 2017. години износио је 567.178.000,00 КМ, од чега је извоз износио 301.948.000,00 КМ, а увоз 265.230.000,00 КМ. У односу на 2016. годину, општина Дервента је у 2017. години остварила извоз мањи за 10,09%, док је остварени увоз већи за 13,79%.

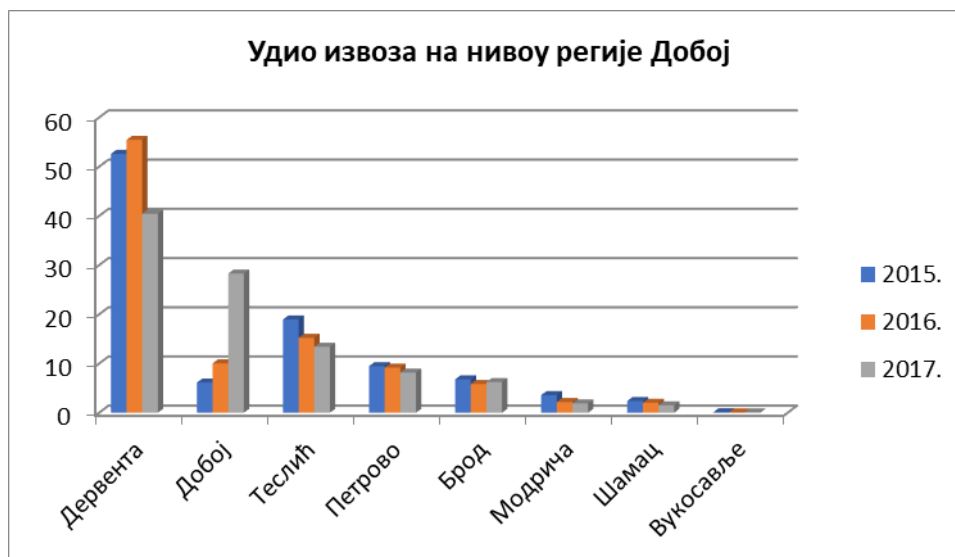
Графикон 15: Кратање спољнотрговинске размјене

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

На основу графикана видљиво је да трендови извоза и увоза биљеже раст за посматрани период. Видљиво је и да општина Дервента континуирано остварује позитиван спољнотрговински биланс, те је у 2017. покривеност увоза извозом износила 113,84%.

Графикон 16: Удио извоза општине Дервента на нивоу регије Добој у периоду 2015-2017.

Извор: Спољнотрговинска комора

Извоз Дервенте чини 8,2% укупног извоза Републике Српске, а 2,6% укупног извоза БиХ. Према расположивим подацима може се закључити да је општина Дервента лидер у регији када је ријеч о извозу производа. И поред чињенице да је тај удио у 2017. години нижи у односу на 2015. и 2016. годину, Дервента још увијек држи прво мјесто у регији са високих 40,4%. У односу на друге општине и градове у регији, једино је код

града Добоја присутан лагани тренд раста извоза, што се може довести у везу са радом термоелектране и рудника Станари, који је у 2017. години започео пословање на пољу производње и продаје електричне енергије.

У извозу општине Дервента у 2017. години највећи извоз забиљежен је у прерађивачкој индустрији, посебно у секторима производње коже и производа од коже и производње производа од пластичних маса.

Табела 10: Извоз и удио извоза у укупном приходу сектора у прерађивачкој индустрији

Сектор	Извоз	Удио извоза у укупном приходу сектора
Металопрерада	18,6 милиона КМ	40,7%
Производња коже и производа од коже	42,15 милиона КМ	90%
Производња производа од пластичних маса	24,6 милиона КМ	69%
Дрвопрерада	4,3 милиона КМ	22,7%

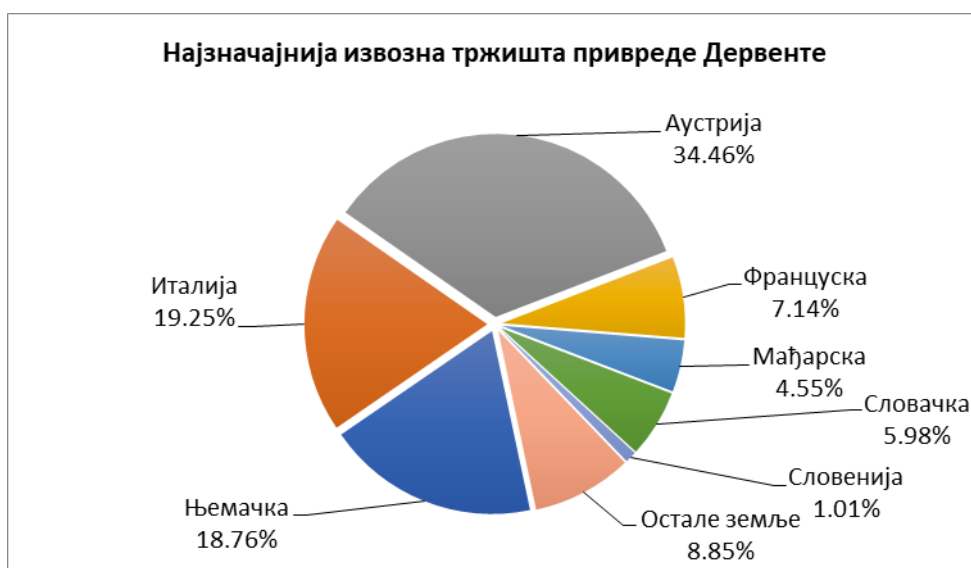
Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

Сектор производње обуће остварује готово сав укупни приход из извоза и на подручју општине Дервента је највећи извозник, а значајан допринос извозном потенцијалу општине дају и други прерађивачки сектори.

Извоз у сектору металопрераде порастао је за 4,4 милиона КМ у односу на 2016. годину или 30,9%. Удио кожарског сектора у укупном извозу Дервенте мањи је за 4,5% у односу на 2016, за колико је повећан удио извоза у сектору металопрераде. Извоз у сектору дрвопрераде је порастао за 0,5 милиона КМ у односу на 2016. годину или 13,1%.

Највише се извозе производи из области производње коже и производа од коже, као и области производње производа од пластичних маса, а 97% укупног извоза чини извоз у земље ЕУ.

Графикон 17. Извозно тржиште у привреди Дервенте у 2017. години

Извор: Спољнотрговинска комора

Графикон 18. Земље у које је Дервента извозила у 2016. и 2017. години

Извор: Спољнотрговинска комора

Највећа и најзначајнија извозна тржишта дервентске привреде су традиционално Њемачка, Италија и Аустрија, у које је у 2017. години било извезено више од 70% производа. Може се закључити да је у периоду 2016-2017. године примјетан пораст извоза према свим наведеним тржиштима, једино је у 2017. години изгубљено тржиште Шведске, која је у 2016. години чинила значајних 18% извоза. Овај губитак тржишта је дјеломично компензован лаганим порастом свих извозних дестинација, а дошло је и до незнатног извоза према Словенији у 2017. години.

❖ Зоне инвестирања и подршка развоју привреде општине Дервента

Индустријска зона представља дио територије општине у којој се одвија одређена привредна активност уз поштовање прописа и очувања животне средине. Погодна је за мале и средње привреднике, али и за предузетнике, као најважније носиоце развоја привреде. Намјена индустријске зоне јесте потакнути већи степен улагања и долазак страног капитала, увођење нових технологија, развој нових производа, повећање извоза, бољег географског позиционирања, јефтинијег превоза роба и повећања запослености.

На подручју града налазе се двије локације за инвестирање:

- Зона 1 - “ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА“
- Зона 2 - “СЕРВИСНО-КОМУНАЛНИ ЦЕНТАР“

Наведене инвестиционе локације се налазе у индустријским зонама које су регулационим плановима јасно диференциране као “ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА“ и “СЕРВИСНО-КОМУНАЛНИ ЦЕНТАР“.

У „Индустријској зони Дервента“ тренутно је активно 25 корисника зоне, а запошљавају око 2.640 радника, а у „Сервисно-комуналном центру“ тренутно је активно 2 корисника зоне, а запошљавају 3 радника.

Инвестициона локација „Индустријска зона“ се налази у индустријској зони, уз магистрални пут М-14.1 (ул. Книнска). Обухвата 5 слободних парцела за инвестирање укупне површине од 95.225 m². Најмања парцела је укупне површине 16.159 m², а највећа има површину од 21.034 m².

Табела 11: Индустријска зона

ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА			
Број парцеле	Површина m ²	Инфраструктура	Власништво
115/50	16.159,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/55	20.045,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/54	21.034,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/53	20.138,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/52	17.849,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно

Слика 1: Индустријска зона - парцеле

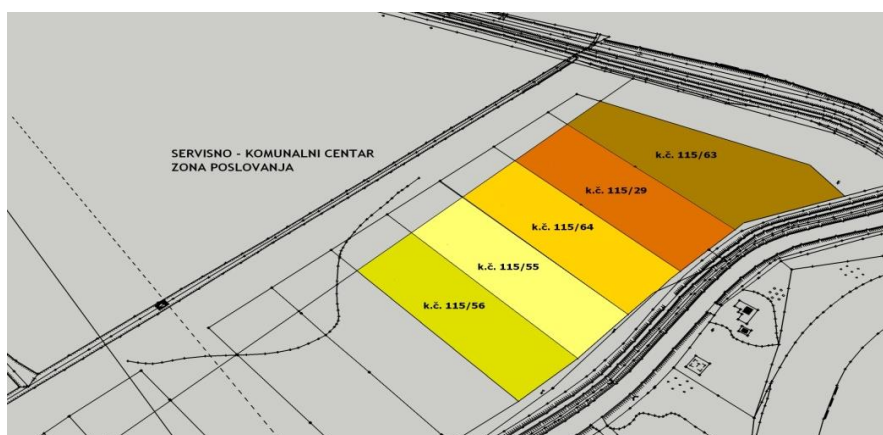
Инвестициона локација „Сервисно-комунални центар“ се налази у индустријској зони, уз магистрални пут М-14.1 Дервента-Србац. Обухвата 5 слободних парцела за инвестирање укупне површине од 23.295 m², намијењених за инвестирање. Најмања парцела је укупне површине 4.252 m², а највећа има површину од 5.445 m².

Наведене локације су удаљене од магистралног пута 0,1 km, а од аутопута (Коридор Х) 30 km, аутопута „9. јануар“ и будуће трасе коридора 5 Ц 30 km.

Табела 12: Пословна зона Сервисно-комунални центар

СЕРВИСНО КОМУНАЛНИ ЦЕНТАР – ПОСЛОВНА ЗОНА			
Број парцеле	Површина m ²	Инфраструктура	Власништво
115/56	4.308,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/55	4.252,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/64	4.496,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/29	4.794,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно
115/63	5.445,00	Дјелимично (изградња континуирана)	Јавно

Слика 2: Пословна зона Сервисно-комунални центар - парцеле

Удаљеност до:

- Међународни гранични прелаз: Брод-25 km, Шамац-60 km, Градишка-78 km;
- Теретна жељезничка станица: Славонски Брод-30 km, Добој-40 km;
- Лука: Славонски Брод-30 km, Шамац-60 km, Брчко-100 km;
- Аеродром: Бања Лука-75 km, Тузла-100 km, Сарајево-200 km, Београд-200 km, Загреб-200 km.

Слика 3: Пословно-индустријске зоне у Дервенти

У склопу индустријске зоне налази се потенцијална локација за инвестирање у Жељезничкој улици, а примјетно је ширење зоне инвестирања у подручју насеља Поље и на улазу са западне стране у град у Лугу.

4.1.6. Туризам

Туризам је данас веома важна грана привредног развоја и потенцијално значајан аспект даљег економског развоја општине Дервента. Природно и културно-историјско наслеђе представља темељ развоја туристичке понуде.

Питањима развоја туризма на територији општине Дервента бави се Туристичка организација општине Дервента. Будући да је туризам битна карика економског развоја, активности ове организације постају далеко важније, јер је потребно да привредно развијену средину прати и одговарајући туристички развој, који најоптималније користи ресурсе којима располаже општина.

Дервента – туристички препознатљива дестинација је максима којој је важно тежити, а темеље и ресурсе за реализацију оваквог захтјева треба најприје тражити у културно-историјској баштини, као и природним богатствима и специфичностима. Кратак преглед историјских дешавања на територији ове општине мојимо уочити у самом центру града који одише историјским и културним моментима и представља симбиозу оријенталног и западног утицаја, односно симболише културно-историјска кретања која су се дешавала на територији БиХ. На темељима некадашње тврђаве Дербент данас се, кроз грађевине које се тамо налазе, може пратити историјски развој самог града. Тврђаву је од заборавачачувао аустријски конзул Јозеф П. Митесер фон Дервент, који је у њој привремено обављао своје конзулске дужности, чекајући одобрење за одлазак у Травник. Његове скице су данас једина свједочанства о изгледу дервентске тврђаве, а

цијела историјска позорница даљих дешавања смјештена је на њеним темељима, у грађевинама које данас окружују Трг ослобођења. Комплекс Градске цамије са турбетом симболично представља остатак Османлијског културног утицаја, док зграда Народне библиотеке (која је заштићен споменик са елементима псеудо-маурског стила) и О.Ш. „Никола Тесла“ представљају културно-историјски допринос аустријског периода. Културни центар је својеврстан монументални подсјетник на период експанзивног развоја овог краја у вријеме СФРЈ. Модерни печат ове „отворене галерије“ даје зграда Општине Дервента, која архитектонски одговара захтјевима модерног доба и презентује Дервенту као савремен европски град који одише толерантношћу, отвореношћу и просперитетом. Овај кратак историјски осврт представља само мали дио богатог културно-историјског наслеђа општине Дервента. Ако уважимо природне и културно-историјске потенцијале, као и глобалне трендове у туризму, те расположиву ресурсну и инфраструктурну основу у развоју туризма на подручју ове локалне заједнице, можемо акцентovati сљедеће правце у развоју туризма:

1. Излетнички и спортско-рекреативни туризам
2. Манифестациони туризам
3. Вјерски туризам
4. Културни туризам
5. Ловни и риболовни туризам
6. Сеоски и етно туризам.

Излетнички и спортско-рекреативни туризам је данас све популарнији, будући да су трендови здравог начина живота и повратак природе, захватили све сегменте људског дјеловања. Боравак у природи, у чистим, незагађеним срединама ради задовољења рекреативних и културних потреба су главне активности које карактеришу ову врсту туризма. То подразумијева кретање и разне облике рекреативних активности на отвореном, као и посјету природним и културним добрима. Потенцијали општине Дервента у овом сегменту туризма базирају се, углавном, на природним ресурсима, а највећим дијелом их чине излетишта, купалишта, спортско-рекреативни центар, као и ријеке Укрина и Сава, те планина Мотајица, парк-шума Бабино брдо, хидролошки и дендролошки споменици природе, старача ријеке Укрине и бројни значајни археолошки локалитети и пећине. Једна од значајних појава која може да обогати постојећу туристичку понуду јесте феномен воденог цвијета. „Цвјетање ријеке“ дешава се само на неколико ријека у свијету, а постоји већи број варијетета овог инсекта. Ова појава се јавља крајем мјесеца августа у љетним вечерима када се изнад и око водотока из ријеке појављује велики број „водених цвјетова“, којима је једина мисија да у лету љубави обезбиједи опстанак своје врсте. Овај својеврсни феномен масовног „цвјетања ријеке Укрине“ је јако интересантан и необичан приказ, јер се ствара утисак као да је ријеч о сњежним пахуљицама.

Овај вид туризма се значајно прожима са другим облицима туризма, те га је важно развијати, како би се обогатила понуда свих облика туристичког дјеловања на подручју општине.

Манифестациони туризам, туризам догађаја или евент туризам укључује путовања која су мотивисана посјетом манифестацији културног, умјетничког, спортског, пословног, религијског, фестивалског, забавног или неког другог садржаја. Често су значајно посјећени од стране туриста и најбоље промовишу туристичку дестинацију на којој се одржавају. У Дервенти се одржава већи број оваквих културно-умјетничких, спортских, привредних и других манифестација. Дервентски вашар има традицију дугу више од 160 година. Ово је једна од најстаријих манифестација на територији БиХ, а традиционално се одржава 28. августа и обухвата већи број догађања (Сајам привреде и туризма, бројне културне и спортске догађаје и сл). Вашар је један од веома вриједних потенцијала који значајно могу да утичу на проширење и јачање туристичке понуде у Дервенти, будући да има много простора за даљи развој ове већ важне туристичке манифестације.

Вјерски туризам постаје све значајнија туристичка област. Као изразито толерантна и мултирелигијска средина, са већим бројем значајних религијских објеката, Дервента се може мапирати и као примамљива дестинација вјерског туризма. У Дервенти се налази неколико вриједних религијских објеката и манастирских комплекса, који имају значајан туристички потенцијал. Вјерски и сакрални објекти који чине ресурсну основу општине Дервента за развој ове врсте туризма су:

- Саборни и спомен храм Успење пресвете Богородице (изграђен у рашком стилу)
- Манастир – Доња Бишња са манастирским комплексом
- Манастир – Доњи Детлак
- Црква Светог Јураја Мученика (римокатоличка црква)
- Црква и самостан на Плехану
- Градска џамија, Али-Агина џамија (најстарија џамија у Дервенти)
- Украјинска грко-католичка црква

Културни туризам је, такође, важан правац у развоју и проширењу туристичке понуде општине Дервента. Историјска дешавања која су се одигравала на овом подручју оставила су иза себе трагове, од времена настанка првих цивилизација, па све до данас. Управо ти трагови чине основу за развој културног туризма, а Дервента, у овом погледу, има неколико археолошких локалитета, вјерских објеката, те историјских грађевина и споменика. Културно-историјски комплекс Детлак, у склопу којег се налази Манастирска црква Светог Илије, некропола и амбарине су један од најзначајнијих ресурса који могу да утичу на развој туризма у овој локалној заједници. Понуду културних потенцијала значајно могу да употпуне и археолошки локалитети Високо брдо, Вис, бројна гробља и некрополе, а значајна је и етнолошка поставка у оквиру музејске збирке.

Ловни и риболовни туризам је облик спортско-рекреативне туристичке понуде, али има и обиљежја пустоловине и екотуризма. Овај облик туризма не карактерише масовност, будући да се ради о организованим групама ловаца или риболоваца, али значајно

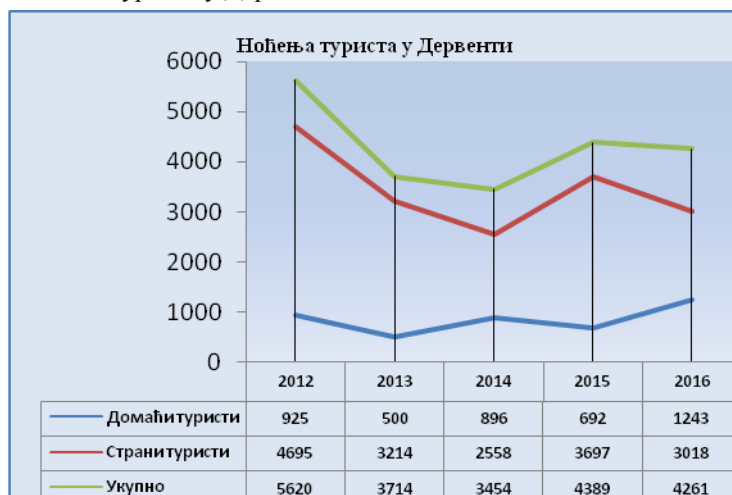
доприноси развоју континенталног и цјелогодишњег туризма. Судећи према ресурсима којима општина Дервента располаже (богатство дивљачи, распрострањеност водотока, конфигурација терена), овај вид туристичке понуде има потенцијала за значајнији развој лова и риболова, а тиме и значајнији допринос укупној туристичкој понуди локалне заједнице. На територији општине постоји ловиште које захвата површину од преко 50.000 ha, а највећим његовим дијелом управља ловачко друштво „Мотајица“. Највећи број туриста-ловаца лови ситну дивљач, којом дервентско ловиште обилује, док тек 10% ловаца лови високу и трофејну дивљач. Захваљујући повољним природним условима, као и дјеловању ловачког друштва, на овим ловиштима могу се ловити срне, зечеви, дивље свиње, дивље патке, дивљи голубови, фазани, шумске шљуке и јаребице, а на овом подручју се могу срести и лисице, куне, јастребови, те, у мањој мјери и дивље мачке. Обронци планине Мотајице су познати као станишта срнеће дивљачи, као и осталих врста ситне дивљачи.

Спортско-рекреативни риболов је све распрострањенији и као такав представља значајан туристички потенцијал. Највећи водотоци на територији ове општине су ријеке Укрина и Сава које су богате свим врстама рибе (смуђ, шаран, штука, бабушка, шкобаљ и друге). У Дервенти дјелује спортско-риболовно друштво „Укрина“ које значајно доприноси очувању ових водених токова и очувању рибљег фонда, а значајно учествује и у организовању бројних спортско-рекреативних манифестација везаних за риболов.

Сеоски и етно туризам је специфичан облик туризма који за сврху има повратак човјека природи и старим вриједностима, за разлику од урбане вреве из које већина туриста потиче. Потенцијали општине Дервента у погледу развоја овог облика туризма темеље се на богатом етно-културном наслеђу, очуваној природи, гастрономији, близини културно-историјских подручја и споменика, те различитим могућностима за рекреацију и одмор. Овај вид туризма може значајно утицати на друштвено-економску структуру села. Специфичност ове врсте туризма представља настојање да се посјетиоцу осигура лични контакт, те да му се пружи могућност учествовања у активностима, традицији и стилу живота локалног становништва. Главни фактори развоја ове области туризма могла би бити сеоска домаћинства која би пружала услуге смјештаја, прехране, учествовања у разним облицима пољопривредних и занатских активности, као и традиционалним дешавањима. Туристичку понуду значајно обогаћају и бројна излетишта, те стари млинови на ријеци Укрини и мањим воденим токовима (нпр. „Докића млин“, „Стевића млин“ и други), ранчеви („Жикин ранч“), те сеоска домаћинства која пружају и услуге смјештаја („Недић“ – Трстенци, „Дармил“ – Велика Сочаница) и сл.

Уз наведене облике туризма значајно би било развијати и транзитни туризам, будући да Дервента има значајан гео-саобраћајни положај, као и образовни и научни туризам, јер би то могло донијети вишеструку добробит самој локалној заједници.

Графикони 19 и 20: Доласци и ноћења туриста у Дервенти

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Према подацима Завода за статистику Републике Српске, у 2013. години забиљежен је значајан пад долазака и ноћења туриста у Дервенти. Од тог периода па до 2016. године број туриста се благо повећава, тако да је у 2016. години у Дервенту дошло 162 туриста више него у 2013. години, а остварено је и 807 ноћења више у односу на 2014. годину, када је забиљежен минимум у погледу ноћења. Оба тренда имају благо узлазну путању.

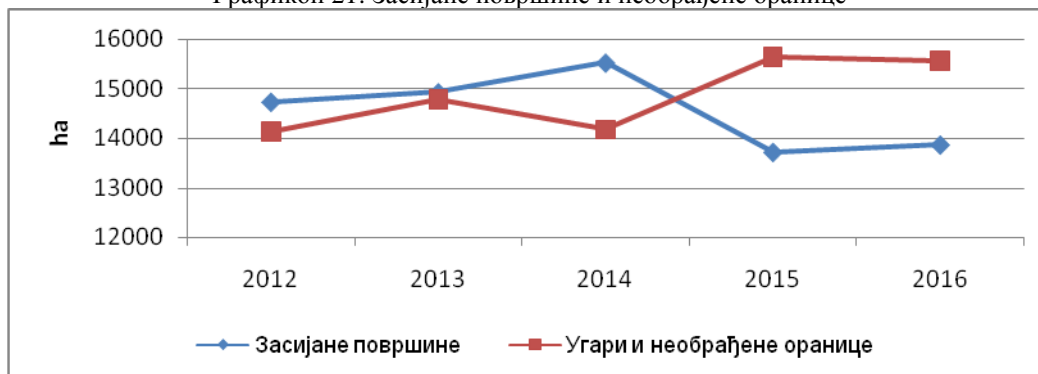
Улагање у туристичку инфраструктуру доприноси развоју туристичких потенцијала сваке средине, па тиме и Дервенте. Смјештајни, капацитети, различитост угоститељских и културно-забавних садржаја, те гастрономска разноврсност су главни темељи развоја туристичких заједница. У погледу смјештајних капацитета на подручју општине Дервента најзначајнији су: хотел „Бисер“, мотели „Двор“ и „Бабино брдо“, као и пансиони „Карибик“ и „Шљука“.

4.1.7. Стање пољопривреде у Дервенти

Пољопривредна производња представља једну од основних дјелатности на овом подручју. Земљиште, повољни климатски услови, постојећи капацитети, едуковани произвођачи и дугогодишње искуство у пољопривреди, главне су претпоставке њеног развоја.

Пољопривредна производња се одвија у условима умјерено–континенталне климе гдје се производе све врсте пољопривредних производа тог климата.

Графикон 21: Засијане површине и необрађене оранице

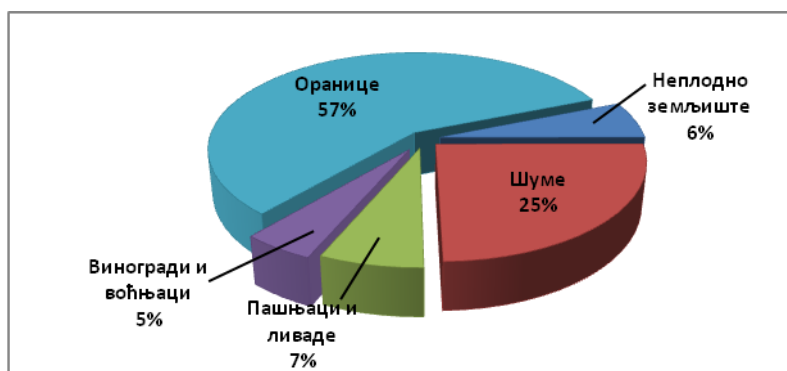

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Просјечна искориштеност ораничних површина у посматраном периоду је износила 49%. Укупне засијане површине у 2016. години износиле су 13.865 ha и веће су за 1,1% у односу на 2015. годину. На основу наведеног може се закључити да је земљиште недовољно искориштено, као и то да постоји велики потенцијал и могућности развоја пољопривредне производње, када је у питању овај веома важан ресурс општине.

❖ Пољопривредне површине по начину кориштења у општини Дервента

Графикон 22: Структура земљишних површина

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

Подаци пољопривредног земљишта приказани у графикону воде се у статистици катастарског оператера и дужи низ година нису усклађени према стању на терену.

Обрадиво пољопривредно земљиште чини 34.803 ha површине, од чега је у приватној својини око 97%, а у државној својини око 3%. У укупној структури пољопривредног земљишта оранице чине око 57% или 29.708 ha, док пашњаци и ливаде заузимају 7% или 3.527 ha, а воћњаци и виногради око 5% или 2.436 ha. Учешће ораница од 57% говори да општина има значајан пољопривредни потенцијал, као и могућности за даљи развој ратарства, сточарства и воћарске производње.

Структура земљишних површина је прилично повољна, и она даје добре основе за развој пољопривреде, док је бонитет земљишта неповољнији него у осталим општинама уже регије.

У погледу бонитета (квалитета) земљишта на подручју општине, 26,7% чини земљиште од I – IV класе, које представља квалитетно пољопривредно земљиште, док 73,3% чини земљиште од V – VIII класе.

Табела 13: Структура земљишта по класама

Класа земљишта	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Укупно
% учешћа	0,7	3	11,6	11,4	27	33,5	11,7	1,1	100
	26,7				73,3				100

Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско правне послове

Табела 14: Удио домаћинстава која се баве пољопривредом у укупном броју домаћинстава

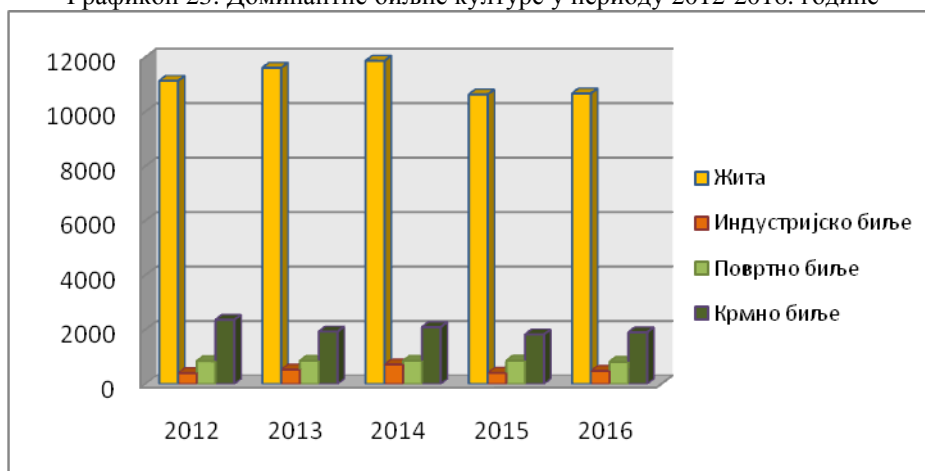
Укупан број домаћинстава	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност и продају производе на тржишту
9345	3038	455
100%	32,5	4,9

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске – попис становништва 2013.

Од укупног броја домаћинстава од 9.345, пољопривредну активност обавља 32,5% или 3.038 домаћинстава, док број оних који продају своје производе на тржишту износи 455 домаћинстава или 4,9%.

❖ Структура засијаних површина

Графикон 23: Доминантне биљне културе у периоду 2012-2016. године

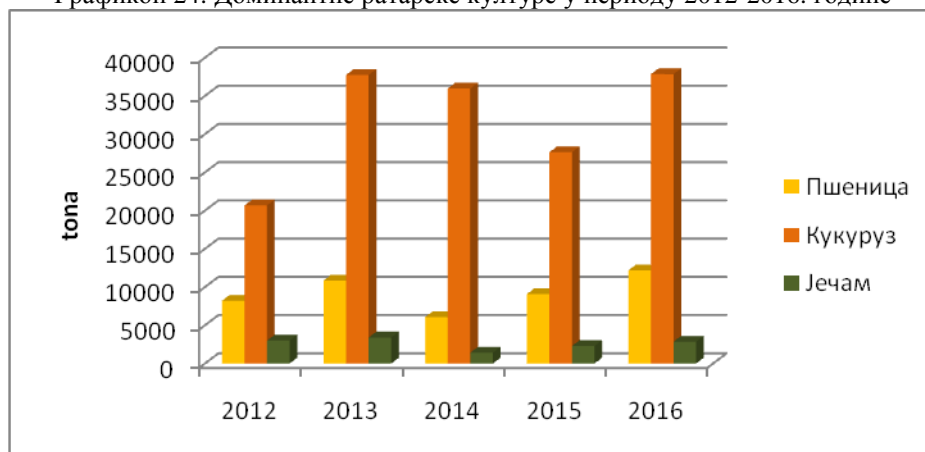
Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

У периоду 2012 – 2016. године примјетан је лагани пад производње свих ратарски култура. У укупној биљној производњи у периоду 2012-2016. године производња житарица је била најзначајнија, затим слиједи крмно биље, а потом поврће и индустријско биље. У 2016. години површине засијане под житарицама су износиле око 77%, крмног биља 13,8%, повртног биља 5,8% а индустријског биља 3,4%.

❖ Ратарска производња

Укупне засијане површине житарицама у 2016. години износиле су 10.670 ha, што је 38 ha више у односу на прошлу годину, када је било засијано 10.632 ha.

Графикон 24: Доминантне ратарске културе у периоду 2012-2016. године

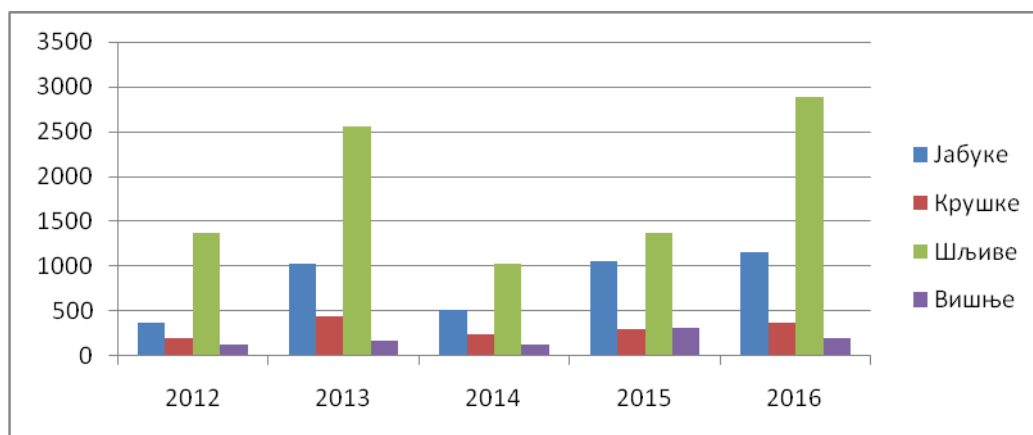
Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске, укупна производња житарица у 2016. години је износила 52.876 тона што је за 13.908 тона више у односу на 2015. годину, када је производња износила 38.968 тона. У укупној производњи житарица у 2016. години доминира производња кукуруза са 37.842 тоне или 71,56%, друга по заступљености је била пшеница са 12.184 тоне или 23,04%, затим јечам са 2.850 тона или 5,38%. Просјечан принос кукуруза у периоду 2012 – 2016. године износи око 4,9 тона по хектару, пшенице 3,8 тона по хектару, а јечма 3,4 тоне по хектару. У посљедње вријеме све већи значај има тритикале, који има све важнију улогу у исхрани стоке.

❖ Воћарска производња

Климатски услови омогућају интензивну производњу воћа на подручју општине Дервента, али је она углавном усмјерена на производњу која служи за задовољење властитих потреба домаћинства. Највише је површина под шљивом, затим јабуком, крушком, вишњом. У посљедњих неколико година на подручју општине је засађено око 50 ha нових засада јабуке, шљиве и крушке и око 6 ha плантажних засада винограда. На подручју општине дјелује удружење произвођача и прерађивача воћа „Воћар“ и винарија “Кузмановић“.

Графикон 25: Најзаступљеније сорте воћа у периоду 2012-2016. године

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

❖ Повртларство

Повртларска производња из године у годину се повећава и све више заузима обрадиво земљиште. Највише је заступљен кромпир, пасуљ, паприка, парадајз . Под поврћем се засије око 850 ha. Посебно треба истаћи производњу поврћа у затвореном простору

(пластеници) чије се површине и објекти сваке године повећавају. На подручју општине има 25 пластеничара са површином пластеника преко 0,02 ha, који се баве робном производњом и своје производе пласирају на локално и шире тржиште. Предност ове производње је у квалитетнијим производима, производња се одвија у току цијеле године и количински је већа по јединици површине.

❖ Сточарска производња

Сточарство спада међу најзначајније факторе развоја пољопривредне производње. На подручју општине постоји тенденција убрзаног квалитативног и квантитативног раста сточног фонда. Заштитом сточног фонда на подручју општине баве се АД „Ветеринарска станица“, те приватне ветеринарске амбуланте „Јелисић“, „Јелић“, „Татић“ и „Ђокић“ који територијално покривају цијело подручје општине Дервента.

Говедарство по економском значају заузима прво мјесто, а производња млијека добија све већи значај са око 4.500 музних грла и откупом свјежег млијека од око 4,5 милиона литара годишње. Највећи откупљивач млијека на подручју општине је „Млијеко-продукт“ из Козарске Дубице, „Инмер“ Градачац и „МИ 99“ Градачац. Најзаступљеније је говече у типу сименталца, око 80 посто, те црвени и црни холштајн и остала укрштена грла.

Свињогојство је грана за коју се произвођачи теже одлучују, највише због недостатка обртних средстава за набавку квалитетног расног састава, губитка тржишта и због мање потражње свињског меса. Свињогојска производња служи углавном за задовољење властитих потреба, а само се мали број пласира на тржиште. На подручју општине има око 14.000 свиња у фази репродукције и подмлатка.

Перадарство заузима значајно мјесто у сточарству и на подручју општине Дервента, не само због инсталисаних објеката, него и због повећане потражње за месом перади. На подручју општине има око 60 објеката за тов перади капацитета са око 444.000 комада пилића у једном турнусу и са производњом од око 888.000 kg меса у једном турнусу. На годишњем нивоу је то око 5.328 тона произведеног свјежег пилећег меса. У току једне године произвођачи остваре и до 6 турнуса, што ову производњу чини профитабилном са изузетно брзим обртом капитала у односу на остале производње. Ова производња је попримила све принципе савремене производње захваљујући научним и технолошким достигнућима у области генетике, исхране и физиологије живине. Произвођачи живинског меса своје производе пласирају не само на тржиште БиХ, већ и изван граница, а све се више одлучују на уговорену производњу из разлога сигурног откупа.

Овчарство је на подручју општине недовољно заступљено и екстензивног је карактера, иако има све услове да се убрзано развија, управо због мањих инвестиционих улагања и веће потражње за овчијим месом. Развојем ове гране сточарства искористиле би се велике необрађене пољопривредне површине на подручју општине.

Пчеларство доживљава своју ревитализацију на подручју општине која пружа идеалне услове за развој ове гране. На убрзан развој пчеларства утицала је и тешка економска ситуација и незапосленост па се многи у потрази за изворима егзистенције окрећу пчеларству. На подручју општине дјелује 70 пчелара са око 8.000 кошница, пчелињих друштава, са годишњом производњом од цца 150 тона меда.

Рибарство је једна од најпрофитабилнијих пољопривредних грана. Узгој рибе и производња рибљег меса је вишеструко јефтинија него производња меса у сточарству. На подручју општине постоје добри услови за развој ове гране због тога што постоје површине земљишта које имају висок ниво подземних вода које би се могле искористити за изградњу рибњака. Процјене су да је на подручју општине око 10 ха површина под рибњацима.

❖ Пољопривредна механизација

Када је у питању пољопривредна механизација, генерално посматрано, потребно је нагласити да је у односу на предратни ниво, тај број знатно мањи. Исто тако, у периоду од последних десет година, дошло је до утростручења пољопривредне механизације, што свакако показује позитиван тренд улагања у основна средства дервентског аграра.

❖ Прерађивачки капацитети

Једино предузеће које се бави производњом и прерадом прехранбених производа је „ФРУКТА ТРЕЈД“ д.о.о. То је прехранбена компанија која је усмјерена на производњу сокова, кечапа, мајонезе и паковање слатког и сланог асортимана.

На подручју општине присутне су 2 клаонице и то: „МЕСОПРОМ“ д.о.о, који се бави производњом, обрадом, хлађењем, замрзавањем и прерадом меса и „КЛАОНИЦА НЕДИНИЋ“ која се бави производњом, обрадом, хлађењем и замрзавањем меса и прерадом и сушењем меса.

На подручју општине присутна су предузећа „ЕКО БОСАНСКА ПОСАВИНА“ д.о.о, „ПОЉОПРИВРЕДНИК“ а.д. који се бави узгојем житарица и других биљних култура, а у свом саставу посједује фабрику сточне хране, силос и фарму товне јунади, „БРАЋА МАРЈАНОВИЋ“ д.о.о. који се бави производњом житарица, као и „БОСНА РАСТЕ ОРГАНСКИ“ д.о.о. чија је основна дјелатност узгој органског љековитог и зачинског биља.

❖ Млинско пекарска индустрија

У области млинско пекарске индустрије на подручју општине су присутна 2 привредна субјекта из ове области и то: „БРАЋА МАРЈАНОВИЋ“ д.о.о, које се бави производњом млинских производа и СЗР „ЖИТО ПРОМЕТ“ , које се бави услужним мљевањем житарица у млину.

На подручју општине регистровано је 6 пекара које се баве производњом хљеба и пецива и то су: СЗР „КК“, „КЛАС“, СЗР „ЛУГ“, „БРАЋА МАРЈАНОВИЋ“ д.о.о, „Фрукта Трејд“ д.о.о, Житко Клас.

❖ Пољопривредне задруге

На подручју општине регистроване су и тренутно обављају дјелатност 4 задруге и то: Земљорадничка задруга „ЛАН“, Земљорадничка задруга „АГРОПОСАВИНАФАРМ“, општа земљорадничка задруга „ЕКО ПРОДУКТ-ПЛЕХАН“ и једна специјализована пчеларска задруга „МЕДОПРОМ“.

На подручју општине регистровано је још 7 задруга, али не обављају дјелатност.

❖ Пољопривредна удружења

На подручју општине регистровано је 6 удружења од тога: 4 пољопривредна удружења - Удружење фармера општине Дервента, Удружење пољопривредних произвођача Дервента, Удружење пољопривредних произвођача „ФАРМА СОЧАНИЦА“ и Удружење пољопривредника у Републици Српској - Дервента и 2 удружења пчелара - Удружење пчелара „ЛИПА“ и „ЗЛАТНА ПЧЕЛА“.

❖ Програм подстицаја пољопривредне производње

Средства за подстицај пољопривредне производње планирана су буџетом за 2018. годину у висини од 350.000,00 КМ и то:

- ✓ Средства за подстицање развоја сточарства, пчеларства, воћарства, виноградарства, лековитог, ароматичног, индустријског биља и хељде у износу од 312.300,00 КМ.

- ✓ Средства за модернизацију постојећих и изградњу нових производних капацитета у сврху прераде пољопривредних производа у износу од 5.000,00 КМ.
- ✓ Средства за едукацију пољопривредних произвођача и организовање изложби, семинара и сајмова, трошкове објављивања у медијима, трошкови рада комисије за давање у закуп пољопривредног земљишта у износу од 1.500,00 КМ.
- ✓ Средства за оспособљавање деградираних, неплодних и пољопривредних земљишта лошијег квалитета и мелиорације земљишта слабијег квалитета (средства наплаћена од накнаде за промјену намјене пољопривредног земљишта и закупа земљишта) у износу од 11.900,00 КМ.
- ✓ Средства за развој органске производње у износу од 1.800,00 КМ.
- ✓ Средства за развој органске производње 1.800,00 КМ
- ✓ Средства за суфинансирање пројеката у пољопривреди 16.500,00 КМ
- ✓ Средства за специфичне врсте пољопривредне производње 1.000,00 КМ

ЗАКЉУЧАК:

Подручје општине Дервента има погодне природне услове за пољопривредну производњу. То се првенствено огледа у погодним климатским условима, значајним водним и земљишним ресурсима. Значајне површине неискоришћеног земљишта представљају одличну основу за развој органске пољопривредне производње. Добар удио пашњака представља важан потенцијал за интензивирање сточарске производње. Подстицаји у пољопривредну производњу представљају најважнију подршку општине пољопривредним произвођачима приликом набавке механизације и репроматеријала. Снаге развоја руралних подручја Општине Дервента које су директно везане за пољопривреду су: неискориштени земљишни потенцијали, повољни природни услови за пољопривредну производњу, постојање природних услова за имплементацију интегрисаних пројеката (пољопривреда – туризам), постојање организованих облика пољопривредних произвођача, традиција у пољопривредној производњи, постојање капацитета за прихват и прераду, постојање служби подршке.

Највећу препреку бржем развоју пољопривреде представљају уситњеност посједа, екстензивна пољопривредна производња, низак ниво специјализације производње, низак ниво техничке опремљености фарми и знања у коришћењу нових технологија.

4.1.8. Простор и инфраструктура

❖ Планска документација

Просторни план општине Дервента тренутно је у поступку доношења и требало би да буде званично донесен до краја 2018. године. Доноси се за период до 2033. године и обухвата подручје општине Дервента у границама насељених мјеста и катастарских општина са подручја општине, у површини од 516,841 km². Елаборат Просторног плана израђен је у Институту за грађевинарство „ИГ“ д.о.о. Бања Лука. Претходни план је донесен 1986. године, а рок његовог важења, односно провођења, истекао је 2000. године, док је Урбанистичком плану града Дервенте за период 1989-2011. године, који обухвата 806 ha, рок важења продужен до 2018. године. Регулациони и зониинг планови представљају спроведбене планове и њима се детаљно предвиђају спроведбена рјешења за одређене зоне у оквиру општег Урбанистичког плана.

❖ Стамбена инфраструктура

Према анализама Пописа становништва обављеног 2013. године, чије званичне резултате је објавио Републички завод за статистику Републике Српске, број домаћинстава у Дервенти износи 9.345, а просјечан број чланова по једном домаћинству је 2,91, што је у корелацији са републичким просјеком, будући да просјечан број чланова домаћинства на нивоу Републике Српске износи 2,98.

Према истом извору у Дервенти се налази 11.466 зграда, од чега је највише зграда са једним станом, чак 10.766, док 3 зграде имају 51 и више станова. Према структури станова, најраспрострањенији су двособни (7.246) и трособни станови (3.909) у стамбеним зградама.

Табела 15: Зграде према броју станова, броју соба и површини

ЗГРАДЕ ПРЕМА БРОЈУ СТАНОВА										
Укупан број зграда	БРОЈ СТАНОВА									
	1	2	3	4	5	6-10	11-20	21-30	31-50	51 и више
11 466	10 766	501	71	17	5	47	38	14	4	3
СТАНОВИ ПРЕМА БРОЈУ СОБА И ПОВРШИНИ										
Број станова и површина у m ²	Укупно	ВРСТА СТАНА								
		Једнособни	Двособни	Трособни	Четворособни	Петособни	Шестособни	Седмособни	Осам и више соба	
БРОЈ	13 748	174	7 246	3 909	1 513	505	264	58	79	
ПОВРШИНА (m ²)	972 025	6 433	429 799	285 695	137 325	54 164	34 708	9 112	14 789	

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

У протеклом рату (1992 – 1995.) је уништено, потпуно или дјелимично, око 14.465 стамбених јединица, односно 85,02% стамбеног фонда општине.

Табела 16: Процјена девастираности стамбеног фонда крајем 1995. године

Процјена девастираности стамбеног фонда крајем 1995. године						
Општина	Стање из 1991. године	Број уништених и оштећених стамбених јединица 1992-1995. године				
		до 20 %	20-70 %	преко 70 %	укупно	%
Дервента	17.014	505	10.892	3.608	14.465	85,02

Извор: Упоредна анализа приступа правима избјеглица и расељених особа, БиХ, Министарство за људска права и избјеглице, Сарајево; Децембар, 2005

Проблем породица које користе колективни и алтернативни смјештај постепено се рјешава. Уз подршку Владе Републике Српске рјешавају се питања расељених и избјеглих, као и питања стамбеног збрињавања свих породица погинулих бораца, као и ратних војних инвалида. Министарство избјеглих и расељених лица Републике Српске у сарадњи са локалном управом проводи програме обнове стамбених јединица повратника на територију општине Дервента.

Највећи дио тих посљедица је саниран, а Дервента је данас локална заједница у којој се интензивно гради нова стамбена инфраструктура, прилагођена стандардима и потребама, као и финансијским могућностима њених становника.

Табела 17: Вриједност извршених радова у стамбеној инфраструктури

ДЕРВЕНТА	Вриједност извршених радова, хиљ. КМ				Завршени станови	
	Укупно	Објекти високоградње		Објекти нискоградње	Број	Површина, м ²
		Стамбене зграде	Нестамбене зграде			
2011	19 059	400	1 298	17 361	-	-
2012	8 904	349	2 450	6 105	-	-
2013	4 569	256	1 601	2 712	-	-
2014	3 238	80	703	2 455	-	-
2015	5 370	550	2 802	2 018	17	1 201
2016	6 685	1 115	1 012	4 558	-	-

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

❖ Саобраћајна инфраструктура

Захваљујући специфичном географском положају, Дервента има важну саобраћајну и транзитну позицију. Од паневропског саобраћајног коридора X (који спаја Западну и Средњу Европу са најјужнијим дијеловима континента) удаљена је око 30 km, а најближа тачка укључења на ову саобраћајницу је у Славонском Броду. Саобраћајни значај општине Дервента и њен укупни допринос у мрежи путне инфраструктуре Републике Српске значајно ће се повећати проласком дијела трасе аутопута „9. јануар“ територијом ове општине, као и завршетком коридора 5-Ц, који ће пролазити недалеко од територијалне границе општине.

Табела 18: Удаљеност већих градова од Дервенте

Градови	Удаљеност од Дервенте	Процијењено вријеме путовања
Бања Лука	82 km	1h 26 min
Сарајево	186 km	2h 48 min
Загреб	217 km	2h 25 min
Београд	242 km	2h 38 min
Будимпешта	386 km	4h 08 min
Беч	590 km	око 6h

Друмски саобраћај је значајно развијен, а путна инфраструктура на територији општине Дервенте је у задовољавајућем стању. Жељезнички и ваздушни саобраћај у Дервенти нису развијени. Најближа жељезничка станица је у Добоју, док је најближе укључење на жељезничку магистралу Јасенице–Ђевђелија у Славонском Броду. Аеродроми у Бањој Луци и Тузли су најприступачнији и удаљени су цца 90 km од Дервенте, а значајна је и близина аеродрома у Сарајеву, Загребу и Београду. Ријека Сава је пловна читавом дужином тока који припада Дервенти, а најближе луке налазе се у Шамцу и Брчком.

Путна инфраструктура

Дужина путне мреже на територији општине Дервенте износи 673,477 km. Процентуално највећи дио мреже чине некатегорисани путеви (44,82%), као и мрежа локалних путева (33,08%).

Сви јавни путеви на подручју општине Дервенте разврстани су на:

- магистралне путеве (укупне дужине 55,841 km)
- регионалне путеве (укупне дужине 27,207 km)
- локалне путеве (укупне дужине 226,018 km)
- некатегорисане путеве (укупне дужине 306,257 km)
- градске улице (укупне дужине 58,154 km)

Графикон 26: Јавни путеви на подручју општине Дервенте

Извор: Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева и улица

Дервента је мрежом магистралних и регионалних путева који пролазе њеном територијом добро повезана са свим важнијим центрима и саобраћајницама унутар РС и БиХ.

Табела 19: Структура путева општине Дервента

Врста пута	Дионица	Дужина (метара)
Магистрални пут	М-14.1 Дервента - Трстенци	16 450
	М-16.1 Дервента - Тростења	10 563
	М-17.2 Дервента - Брод	12 200
	М-17.2 Дервента - Брезици	16 628
Регионални пут	Р 472 Поље - Подновље	16 960
	Р 474 Живинице - Мишинци	10 247
Врста пута		Дужина (метара)
Локални путеви	Укупно	226 024,83
	Асфалт %	69,3
	Макадам %	30,8
Некатегорисани путеви		306 257,47
Градске улице		57 754,05

Извор: Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева и улица

Већи дио саобраћајница ове општине у основи задовољава техничке и саобраћајне елементе предвиђене за категорију пута којој свака појединачно припада. Јавне саобраћајнице се редовно одржавају планираном динамиком, а посебно се води рачуна о санирању ударних рупа и оштећања на локалним категорисаним и некатегорисаним путевима, као и градским улицама, како би се саобраћај одвијао у што безбједнијим условима. У сврху бољег протока саобраћаја у самом граду су изграђене 4 кружне раскрснице, а у будућности је планирана и изградња нових, на мјестима на којима би таква регулација саобраћаја била ефикаснија.

У општини Дервента су у претходним годинама уложена значајна средства у пројекте изградње и модернизације путне инфраструктуре, а послови у овој области биће и даље настављени планираном динамиком и у складу са расположивим буџетом.

Јавни превоз путника на подручју општине Дервента чине: приградски линијски аутобуски превоз, јавни масовни превоз путника и ванлинијски – такси превоз путника. У самом граду се налазе двије аутобуске станице: НАС (Нова аутобуска станица) и СТП Дервента. Дервента је аутобуским саобраћајем добро повезана са свим важнијим центрима у земљи, регији и Европи. Сеоска подручја општине Дервента, такође, имају редовне аутобуске линије које их повезују са градом.

❖ Комунална инфраструктура

Постојећа комунална инфраструктура у општини Дервента укључује водоснабдијевање, канализациону мрежу, систем одвоза и збрињавања комуналног отпада, одржавање чистоће јавних и зелених површина и електроснабдијевање. Стање комуналне инфраструктуре у општини Дервента, према задњим расположивим подацима, у глобалу је задовољавајуће. Послове из ових области обављају „Комуналац“ а.д. Дервента и МХ „ЕРС“ ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој – радна јединица Дервента, која послује у саставу МХ „ЕРС“ МП а.д. Требиње.

Водоснабдијевање и канализација

Послови одржавања и управљања водоводном и канализационом мрежом повјерени су предузећу „Комуналац“ а.д. Дервента, које је правни сљедбеник предузећа „Водовод“ из Дервенте основаног давне 1897. године. Друштво обавља дјелатности од општег друштвеног и привредног значаја, а основне дјелатности су:

- сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде
- прикупљање и одводња отпадних и оборинских вода
- прикупљање и одлагање неопасног отпада
- рециклажа разноврсног материјала
- увођење и одржавање инсталација водовода, канализације
- дјелатности уређења паркова, зелених и рекреационих површина
- остале дјелатности чишћења

▪ Водоснабдијевање

Око 20.000 становника општине Дервента снабдијева се водом са централизованог водоводног система путем разводне мреже дужине око 320 km. Укупан број потрошача у 2016. години износио је 7.291.

Систем водоснабдијевања општине Дервента чине 3 одвојена, али међусобно умрежена водозахватна подручја: природна врела „Лупљаница“ и „Билића врело“, те бушени бунари на изворишту „Кораће“, као и потисни и гравитациони цјевоводи, резервоари и дистрибутивна мрежа.

У систему водоснабдијевања Дервенте заступљена су три типа водоводних система: потисни, гравитациони и комбиновани (који је најзаступљенији), који обезбјеђују редовну доставу воде за домаћинстава и привредне субјекте прикључене на овај систем. Вода за пиће се захвата из природних врела „Лупљаница“ и „Билића врело“ каптираних помоћу бушених бунара смјештених у кречњачком подземљу и бунарског система изворишта „Кораће“ гдје се захватају подземне воде из приобаља ријеке Саве,

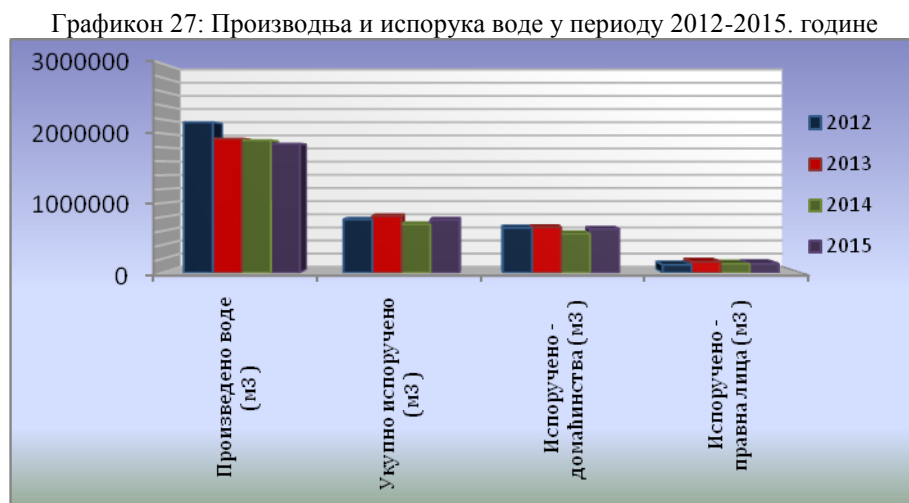
у шљунчано-пјесковитом подземљу, који до потрошача стижу преко резервоара, путем разводне мреже. Квалитет воде на извориштима је задовољавајући (користи се третман хлором), а редовно се врши и узорковање и испитивање микробиолошке и физичко-хемијске исправности воде у ЈЗУ Институт за јавно здравство. Сви потрошачи се редовно, без прекида, снабдијевају водом за пиће. Интензивно се ради на обнављању и изградњи система водоводне мреже, како у урбаном, тако и у руралним подручјима, а динамика радова зависи од финансијских могућности.

Табела 20: Водоводни систем општине Дервента

ВОДОВОДНИ СИСТЕМ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА		
Назив изворишта	Број бунара у експлоатацији	Укупни годишњи просјек
Ц.С. „Кораће“	4 бунара (дубине цца 30м)	Q = 30-40 л/с
Ц.С. „Билића врело“	2 бунара (ф400 дубине цца 50м)	Q = 30-35 л/с
Ц.С. „Лупљаница“	1 бунар (ф400 дубине цца 50м)	Q = 16-19 л/с
Потисни цјевовод		Дужина (метара)
Билића врело – Прекидна комора (Сичина)		2 621
Билића врело – Резервоар „Томасово брдо“		2 526
Лупљаница – Резервоар „Врхови“		1 875
Кораће – Бијело брдо		3 224
Гравитациони цјевовод		Дужина (метара)
Бијело брдо – Бабино брдо		4 012
Бабино брдо - Гаковац		4 150
Прекидна комора 1 (Сичине) – Прекидна комора 2 (Рабић)		3 719
Прекидна комора 2 (Рабић) – Резервоар Гаковац		1 780
Резервоар „Врхови“ – Прекидна комора 2 (Рабић)		4 140
Резервоар		Запремина (m³)
Бијело брдо		300
Бабино брдо		2 000
Гаковац		1 000 + 500
Врхови		200
Главица		300
Томасово брдо		80 + 80
Кораће		200
Р.К. Сичине		50
Р.К. Рабић		50
Лупљаница		50
Билића врело		50

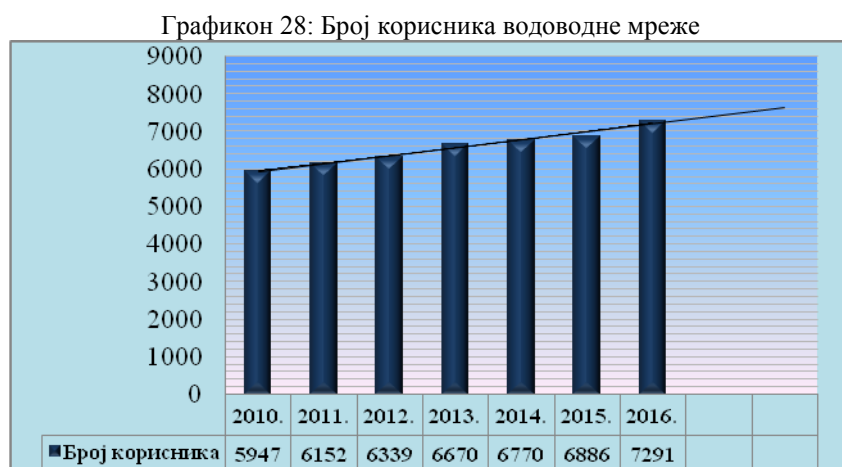
Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

Анализом података утврђено је да је у 2015. години обезбјеђено цјелодневно снабдијевање водом уз смањење производње воде за 2,54%, те повећање испоручене количине воде до крајњих потрошача за 8,72% у односу на претходну годину.

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

Пропорционално са обнављањем и изградњом водоводне и дистрибутивне мреже расте и број корисника:

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

Током година континуирано се врши реновирање водозахватних подручја, те је у 2016. години урађено реновирање изворишта „Лупљаница“, те резервоара „Врхови“ и „Гаковац“, а годину дана раније обновљен је и резервоар „Томасово брдо“. Изградња водоводне мреже „Доња Лупљаница“ завршена је 2014. године, мреже „Поље“ 2016. године, а прошле године завршени су и радови на водоводним мрежама „Лексија“ и „Плехан“. Радови на изградњи локалних водоводних система у сеоским подручјима, те на обнављању постојеће и изградњи нове централне мреже биће настављени и у будућности.

- Прикупљање и одводња оборинских и фекалних вода

Градски систем канализације убраја се у ред мјешовитих канализационих система и просторно покрива око 80% града. У систем одводње отпадних и оборинских вода са десне стране ријеке Укрине убрајају се 4 главна колектора (укупне дужине 9 km), са примарном разводном мрежом (дужине 12 km) и прикључном мрежом (дужине 20 km), а за прихватање оборинских вода користи се 150 сливника. На лијевој страни ријеке Укрине налазе се 2 колектора (укупне дужине 7 km), са примарном разводном мрежом (дужине 6,5 km) и прикључном разводном мрежом (дужине 10 km), у оквиру чега се врши препумпавање у 3 станице за препумпавање са 8 пумпи капацитета 666,4 l/s.

Прикупљене оборинске и отпадне воде непречишћене се испуштају у ријеку Укрину на 4 испусна мјеста. У већини периферних насеља одвод отпадних вода ријешен је путем сабирних и септичких јама из којих се отпадне воде прелијевају у водотоке. Неадекватни одводно-канализациони системи, као и систем у којем нема пречишћавања отпадних вода угрожавају екосистем ријеке Укрине, а доприносе и загађењу животне средине.

- Прикупљање, транспорт и депоновање чврстог отпада

На подручју општине Дервента постоји привремена депонија отпада смјештена у Пољу, а према начину збрињавања отпада убраја се у ред сметлишта. Површина депоније је око 25.000 m². Посљедње проширење капацитета извршено је 2013. године, ископан је нови ободни канал и засађена су стабла. Прикупљањем, транспортовањем и депоновањем чврстог отпада обухваћена је површина од 313.450 m² код домаћинстава и 41.492 m² код правних лица. Одвоз отпада одвија се редовно, по устаљеном плану и распореду.

У 2013. години започео је са радом и Центар за рециклажу отпада укупне површине цца 2.100 m² радног простора, који обухвата издвајање секундарних сировина на депонији (папир, најлон и ПЕТ амбалажа, метали). Разврстане секундарне сировине се балирају и испоручују специјализованим организацијама за те намјене.

Снабдијевање електричном енергијом

Електродистрибутивну дјелатност на територији општине Дервента обавља МХ „ЕРС“ ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, РЈ Дервента. Електричном енергијом укупно се снабдијева 13.370 крајњих купаца, од чега је 12.371 купац из категорије домаћинстава, док је преосталих 999 купаца из категорије остале потрошње на свим напонским нивоима. Дистрибутивни електроенергетски систем покрива готово читаву територију општине Дервента, изузетак чине повратничка насеља, будући да постојећа средњенапонска и нисконапонска мрежа није адекватна.

Опште стање у погледу напајања корисника на подручју општине Дервента је задовољавајуће, а електрична енергија се испоручује континуирано, без рестрикција.

Сви непланирани застоји у испоруци електричне енергије отклањају се у најкраћем могућем року, док се о планским застојима крајњи корисници редовно обавјештавају путем средстава јавног информисања на подручју општине Дервента.

У погледу електрификације повратничких насеља, ЗП „Електро добој“ а.д. Добој, општина Дервента и Министарство за људска права и избјеглице улажу велике напоре да се проблеми у овом подручју умање и ријеше. Највећи проблем представља потпуно одсуство електроенергетске инфраструктуре која је девастирана и уништена током ратних дејстава, а проблем представља и разубјеност стамбених и других објеката у повратничким насељима, што изискује велика финансијска средства због потребе изградње ДВ, ТС и нисконапонске мреже. У 2017. години на постојећу дистрибутивну мрежу прикључен је 41 објекат, изграђен је прикључни далековод 10 kV у дужини од 800m и ТС 10/0,4 kV у МЗ Мала Сочаница, пуштена је у рад ТС 10/0,4 kV „Бишња 2“ и изграђена је нисконапонска мрежа укупне дужине 4.420m у насељима Бијело Брдо, Мишинци, Мала Сочаница и Божинци, а завршена је изградња нисконапонске мреже у укупној дужини од 2.510m у насељима Бијело Брдо, Рабић, Бишња и Кулина.

Напајање дистрибутивног подручја РЈ Дервента врши се преко чворне трансформаторске станице 110/35/10 kV која је у власништву Електропреноса БиХ. РЈ Дервента посједује једну ТС 35/10 kV у селу Модран, те 241 ТС 10/0,4 kV. За ТС 110 kV обезбијеђено је двострано напајање. Читава секундарна мрежа средњег напона је у погону на 10 kV и разграната је (у градском дијелу је подземна – кабловска, а у приградским и руралним дијеловима општине – надземна). Примарна мрежа средњег напона није високо оптерећена. У свим значајније оптерећеним ТС 35/10 kV на дистрибутивном подручју „Електро Добој“ а.д. Добој осигурана је резерва у трансформацији. Водови 35 kV су врло квалитетни.

Табела 21: 35 kV водови на територији општине Дервента

Назив чвора 1	Назив чвора 2	Назив и напон [kV]	Врста вода	Материјал водича	Пресјек [mm ²]	Врста ступова/изолације	Дужина [m]	Година изградње
ЦТС 110/35/10/6 kV БРОД 1	ЦТС 110/35/10 kV ДЕРВЕНТА	35	НВ	Al/Fe	120	ЧЕЛ	7000 (до Украјине)	1972,1987
ЦТС 110/35/10 kV ДЕРВЕНТА	Украјина	35	НВ	Al/Fe	95		14000	

Извор: Студија енергетског сектора у БиХ, 2008. године

Напонске прилике у мрежи су задовољавајуће, оптерећење јединица је високо, а снабдијевање редовно. Дистрибутивни губици електричне енергије износе 6,37% и у континуираном су опадању, што је резултат инвестирања и модернизовања електроенергетских објеката.

И у наредном периоду планирана је санација и реконструкција постојећих, те изградња нових електроенергетских објеката, изградња оптичких телекомуникационих водова с

циљем повећања ефикасности даљинског управљања електроенергетским објектима, а предвиђена су и даља континуирана улагања у електрификацију повратничких насеља.

❖ Телекомуникације

На подручју града Дервента изграђени су телекомуникациони капацитети које пружају могућност коришћења:

- фиксне телефоније: аналогни и дигитални прикључци (ISDN BA и PRA)
- мобилне телефоније: град покривен сигналном мобилне телефоније
- интернет везе: омогућена преко Dial Up-а (аналогно и модемом), као и преко ADSL-а са брзином преноса до 1Mb/s.

❖ Медији

Медијска покривеност и извјештавање о дешавањима на територији саме општине нису на задовољавајућем нивоу. У Дервенти су развијени штампани медији, као и култура читања новина. О томе свједочи још увијек живо издаваштво најстаријег листа у БиХ, а који је по времену настанка одмах после листа „Политика“. ЈП Дервентски лист и радио Дервента данас издаје „Дервентски лист“, који је почео излазити 1912. године под именом „Дервентски котарски лист“. Ове седмичне локалне новине су, не само главни информатор грађана, него и културна баштина овог краја. Данас се издају у тиражу нешто већем од 1000 примјерака и прате сва дешавања везана за локалну заједницу.

Од писаних медија на територији општине издвајају се још „Посавске новости“, које су регионалног карактера и извјештавају о догађањима са подручја Посавине.

Дервента данас нема ниједног електронског медија. „Радио Дервента“, након губитка фреквенције и даље није у функцији, а тренутно са подручја општине Дервента извјештавају РТРС и ТВ КЗ из Прњавора, будући да Дервента нема телевизију.

Интернетско извјештавање, путем портала, интернет радија и телевизије, постоји на територији општине, али, будући да информатичка писменост већег дијела становништва није на задовољавајућем нивоу, ови медији не могу ријешити проблем информисања, али свакако доприносе ублажавању медијског мрака.

4.1.9. Друштвена инфраструктура и услуге

Стање у друштвеној инфраструктури и изазови који очекују општину Дервента у наредном периоду представљени су кроз анализирање постојеће ситуације у области васпитања и образовања, културе, здравствене, социјалне и цивилне заштите, као и спорта и невладиног сектора.

4.1.9.1. Васпитање и образовање

Школство у Дервенти има дугу традицију и одувijek је представљало важан чинилац сваке развијене средине, па тако и Дервенте. Прве званичне школе отворене су још у ХИХ вијеку. Поред конфесионалних, дјеловала је и Народна школа (отворена 1879. године), чиме је ударен темељ дервентског школства. О значају Дервенте као важног регионалног центра говори и чињеница да је у њој 1912. године основана Учитељска школа, четврта школа вишег ранга у тадашњој држави.

Према резултатима посљедњег пописа проценат неписменог становништва у Дервенти износи 3,44% и највећим дијелом се односи на становнике старије животне доби. У значајно већем постотку је неписменост израженија код жена, што је и разумљиво, будући да су жене у свим срединама много касније почеле са званичним школовањем у односу на мушкарце. Према овим подацима Дервента се, у поређењу са другим општинама РС, убраја у ред општина са нижим процентом неписмених.

Табела 22: Структура становништва према писмености и полу

Становништво старо 10 и више година према писмености и полу					
Дервента	ПОЛ	УКУПНО	НЕПИСМЕНО	%	НЕПОЗНАТО
				НЕПИСМЕНИХ	
	У	23.629	812	3,44	368
	М	11.467	120	1,05	135
Ж	12.162	692	5,69	233	

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

У образовној структури општине Дервента највећи удио заузима средњошколско образовање, чак 10.884 становника има завршену средњу школу, док је готово упола мањи број становника са завршеном основном школом. Становника са стеченим вишим и високим звањима је нешто мање од 2.000, а много становника нема никакво образовање.

Табела 23: Структура становништва према највишој завршеној школи

Становништво старо 15 и више година према највишој завршеној школи и полу									
Дервента	Пол	Укупно	Без икаквог образовања	Непотпуно основно образовање	Основна школа	Средња школа	Специјализација последије средње школе	Виша школа и 1. степен факултета	Висока школа (факултет и академија)
	У	22.345	1.538	2.759	5.260	10.884	120	542	1.242
	М	10.830	281	1.030	2.463	6.033	94	331	598
	Ж	11.515	1.257	1.729	2.797	4.851	26	211	644

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

Графикон 29: Структура становништва према највишој завршеној школи

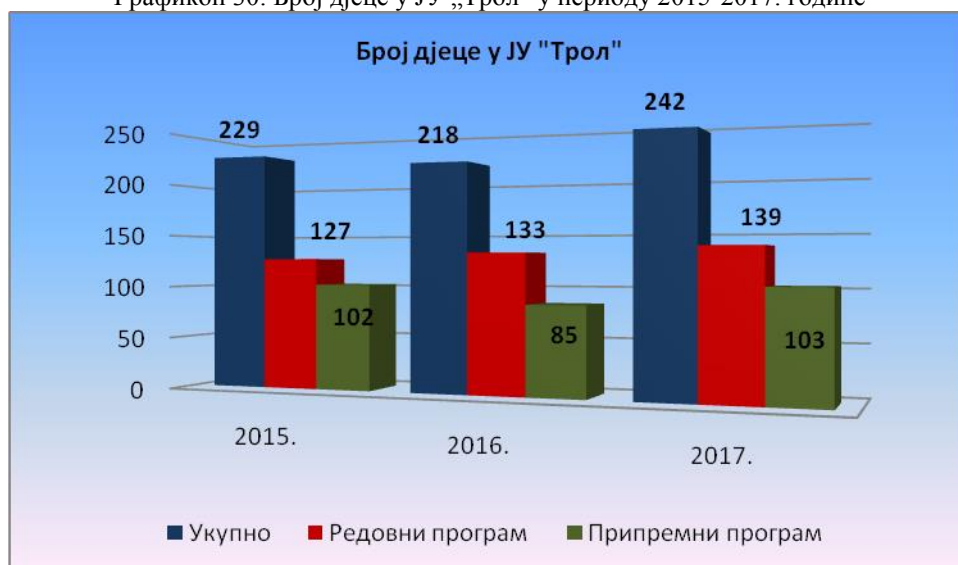

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

❖ Предшколско васпитање

На подручју града дјелују двије предшколске установе. Установа основана 1953. године под именом Дјечије забавиште, данас носи назив Јавна предшколска установа „Трол“. У овој предшколској установи дјеца су распоређена у 6 васпитних група од 1-6 година старости. Свака радна соба је у потпуности опремљена по стандардима за ову врсту рада, а од 2017. године у функцији је нова котловница на пелет. У сврху постизања оптималнијих ефеката предвиђено је учешће општине у суфинансирању пројекта енергетске ефикасности у сарадњи са UNDP, што подразумијева замјену столарије, дјелимичну термоизолацију крова, те замјену громобранских и електричних инсталација. Анализом стања и постојећих капацитета утврђено је да постоји потреба за проширењем капацитета ове установе, стога је планирана доградња на око 460 m² корисног простора, чиме би се капацитет установе повећао за 60 нових корисника. У току 2016/17. године у Установи је боравило 139 дјеце у цјелодневном програму, а организован је и тромјесечни програм припремне наставе за 103 дјетета предшколског узраста. Поред редовних васпитно-образовних активности у овој установи се организују и додатни специјализовани програми, што значајно доприноси развоју дјеце и квалитету рада саме установе.

Графикон 30: Број дјете у ЈУ „Трол“ у периоду 2015-2017. године

Извор: ЈПУ „Трол“ Дервента

У Дервенти дјелује и приватна установа Клуб за дјецу „Бамби“ чији су максимални капацитети око 70 дјете предшколског узраста, а у новом објекту, у којем послују од 2018. године, постоје могућности за повећање капацитета за 20 дјете. Настава се, такође, изводи по прописаном плану и програму, дјете су подијељена у двије узрастне групе (од 2-4 године и од 4-6 година), а и ова установа има додатне специјализоване активности које дјети пружају додатна знања.

Табела 24: Број предшколских установа, васпитних група и дјете по годинама

Дервента	Школска година	Број предшколских установа (вртића)	Број васпитних група	Број дјете		
				Укупно	Мушки	Женски
	2011/2012	1	6	135	74	61
	2012/2013	1	6	127	65	62
	2013/2014	2	7	159	84	75
	2014/2015	2	7	145	71	74
	2015/2016	2	8	154	66	88

Извор: Статистички годишњак Републике Српске, 2016. године

Капацитети ових установа нису довољни да у потпуности задовоље потребе становништва, будући да су још увијек дугачке листе чекања у обе установе.

❖ Основно образовање

На подручју општине Дервента дјелују 4 основне школе које похађа близу 2.000 ученика:

1. ЈУ Основна школа „Никола Тесла“, Дервента
2. ЈУ Основна школа „19. април“, Дервента
3. ЈУ Основна школа „Тодор Докић“, Календеровци
4. ЈУ Основна школа „Ђорђо Панзаловић“, Осиња

Табела 25: Основне школе у Дервенти

ЈУ Основна школа „Никола Тесла“	ЈУ Основна школа „19 април“	ЈУ Основна школа „Тодор Докић“	ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“
<u>Деветоразредна:</u> Централна школа – Дервента ПО Велика Сочаница	<u>Деветоразредна:</u> Централна школа – Дервента ПО Агићи	<u>Деветоразредна:</u> Централна школа - Календеровци	<u>Деветоразредна:</u> Централна школа - Осиња
<u>Петоразредна:</u> ПО Мала Сочаница ПО Босански Лужани ПО Поље ПО Горњи Вишњик	<u>Петоразредна:</u> ПО Мишковци ПО Костреш ПО Трстенци	<u>Петоразредна:</u> ПО Доња Лупљаница ПО Дријен	<u>Петоразредна:</u> ПО Горњи Церани ПО Доња Осиња ПО Појезна ПО Црнча
Музичка школа - основна			ПО Доњи Церани - затворена

Извор: Извјештаји из основних школа са подручја општине Дервента

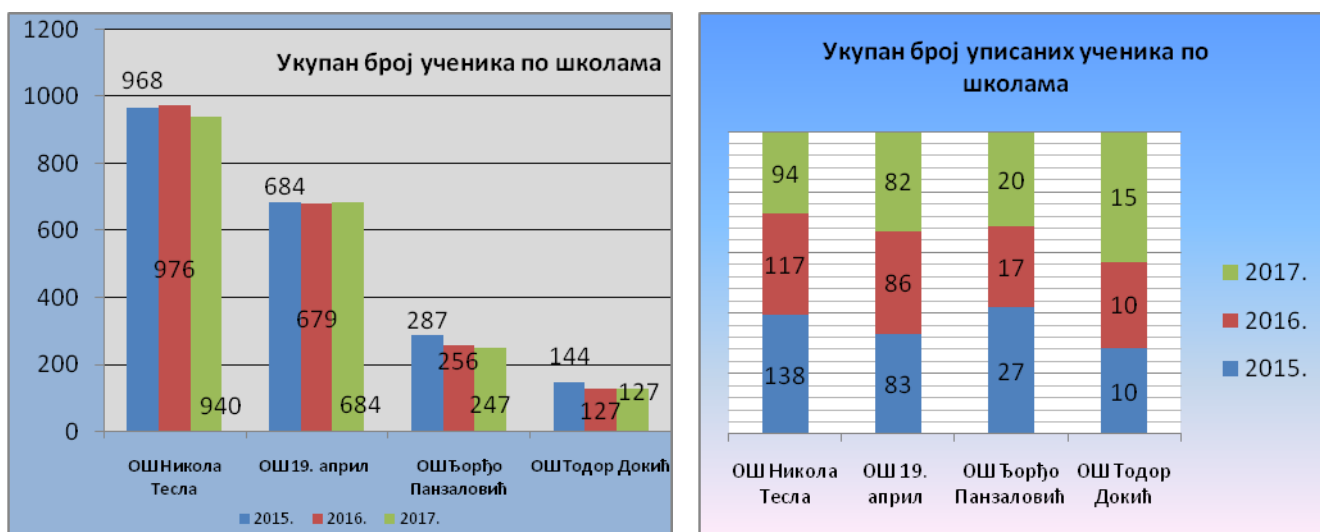
Стање укупне школске инфраструктуре је задовољавајуће. Протеклих година су улагана значајна средства у обнову кровова, изолацију, замјену столарије, рјешавање проблема гријања, обнове физкултурних сала и игралишта како у централним, тако, мањим дијелом и у подручним школама на територији општине Дервента. Предвиђена су и даља улагања у наредним годинама, не само инфраструктурна, већ и улагања у набавку опреме, замјену дотрајалог намјештаја, те изградњу и планирање игралишта и сала за извођење наставе физичког васпитања, рјешавање питања водоснабдијевања у неким подручним школама, као и бројна друга питања која ће школе рјешавати путем кандидовања пројеката разним организацијама, уз помоћ локалне управе и надлежног министарства, као и Владе РС.

Графикони 31 и 32: Укупан број ученика и уписаних ученика у основне школе по годинама

Извор: Извјештаји из основних школа са подручја општине Дервента

Графикони 33 и 34: Укупан број ученика и уписаних ученика по школама

Извор: Извјештаји из основних школа са подручја општине Дервента

У Републици Српској је у школској 2017/2018. години први пут уписано мање од 10.000 ученика у прве разреде основних школа. По броју уписаних првачића Дервента се налази на десетом мјесту. У односу на претходну школску годину, позитиван биланс забиљежен је у Бањој Луци, Требињу, Лакташима и Прњавору, који су у просјеку уписали по један разред првачића више, Дервента је једна од ријетких општина која је готово задржала просјек (уписано је 19 првачића мање), док је изразито негативан биланс посебно уочљив у Теслићу (59 првачића мање) и Приједору (107 ђака првака мање).

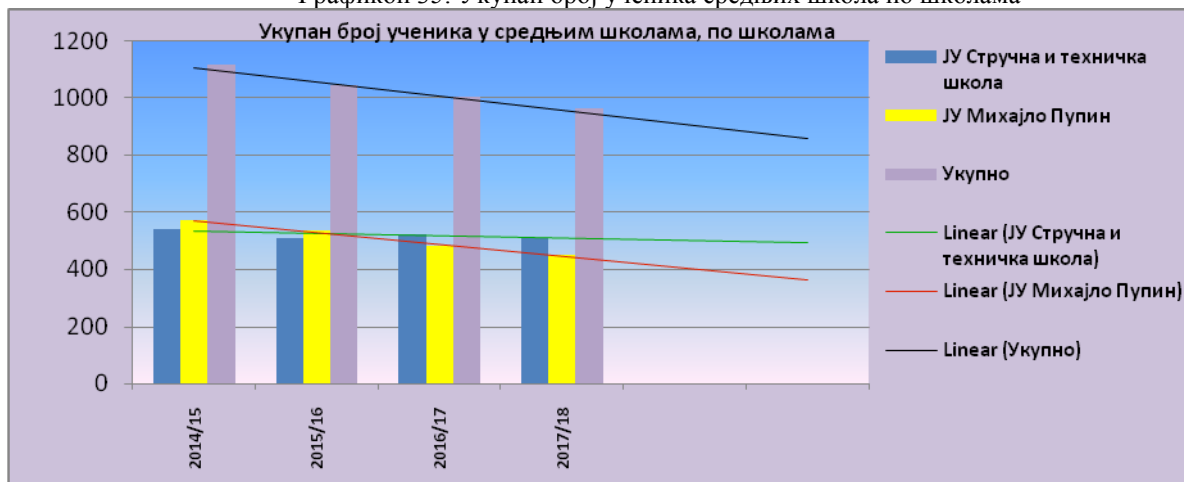
Дугорочно посматрано, уочљиво је смањење броја ученика, са тенденцијом благог опадања, ипак, узевши у обзир наведене параметре за одређене градове и општине Републике Српске, видљиво је да Дервента има стабилан број ученика, те нема изражених скокова ка максимуму или минимуму. Задржати просјек од 200 уписане дјеце годишње значило би сигурност за одрживи и ефикаснији школски систем, а чињеница да се на годишњем нивоу у Дервенти роди више од 200 беба говори у прилог томе. Што се тиче дервентских градских школа, њихови капацитети су попуњени готово до максимума, већи проблем представља недостатак дјеце у подручним школама, у којима се настава одвија у комбинованим одјељењима. Затварање подручне школе у Доњим Церанима је један од сигурних показатеља проблематике која се односи на чињеницу да су села све празнија.

❖ Средње образовање

На подручју Дервенте дјелују двије установе на нивоу средњег образовања, то су:

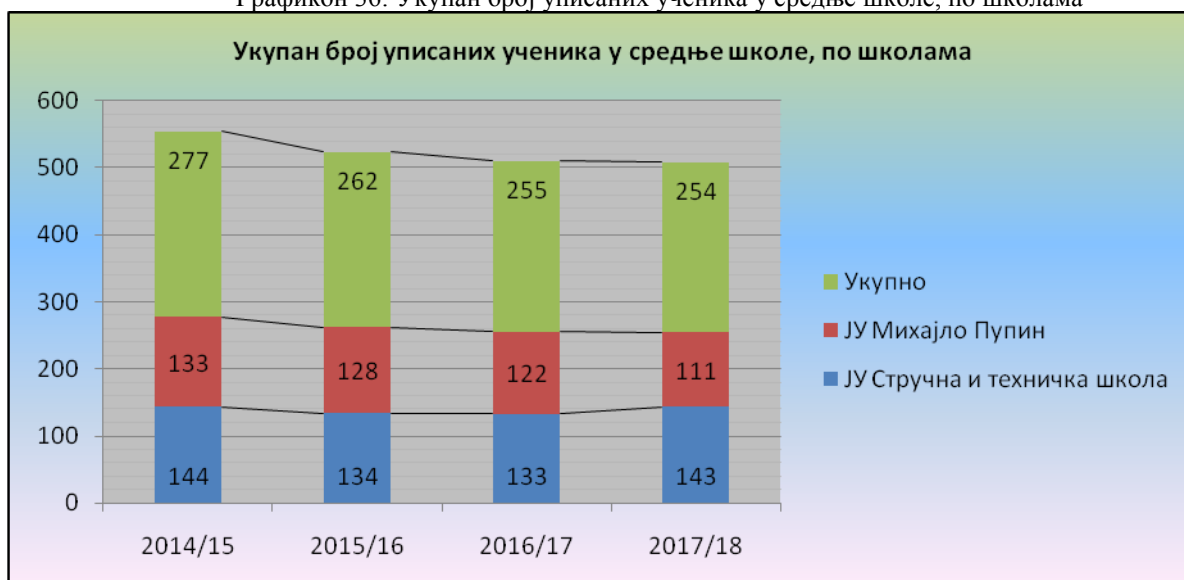
1. ЈУ Средњошколски центар „Михајло Пупин“
2. ЈУ Стручна и техничка школа

Графикон 35: Укупан број ученика средњих школа по школама

Извор: Извјештаји из средњих школа са подручја општине Дервента

Графикон 36: Укупан број уписаних ученика у средње школе, по школама

Извор: Извјештаји из средњих школа са подручја општине Дервента

Иако је укупан број ученика у опадању, из графикана је видљиво да и поред таквог тренда ЈУ Стручна и техничка школа успијева да задржи приближно стаалан број ученика, али и образовних профила. Нешто веће осцилације, али ипак благо опадајућег тренда, показује опадање броја ученика у ЈУ „Михајло Пупин“, што је у корелацији и са опадањем интересовања за упис у ову школу. Обе школе биљеже благи пад, али се, дугорочно посматрано, број ученика у овим школама не би требао значајније мијењати.

Табела 26: Број и структура ученика у средњим школама у школској 2017/18. години

Број и структура ученика у средњим школама у 2017/2018. години			
Образовна институција	Смјер	Број ученика	Укупно
ЈУ Стручна и техничка школа	СТРУКА:ЕКОНОМИЈА,ПРАВО И ТРГОВИНА	171	510
	Пословно-правни техничар	50	
	Трговачки техничар	71	
	Економски техничар	50	
	СТРУКА:ПОЉОПРИВРЕДА И ПРЕРАДА ХРАНЕ	179	
	Ветеринарски техничар	27	
	Пољопривредни техничар	152	
	СТРУКА:МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА	76	
	Варилац/обрађивач метала резањем	76	
	СТРУКА:УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ	84	
	Кувар	57	
	Кувар/конобар	27	
ЈУ Средњошколски центар „Михајло Пупин“	ГИМНАЗИЈА	163	451
	Општи смјер	163	
	ЕЛЕКТРОТЕХНИКА	268	
	Техничар рачунарства	121	
	Техничар информационах технологија	24	
	Техничар мехатронике	50	
	Техничар електроенергетике	73	
	ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО	20	
Обућар	20		
УКУПНО			961

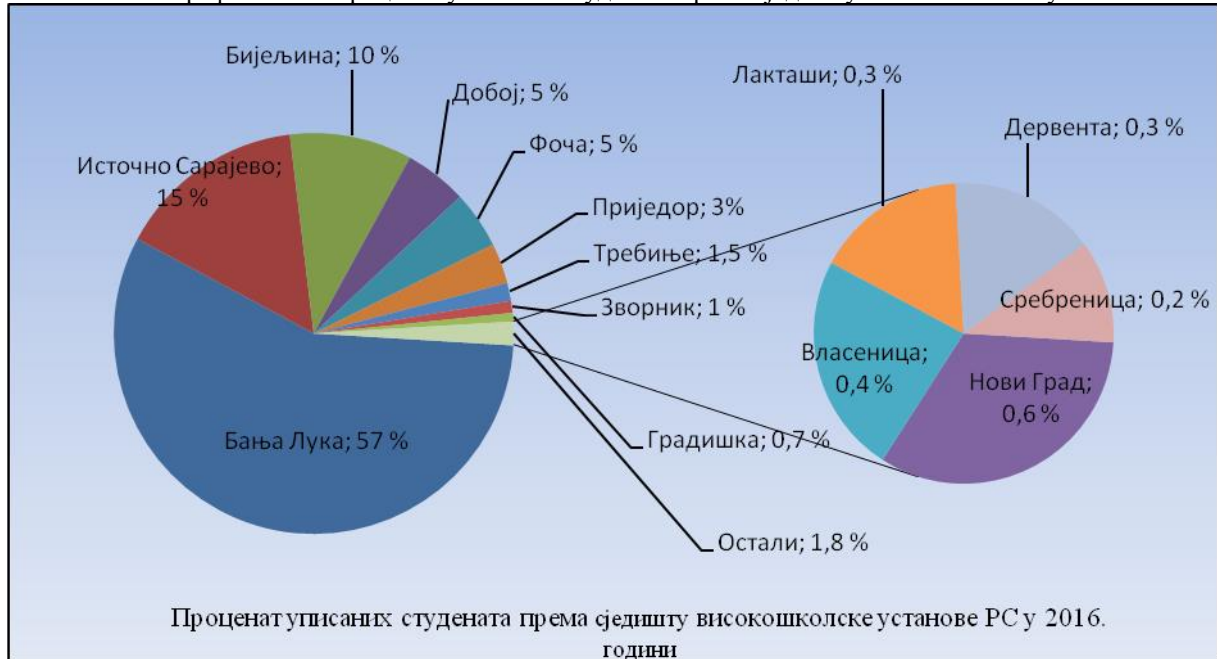
Извор: Извјештаји из средњих школа са подручја општине Дервента

У складу са привредном структуром општине Дервента стална је потражња за кадровима и образовним профилима који школују недостајуће кадрове. Интензивно се ради на усклађивању образовних програма са потребама привреде, у складу с одобрењима надлежног министарства.

❖ Високо образовање

Систем континуираног образовања подразумијева да све нивое образовања (од предшколског до високошколског) стекнете у једној локалној заједници. Такав систем обезбјеђује задржавање младог и радно способног становништва, као и задржавање већег броја високообразованог кадра на територији те општине, чиме се, несумњиво, подиже квалитет живота и обезбјеђује боља демографска слика.

Графикон 37: Процент уписаних студената према сједишту високошколске установе

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

У Дервенти не дјелује ниједна јавна установа високошколског карактера, али постоји могућност континуираног образовања у Високој школи примјењених и правних наука „Прометеј“, која је приватног карактера. Од 2011. године ова образовна институција дјелује у Дервенти, а у свом студијском програму нуди програме Пословне економије, Транспортног инжењерства и Пословне информатике.

Табела 27: Број уписаних и дипломираних студената из Дервенте и студената уписаних у Дервенти

ДЕРВЕНТА	Уписани студенти према општини пребивалишта	Дипломирани студенти према општини пребивалишта	Уписани студенти у високошколску установу у Дервенти
2011/2012	652	85	193
2012/2013	603	108	110
2013/2014	547	79	155
2014/2015	500	54	158
2015/2016	449	79	115

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Већи број ученика, који заврше средње школовање IV степена, одлучује се на даље образовање на некој високошколској установи у земљи или иностранству.

❖ Стипендирање студената и надарених ученика

Стипендирање студената и ученика на подручју општине Дервента је нормативно уређена област, а поступак додјеле стипендија врши се по утврђеној процедури која је прописана Правилником о стипендирању редовних студената и надарених ученика средњих школа, а међусобна права и обавезе регулишу се Уговором о стипендирању.

Општина Дервента је локална заједница која овом питању већ дужи низ година поклања велику пажњу. Поред редовних стипендија, општина студентима слабијег имовног стања додјељује и једнократну помоћ за наставак школовања. У буџету за 2018. годину планирана средства за стипендирање износе 209.000,00 КМ.

У 2017/18. години укупно 195 корисника прима стипендију, од тога 153 студента и 42 ученика. Мјесечни износ стипендије за школску 2017/18. годину за ученике средњих школа износи 70,00 КМ, док за студенте износи 110,00 КМ.

❖ Образовање одраслих

Развој и провођење програма цјеложивотног учења за одрасле представља једну од стратешких мјера општине Дервента. У сврху тога је и израђена Стратегија образовања одраслих општине Дервента за период 2015-2020. године, чији су програми и пројекти тренутно у фази примјене или се, у складу са предвиђеним роковима, припремају за реализацију. Сврха оваквог дјеловања је да се повећа конкурентност саме локалне заједнице кроз јачање људских потенцијала побољшањем образовне структуре становништва, те њиховим бољим положајем на тржишту рада.

❖ Информатичка писменост становништва

Према резултатима пописних анкета и Завода за статистику Републике Српске, готово половина становника општине Дервента је информатички неписмена.

Табела 28: Структура становништва према компјутерској писмености и полу

Становништво старо 10 и више година према компјутерској писмености и полу						
Дервента	Пол	Укупно	Компјутерски писмена лица	Лица која дјелимично познају рад на рачунару	Компјутерски неписмена лица	Непознато
	У	23.629	6.136	6.069	10.941	483
	М	11.467	3.253	3.153	4.843	218
	Ж	12.162	2.883	2.916	6.098	265

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Попис становништва 2013. године

4.1.9.2. Култура

Захваљујући првенствено свом географском положају, подручје општине Дервента одувijek се налазило на путу судара различитих култура и утицаја. Њен историјски и културни развој могу се континуирано пратити кроз различите изворе: предмете из праисторије и других епоха, археолошке локалитете и етнолошка добра, кроз архитектуру, споменике и писане трагове, манифестације које биљеже већ вијек и по одржавања и бројне друге изворе. Данас је Дервента модерна локална заједница, богате културе и разнолике културне баштине.

Култура је углавном везана уз културно наслеђе, архитектуру, споменике културе, различите манифестације и изложбе, те заштићене локалитете посебно значајне за очување културе, традиције и свједочанстава историјских дешавања која су оставила свој видљив печат. У граду дјелују Јавне установе Центар за културу, Народна библиотека „Бранко Радичевић“ и Спортско културни центар, које су носиоци културних догађаја и приредби, а у организацији оваквих манифестација, посебно активности интернационалног карактера, значајан допринос даје и сама локална управа.

❖ Институције културе

ЈУ Центар за културу

Ова установа је стварни носилац културног развоја општине. Под овим именом дјелује од 2011. године, а располаже сљедећим капацитетима: сала са позорницом (капацитета 400 мјеста), мала сала која се користи и као галеријски простор (капацитета 120 мјеста), ресторан (капацитета 300 мјеста), библиотека, те више просторија погодних за организовање семинара и предавања. ЈУ Центар за културу значајно доприноси развоју културе и образовности у овој локалној заједници, афирмише традиционалне и савремене вриједности високог естетског и умјетничког нивоа. На репертоару ове установе нуди се широк избор активности: пројекције филмова, позоришне представе, свечане академије, приредбе, концерти, изложбе, књижевне вечери и промоције књига, предавања, приједи итд. Центар активно ради током читаве године, а све манифестације су добро посјећене.

ЈУ Народна библиотека „Бранко Радичевић“

Из једне од најстаријих читаоница БиХ, основаној 1888. године, развила се данашња Библиотека. Она је данас културно, информативно, едукативно, мултимедијско и друштвено средиште ове локалне заједнице. Сама грађевина у којој се налази представља заштићени споменик културе, а изграђена је у псеудо-маурском стилу. Основна дјелатност ове установе је библиотека и архива, а проширена је дјелатношћу Службе завичајне збирке (музејска дјелатност). Библиотечка дјелатност обухвата

слједеће организационе јединице: Одјељење за одрасле читаоце, Одјељење за дјецу и Реферат завичајне збирке обавезних примјерака. Служба завичајне збирке бави се прикупљањем и обрађивањем, депоновањем и презентовањем музејског материјала у сврху очувања културне баштине ове општине. У просторним капацитетима ове установе одржавају се и бројне друге активности, попут: промоција књига и књижевне вечери, разне креативне и едукативне радионице, изложбе, а свакако је најпознатија манифестација „Ноћ музеја“.

ЈУ Спортско културни центар

Ова установа обухвата мултифункционалну спортску дворану површине око 6.250 м² и околни простор, који се користи у разне сврхе. Захваљујући капацитетима које посједује, пружа добре услове за развој различитих врста спорта, организовање и одржавање разних сајмова, концерата, културних и свих других манифестација које окупљају велики број учесника и посјетилаца. Услуге овог центра користе бројни спортски клубови, школе, удружења и организације поводом организовања одређених активности, приредби, такмичења, а на располагању је и грађанима.

❖ Културне манифестације

Поред традиционалних културних активности и домаћих културних удружења и индивидуалних умјетника, запажен је и активан допринос угледних умјетника и личности који су допринијели богаћењу дервентске културне сцене. Најзначајнији носиоци културних активности у општини Дервента су: културно-умјетничка друштва КУДМ „Босиљак“, СКУД „Дервента“ и СПКД „Просвјета“, СКК „Вихор“, УГ „Уликс“, НВО „ИМИЦ“, већи број индивидуалних умјетника, те посебно ЈУ „Центар за културу“ и Народна библиотека „Бранко Радичевић“.

Традиционалне манифестације које се одржавају сваке године су: Ноћ музеја, Сајам колекционарства, Распјевани мај, Вива ла мусица, Светосавски бал, Ликовна колонија Патковача, Међународни илиндански пјеснички сусрети на Прљачи, Дервентско срце, Теби, звијездо сјајна, Вече духовне музике, Фестивал етно пјесме, Видовдански концерт, Годишњи концерти КУД-ова, Босиљковање итд.

4.1.9.3. Спорт

Дервента има дугу традицију у развоју спорта. Почетком XX вијека оснивају се прва спортска друштва и клубови. Најприје се 1919. године оснива фудбалски клуб „Дечко“, претеча данашњег прволигаша ФК „Текстилац“. Развој рукомета почиње већ наредне године, а први одбојкашки клуб у Дервенти основан је 1933. године. Континуирано и током времена развијају се и други спортови.

У Дервенти данас дјелује 30 спортских клубова, колектива и удружења грађана који су у разним системима такмичења. Рукометни клуб наступа у Премијер лиги БиХ, 3 клуба се такмиче у Првим лигама РС, а остали у Другим лигама РС, међуопштинским и општинским лигама. Представници борилачких спортова такмиче се по турнирским системима.

У области колективних спортова налази се 12 клубова, тако да ова општина има развијене следеће спортове: рукомет, фудбал, одбојку, кошарку, мали фудбал, куглање и рагби. Најзначајнији колективни клубови, који су најбољи промотери ове општине, су Рукометни клуб „Дервента“, који наступа у Премијер лиги БиХ (већ неколико година заредом су високо позиционирани) и ФК „Текстилац“ који је већ стабилан прволигаш у Првој лиги РС. Значајне резултате остварују и други клубови.

У оквиру борилачких спортова Дервенту на разним такмичењима представља 6 клубова из области каратеа, тае kwon do -а, бокса, кик бокса итд. Најтрофејнији су тае kwon do клуб, карате клуб, а такође и боксерски клубови. Они су освајали медаље на разним регионалним, ентитетским и државним такмичењима, а посебно добре резултате су остварили и на разним међународним такмичењима.

Од осталих спортова, који се карактеришу као индивидуални, заступљени су тенис, стони тенис, шах, мото спортови, риболов и бројни други.

Спорт је изузетно важна карика сваке здраве заједнице, а посебно је важан у дјечијем узрасту. У оквиру тога у Дервенти дјелују 4 удружења која се, кроз различите програме, баве промоцијом и развојем спорта код дјеце. Значајано је и повећање броја млађих селекција у колективним спортовима. Сви колективни спортови континуирано учествују у лигама којима припадају, а већи број клубова борилачких спортова остварује констатно добре резултате у готово свим узрасним категоријама.

❖ Спортска инфраструктура

У погледу спортске инфраструктуре значајни су капацитети ЈУ Спортско културни центар, фудбалски терен ФК „Текстилац“, помоћни терен за који је у наредној години предвиђена реконструкција и постављање вјештачке траве, СРЦ „Олимп“, физкултурне сале свих дервентских школа, као и рукометно игралиште „Партизаново“ које је у припреми за реновирање, те већи број приватних сала за тренинге. Сви спортски клубови користе ове капацитете, премда њихов број није довољан и потребни су бројни инфраструктурни захвати, ови спортски капацитети још увијек успијевају да задовоље спортске потребе. Тренутно недостају спортски капацитети за обављање тренажног циклуса и одржавање званичних такмичења, а недовољно је искориштен и капацитет рукометног игралишта „Партизаново“. У сврху развоја и промоције спорта у руралним срединама, важна су и улагања у реконструкцију постојећих и изградњу недостајућих капацитета у овим срединама.

Проблем одржавања постојеће и изградње нове спортске инфраструктуре увијек је актуелан, будући да су финансијски оквири ограничени. Значајан проблем представља и недостатак простора за рекреативне активности, а нема услова ни за развој базних спортова, као што су атлетика, гимнастика или пливање. Локална заједница улаже значајна средства у развој спорта и здравље популације, посебно дјеце. Рад готово свих клубова највећим дијелом се финансира кроз буџет локалне заједнице, као и путем грант и пројектног финансирања.

4.1.9.4. Здравствена заштита

Развијен здравствени систем је један од најбитнијих фактора урбаних средина, а традиција развоја здравства у Дервенти је веома дуга, те се њен институционални почетак везује за 1885. годину. Одлуком Земаљске владе основана је Општинска болница, једна од првих у БиХ, а овим актом је ударен темељ развоја здравства у Дервенти, чему свједочи и генеза развоја ове установе кроз читав вијек постојања. Она је, практично, од општинске болнице прерасла, прво, у Бановинску, затим крајем II свјетског рата кратко је служила за војне потребе, те је претворена у II армијску болницу, да би 1947. године прерасла у Помоћну окружну болницу, потом у Среску болницу те би, на крају, 1964. године, Општа болница ушла у састав Медицинског центра Дервента. Болница је званично престала са радом 1992. године.

Данас здравствену заштиту становништва на подручју општине Дервента обавља Јавна здравствена установа Дом здравља Дервента и неколико приватних здравствених установа (ординације, апотеке, лабораторије).

Дом здравља Дервента је здравствена установа у државној својини која обавља примарну здравствену заштиту по моделу породичне медицине, а која је основана за подручје општине Дервента. ЈЗУ Дом здравља Дервента смјештен је у двије зграде површине 4.067,49 m² и двије амбуланте породичне медицине на терену, површине 200 m². Дио специјалистичких услуга обавља се у Дому здравља, а остала секундарна здравствена заштита у Општој болници у Добоју.

У састав Дома здравља улазе сљедеће Службе и организационе јединице:

Служба породичне медицине одговорна је за пружање здравствене заштите становништву које живи на територији локалне заједнице. Укупно је формирано десет тимова породичне медицине у којима ради 10 љекара. Осам тимова је у Дому здравља, а у теренским амбулантама Осиња и Календеровци раде два тима породичне медицине. Број регистрованих становника је 24.685, а осигураних износи 20.128.

Специјалистичко гинеколошка амбуланта Дома здравља обезбјеђује здравствену заштиту жена преко 15 година живота. У овој служби су запослена два љекара специјалиста гинекологије, а број регистрованих осигураних лица за овај сегмент

здравствене заштите износи 13.404. У оквиру Дома здравља дјелује и ванболничко породилиште за подручје Брода и Дервенте.

Специјалистичко педијатријска амбуланта обезбјеђује здравствену заштиту дјеце од 0-6 година, те консултативне прегледе дјеце од 6-18 година упућених од стране доктора породичне медицине. Број регистрованих осигураних лица је 1.760, а број љекара у овој служби је два специјалиста педијатрије.

У оквиру *Службе за радиолошку и ултразвучну дијагностику* се изводе сљедеће дијагностичке процедуре: стандардна радиографија, радиографија у стоматологији, мамографија и ултразвучни прегледи. Број регистрованих осигураних лица је 20.128, а у Служби је запослен један љекар специјалиста радиологије.

Служба за биохемијску-хематолошку лабораторијску дијагностику обезбјеђује лабораторијску дијагностику за све сегменте примарне здравствене заштите. Број регистрованих осигураних лица износи 20.128, а у склопу ове службе ради један медицински биохемичар.

Станица хитне медицинске помоћи пружа хитну медицинску помоћ на подручју које покрива Дом здравља Дервента и бави се прехоспиталним збрињавањем пацијената. За потребе ове службе ангажован је један дио запослених љекара Дома здравља, а један љекар је на специјализацији из ургентне медицине. Број регистрованих лица износи 27.404.

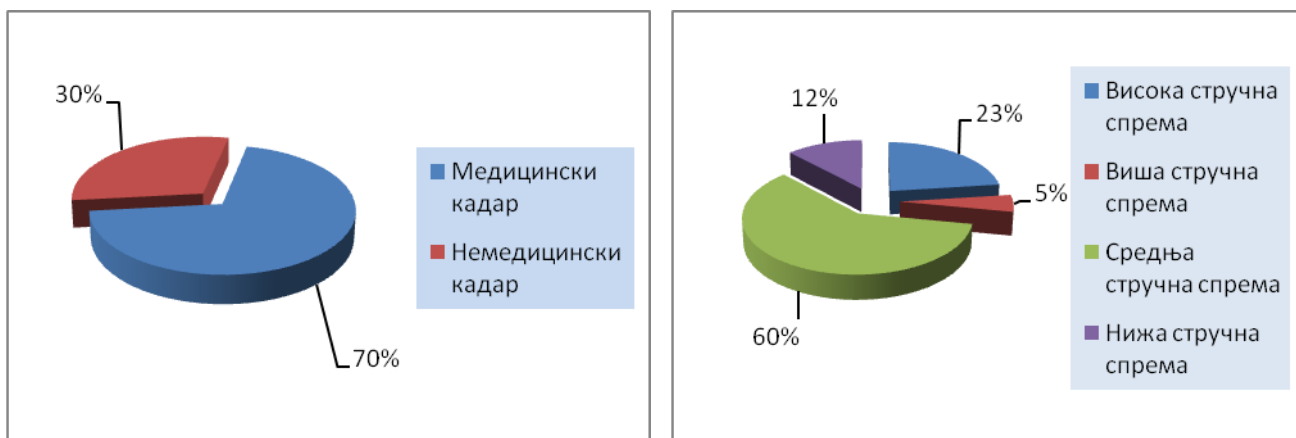
Служба за превентивну дјечију и општу стоматологију дјелује у оквиру Дома здравља, а у саставу Службе је организована и специјалистичка амбуланта за превентивну и дјечију стоматологију у Средњошколском центру Дервента. У овој Служби је запослено пет стоматолога.

У Дому здравља дјелују још: *Служба за хигијенско-епидемиолошку заштиту, Центар за физикалну рехабилитацију и Центар за заштиту менталног здравља*. У склопу ових служби раде љекари специјалисте епидемиолог, физијатар и психијатар.

Приватни здравствени сектор је релативно добро развијен и највише пружа услуге у области примарне здравствене заштите становништва.

❖ Структура запослених у Дому здравља Дервента

Графикони 38 и 39: Структура запослених у Дому здравља Дервента

Извор: ЈЗУ Институт за јавно здравство РС-а, 2015. година

Табела 29: Здравствени сарадници и административно-техничко особље

Здравствени сарадници			Административно-техничко особље				
Укупно	Од тога		Укупно	Од тога			
	Висока	Остали		Висока	Виша	Средња	Нижа
4	4	0	37	1	0	20	16

Извор: ЈЗУ Институт за јавно здравство РС-а, 2015. година

Табела 30: Здравствени радници са вишом, средњом и нижом стручном спремом

Виша стручна спрема			Средња стручна спрема				
Укупно	Од тога		Укупно	Од тога			Нижа спрема
	Мед. сестра-техничар	Остали		Мед. сестра-техничар	Мед. сестра - акушерка	Остали	
7	4	3	62	40	5	17	0

Извор: ЈЗУ Институт за јавно здравство РС-а, 2015. година

Табела 31: Здравствени радници са високом стручном спремом

Укупно	Висока стручна спрема					
	Љекари				Стоматолози	Фармацеути мед. биохемичар
	Укупно	Општа медицина	На специјализацији	Специјалисти		
27	21	8	2	11	5	1

Извор: ЈЗУ Институт за јавно здравство РС-а, 2015. година

Становништво Дервенте је навикнуто на квалитетну здравствену услугу, будући да је болница дјеловала више од једног вијека у Дервенти, а ако овоме додамо садашње задовољавајуће просторне капацитете, као и повољан кадровски потенцијал, један од приоритета ове стратегије биће усмјерен у правцу поновне ревитализације секундарног нивоа здравствене заштите.

4.1.9.5. Социјална заштита

Социјална брига за лица којима је потребна помоћ једна је од важних области којима се локална заједница, кроз надлежне установе, бави. Због све тежих услова живота, као и због све већег броја старих лица којима је потребна помоћ, рад оваквих установа је од велике важности. Посебно су осјетљиви проблеми везани за лица са сметњама и потешкоћама у развоју, као и проблеми везани за особе с инвалидитетом. У општини Дервента дјелује неколико установа чија је примарна дјелатност збрињавање лица која не могу сама да се старају о себи или породици.

ЈУ Центар за социјални рад

У овој јавној установи остварују се законом утврђена права и обезбјеђује се пружање услуга социјалне заштите регулисане законом. Центар обавља послове из области:

- социјалне
- породично-правне
- кривично-правне
- дјечије заштите

Табела 32: Број лица – корисника социјалне заштите

ДЕРВЕНТА	Малољетна лица – корисници социјалне заштите				Пунољетна лица – корисници социјалне заштите		
	Укупно	Угрожени породичном ситуацијом	Лица са сметњама у психичком и физичком развоју	Лица друштвено неприхватљивог понашања	Укупно	Корисници субвенционирања трошкова	Лица која немају довољно прихода за издржавање
2012	285	114	149	22	297	12	285
2013	280	118	147	15	298	12	286
2014	188	57	128	3	316	14	302
2015	246	101	136	9	309	-	309
2016	336	169	167	-	307	-	307

Извор: Градови и општине Републике Српске, Завод за статистику Републике Српске, 2017. године

Социјална заштита обезбјеђује се за грађане који су неспособни за рад, немају средства за живот, нити сроднике који су у законској обавези и могућности за издржавање. У обављању дужности Центар сарађује са корисником, породицом, грађанима, здравственим и васпитно – образовним институцијама, установама за оспособљавање и

рехабилитацију, организацијом Црвеног крста и другим бројним удружењима и асоцијацијама грађана.

Социјална заштита је организована дјелатност, усмјерена на сузбијање и отклањање узрока и последица стања социјалне потребе и пружање помоћи грађанима и њиховим породицама када се нађу у стању социјалне потребе. Корисници имају право на новчану помоћ, помоћ у кући, услуге социјалног рада, здравствено осигурање, трошкове сахране итд. У току прошле године право на новчану помоћ остварило је 305 корисника, а 30 лица је одјављено због смрти или неког другог случаја прописаног законом, док је право на помоћ у кући остварило 12 корисника. Једнократну новчану помоћ примила су 123 лица, а помоћ у природи 44 лица. Право на субвенцију трошкова превоза остварило је 29 ученика.

Центар, такође, брине и о лицима која су се нашла у потреби за смјештањем у установе социјалне заштите, за збрињавање у хранитељске породице и друге установе, а бави се и бројним другим активностима.

Табела 33: Број лица у потреби за социјалним старањем и збрињавањем

Лица која користе право на смјештај у установама социјалне заштите	50
Лица у хранитељским породицама на дневном збрињавању	20
Малољетна лица без родитељског старања	6
Лица над којима се врши непосредно старатељство преко старања из реда запослених у Центру за социјални рад	10
Пријављени случајеви насиља у породици	11

Извор:ЈУ Центар за социјални рад

ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“

Ова установа социјалне заштите основана је у Дервенти 1947. године и све до 2012. године носила је назив Завод за слијепе и слабовиде „Будућност“ Дервента. Дјелатност установе обухвата основно и средње образовање и васпитање слијепих и слабовидих ученика – ученика са вишеструким сметњама. Будући да је ова установа једина оваквог типа у РС, ученицима се обезбјеђује смјештај, исхрана, примарна здравствена заштита, културно - забавне и рекреативно – рехабилитационе активности. Установа има основну и средњу школу с интернатом, дневни центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју, као и радионице за практичну обуку и рад. У сарадњи са родитељима ЈУ „Будућност“ настоји да пружи максималну подршку лицима са сметњама у развоју у образовању, васпитању, запошљавању, те потпуној интеграцији ове популације у друштвену средину.

ЈУ Геронтолошки центар Дервента

Ова јавна установа бави се питањима збрињавања старих и изнемоглих лица, као и изградњом повољнијег социјално – економског статуса наведене популације. Центар би, такође, требало да ријеша проблем избјегличких и алтернативних смјештаја у овој општини.

Центар ће пружати услуге сталног смјештаја за покретне, полупокретне и непокретне кориснике у апартманском и заједничком собном смјештају, дневни боравак и привремени смјештај, палијативну његу, те отворену ванинституционалну заштиту старих, изнемоглих и хронично обољелих лица.

Инфраструктурни радови на реновирању овог центра теку планираном динамиком, а датум почетка његовог рада још није званично прецизиран.

Дом за старија лица „Златни Луг“

Ова приватна установа основана је 2014. године. Основна дјелатност ове установе је збрињавање лица старије животне доби, а пружа им адекватан медицински надзор, заштиту и безбједност, те смјештај у савремено опремљеним апартманима, а на располагању свих корисника су и ресторан, простор за рехабилитацију, амбуланта и друге услуге.

У области социјалне заштите, као и бриге за лица са потешкоћама, посебно дјеце, важна је синергија међу свим актерима. Локална заједница бројним програмима учествује у развоју и одржавању овог сектора. Важна је и добра сарадња свих установа овог типа међусобно, као и са републичким надлежним органима. Активности ОО Црвеног крста у Дервенти, те разних удружења грађана од кључне су важности за проналажење рјешења за питања ове популације, а значајан је и допринос волонтера.

4.1.9.6. Цивилно друштво

Организације цивилног друштва осигуравају општи друштвени развој, укљученост свих скупина друштва, као и развој привреде и пољопривреде. У општини Дервента, по подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности, регистровано је 76 удружења из различитих подручја дјеловања. Њихов рад подупире локална управа општине Дервента. Многа од ових удружења активно раде и проводе активности из области свог дјеловања захваљујући пројектним иницијативама, што им додатно помаже у финансирању и раду. У сектору цивилног друштва веома је важна сарадња међу актерима овог сектора, као и њихово јаче повезивање на регионалном, државном и међународном нивоу. Свако од ових удружења има своје поље дјеловања, али би се уопштено могли подијелити на:

- удружења грађана која заступају мисије одређених групација
- удружења грађана проистеклих из рата
- удружења грађана која се баве проблематиком лица са посебним потребама
- удружења грађана са друштвено – економским мисијама
- удружења грађана са еколошко – природњачком мисијом
- удружења грађана у вези омладинске проблематике
- удружења грађана у вези спорта
- удружења грађана у вези културе

Табела 34: Удружења грађана општине Дервента

УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА			
Удружења грађана која заступају мисије одређених групација	Удружења грађана проистеклих из рата	Удружења грађана која се баве проблематиком лица са посебним потребама	Удружења грађана са друштвено-економским мисијама
<ul style="list-style-type: none"> Удружење жена „Дервента“ Удружење пензионера општине Дервента Удружење дописника и новинара општине Дервента ОО Црвени крст Дервента Заједница повратника Босанске Посавине – Вишњик Удружење пољопривредника у РС – Дервента Удружење пољопривредних произвођача „Фарма Сочаница“ Регионално удружење фармера Хуманитарно удружење грађана „Мерхамет“ Дервента Удружење Рома општине Дервента Коло српских сестара „Царица Милица“ Дервента Удружење Хрвата повратника у Босанску Посавину „Феникс“ Дервента 	<ul style="list-style-type: none"> Удружење за помоћ ратним ветеранима „Правипожар“ Борачка организација општине Дервента Општинска организација породица заробљених и погинулих бораца Удружење ратних заробљеника општине Дервента Удружење ратних војних инвалида 1991-1995 Дервента Удружење грађана „Ветерани Републике Српске“ Дервента СУБНОР Дервента 	<ul style="list-style-type: none"> НВО „Биос плус“ МОСС Дервента, Брод и Вукоставље Удружење глувих и наглувих општине Дервента Савез инвалида рада Дервента Удружење „Сунце“ Дервента Савез инвалида рада – пацијенти хемодијализе 	<ul style="list-style-type: none"> НГО „Крајина“ „ИМИЦ – Заједно“ Дервента НГО „ГУДВИЛ“ Дервента Центар за локални и регионални развој „Целор“ Регионална мировна иницијатива у БиХ – Ре-Ми мрежа
Удружења грађана са еколошко-природњачком мисијом	Удружења грађана у вези омладинске проблематике	Удружења грађана у вези спорта	Удружења грађана у вези културе
<ul style="list-style-type: none"> Кинолошко друштво Еколошко друштво „Екологика“ Пољопривредно удружење „Посавина воће“ Удружење пчелара „Липа“ Дервента Пчеларско еколошко друштво „Златна пчела“ 	<ul style="list-style-type: none"> Дервентско удружење младих „Дух“ Покрет младих „Перспектива“ Дервента Омладински центар „Дербент“ Дервента Светосавска омладинска заједница – СОЗ НВО „Шарло“ 	<ul style="list-style-type: none"> Рукометни клуб „Дервента“ Женски рукометни клуб „Дервента“ Женски одбојкашки клуб „Дервента“ Фудбалски клуб „Текстилац“ Фудбалски клуб „Борац“ Осиња Фудбалски клуб „Борац“ Босански Лужани Спортско друштво ФК „4. јули“ Појезна Фудбалски клуб „27. јул“ Календеровци Стонотениски клуб „Укрина“ Дервента Клуб малог фудбала „Дервента“ Кошаркашки клуб „Дервента“ Рагби клуб „Гладијатори“ Дервента Карате клуб „Дервента“ Тае kwon do клуб „Дервента“ Кик бокс клуб „Империја“ Боксерски клуб „Дервента“ Шаховски клуб „Дервента“ Риболовачки савез „Укрина“ Дервента Ловачки савез „Мотајица“ Дервента Куглашки клуб „Дервента“ Мото клуб „Громовник“ Дервента Тениски клуб „Новак“ Дервента Одбојкашки клуб инвалида „Дервента“ ОКИ АМД - Мото супер спорт 600 цм Аирсофт клуб „Дервента“ Удружење грађана спортски клуб „Арена“ Дервента Академија спортова „Олимп“ Дервента Клуб борилачких вјештина Дервента Асоцијација „Спорт за све“ Дервента СУ Школа фудбала „Мали шампиони“ Дервента Кик бокс клуб „Спартак“ Дервента 	<ul style="list-style-type: none"> СПКД „Просвјета“ СКУД „Дервента“ КУДМ „Босиљак“ Дервента Српски књижевни клуб „Вихор“ Дервента Удружење ликовних стваралаца „Улик“ Дервента Хрватско културно друштво „Напредак“ Дервента

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

4.1.9.7. Цивилна заштита

Цивилна заштита представља организован и обједињен облик управљања и организовања снага и субјеката система заштите на спровођењу превентивних и оперативних мјера у сврху заштите и спасавања људи и добара од посљедица елементарних непогода и других несрећа, убрајајући и мјере опоравка од наведених посљедица.

Заштиту и спасавање на територији општине Дервента обављају:

Општински штаб за ванредне ситуације, јединице специјализоване и опште намјене, тимови цивилне заштите, повјереници заштите и спасавања, организационе јединице општинске управе, привредна друштва и њихове јединице и тимови, удружења грађана и невладине организације, те професионалне и хитне службе (ватрогасци, медицинске, ветеринарске службе и др).

Активности заштите и спасавања подразумијевају:

- превентивне активности заштите и спасавања
- оперативне активности заштите и спасавања
- активности у случају непосредне пријетње и ризика од опасности
- активности за вријеме ризика и опасности
- активности отклањања посљедица од настале опасности.

4.1.10. Заштита животне средине

Како би општина Дервента била средина у којој се живи здраво, по стандардима прихватљивим данашњим еколошким захтјевима, Скупштина општине Дервента усвојила је Локални еколошки акциони план – ЛЕАП 2011. године. Основни циљеви овог плана су:

- утврђивање стања животне средине у Општини Дервента
- идентификација најалармантнијих проблема
- покретање активност за њихово рјешење и побољшање стања

Примјеном разних методолошких приступа дошло се до података да је ова локална заједница, по питању квалитета живота са еколошког аспекта, у рангу са другим општинама Републике Српске. Означени су сви природни потенцијали, а идентификовани су и проблеми, на чијем се рјешавању ради имплементацијом програма предвиђених овим планом. Неки од проблема захтијевају студиознији приступ и дужи временски период, као и значајна финансијска издвајања, како би у потпуности били ријешени, тако да ће континуиран рад у овом сектору бити један од важнијих задатака локалне заједнице. Здрава животна средина је императив сваког

становника ове општине, стога, у процес дугорочних рјешавања ових проблема треба активно да се укључе и привредници, пољопривредници, удружења и друге организације, као и сами грађани.

На подручју општине Дервента идентификовани су сљедећи проблеми:

- проблем процједних вода и емисије штетних гасова са централне депоније у Пољу
- постојање дивљих депонија
- непостојање система за пречишћавање вода из система јавне канализације, као ни система за третман индустријских или пољопривредних вода
- непостојање система јавне канализације на руралним подручјима
- проблем адекватне контроле над водоснабдијевањем због расцјепканости водоводних система
- загађивање воде за пиће усљед поплава, као и проблем наплавина и муља као посљедица поплава, који додатно угрожава исправност воде и земљишта
- непостојање мониторинга кориштења пестицида, стајњака и гнојива
- застарјели и енергетски неефикасни објекти и системи гријања стамбеног, јавног и приватног простора
- велики број застарјелих возила (неприхватљивих по модерним еколошким стандардима)
- емисија штетних гасова из пољопривреде
- заостала минско-експлозивна средства итд.

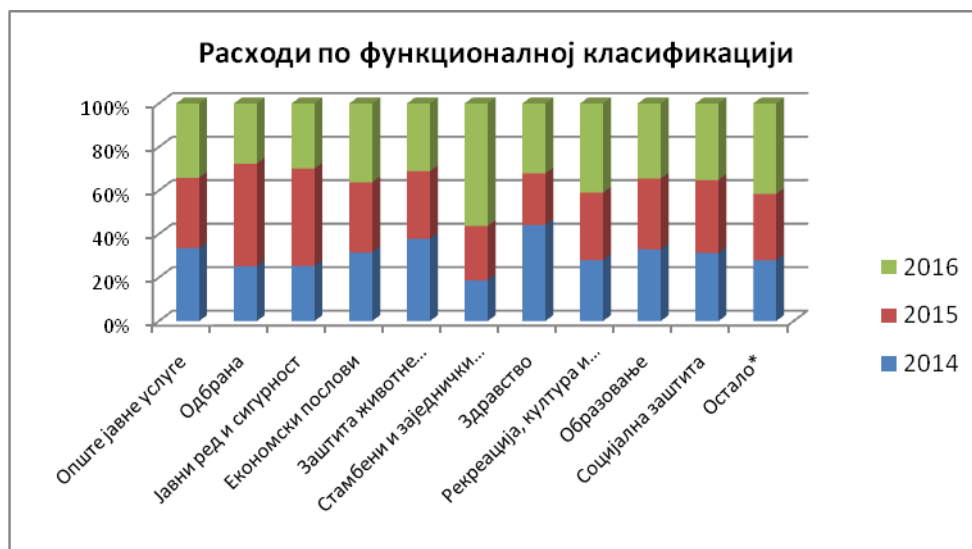
Значајно је установити и утицај рудника и ТЕ „Станари“, као и рибњака у Прњавору на нарушавање екосистема ријеке Укрине и животне средине уопште на територији општине Дервента.

Будући да Република Српска улази у програме који се тичу енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије и општина Дервента прати те трендове развоја. У неколико јавних установа су већ реализовани пројекти који се тичу енергетске ефикасности тих објеката, а у погледу развоја сектора обновљивих извора енергије потребно је процијенити потенцијале којима ова локална заједница располаже, како би се могло даље дјеловати на овом пољу.

4.1.11. Анализа буџета

Буџет општине Дервента представља један од најважнијих извора за финансирање пројеката који ће бити дефинисани у Стратегији развоја општине Дервента за наредни вишегодишњи период. У укупној структури расхода општине Дервента, према табели број 35 и графикону број 40, доминирају трошкови Општих јавних услуга са око 30% издвајања кроз посматрани период, затим слиједе издвајања за Стамбене и заједничке послове која су достигла проценат издвајања у односу на укупна средства буџета од 33,4%.

Графикон 40: Структура запослених у Дому здравља Дервента

Затим, слиједе издвајања за Социјалну заштиту са око 22% у односу на укупна буџетска средства и издвајања за Рекреацију, културу и религију и издвајања за Образовање са око 9%.

Најзначајнији приход општине Дервента у претходне три године су порески приходи који су са око 70% заступљени у 2014, 2015. и 2016. години.

Табела број 35 - Расходи буџета општине Дервента по функционалним категоријама

Функц. код	Опис	Буџет 2014. године	Буџет 2015. године	Буџет 2016. године
01	Опште јавне услуге	3.516.117,54	3.391.988,59	3.574.106,78
02	Одбрана	9.332,34	17.469,19	10.242,76
03	Јавни ред и сигурност	164.576,24	290.765,96	194.324,93
04	Економски послови	376.970,00	383.766,00	432.776,77
05	Заштита животне средине	52.267,52	42.972,15	42.900,49
06	Стамбени и заједнички послови	1.629.517,26	2.173.136,89	4.900.586,56
07	Здравство	106.399,00	56.988,00	77.451,00
08	Рекреација, култура и религија	818.892,16	904.060,49	1.197.167,98
09	Образовање	998.150,98	989.177,48	1.045.197,38
10	Социјална заштита	2.386.010,50	2.557.683,59	2.680.199,14
11	Остало*	344.258,16	374.835,46	511.982,57
УКУПНО		10.402.491,70	11.182.843,80	14.666.936,36

Општина Дервента у континуитету издваја значајна средства за капиталне инвестиције, у циљу унапређења стања у појединим областима локалног развоја. Пројекција за период 2018-2025. године директних инвестиција у локалну инфраструктуру износи око 11.000.000,00 КМ. Поред директних инвестиција улагаће се у стварање услова за инвестиције са виших нивоа власти, као и омогућавање развоја привреде кроз доношења разних планова, програма у вези просторног уређења.

4.2. Стратешка оријентација за период 2018-2025. године

4.2.1. Стратешко фокусирање

Стратешко фокусирање изведено је у неколико корака: кроз SWOT и ПЕСТ општу анализу, те SWOT анализу сваког сектора појединачно, насталих као резултат социо-економске анализе општине Дервента, затим кроз одређивање стратешких фокуса даљег дјеловања, који су детаљно разрађени секторским плановима.

❖ SWOT и ПЕСТ анализа

У овом поглављу изложене су главне стратешке предности општине Дервента на којима се темељи стратегија развоја, истакнуте су и најизразитије слабости које је потребно умањити или неутрализовати, прилике које је важно стратешки искористити, као и пријетње које је потребно избјећи или умањити ефекат њиховог утицаја при креирању и реализацији стратегије.

Приказ најзначајнијих стратешких снага, слабости, могућности и пријетњи:

ОПШТА SWOT АНАЛИЗА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА	
СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none">• Повољан географски положај и близина ЕУ• Добро развијена саобраћајна инфраструктура• Значајан привредни центар Републике Српске• Ефикасна локална управа и јавне институције• Добра сарадња локалне заједнице и јавних установа• Већи број стратешких планова који се односе на локални развој• Стабилност општинског буџета• Ниска стопа незапослености• Већи број младих образованих људи и особа са стеченим компетенцијама потребним за запошљавање• Мотивисаност за рад и бржи напредак• Дуга традиција развоја индустријске производње• Изражен предузетнички дух• Извозно оријентисана привреда• Дobar пољопривредни потенцијал и традиција производње• Дервента – урбано средиште богатог културног и историјског наслеђа• Гостољубива, толерантна и отворена средина препознатљивог идентитета• Развијено образовање• Функционална образовна, спортска и културна инфраструктура• Разнолика понуда културних и спортских дешавања• Добри потенцијали за значајнији развој туризма• Очуваност природних и културно-историјских локалитета• Дуга традиција одржавања манифестација које доприносе развоју туризма• Близина великих урбаних центара• Добро организована примарна здравствена заштита• Диверзификован невладин сектор• Потенцијали дијаспоре• Очувана животна средина и биодиверзитет• Природни ресурси	<ul style="list-style-type: none">• Недовољан степен искоришћености природних ресурса• Заступљеност нискоакумулативних грана привреде• Одлазак младог високообразованог становништва у средине које нуде квалитетније услове живота и већи избор радних мјеста у складу са степеном образовања• Отварање тржишта рада у ЕУ утиче на одлазак квалификоване младе радне снаге, што мијења демографску слику општине• Недостатак ефикасних мјера у сврху задржавања младог становништва• Негативни демографски трендови• Недостатак квалитетних развојних пројеката• Недовољно интензиван развој пољопривреде и прераде пољопривредних производа, у складу са потребама тржишта• Недовољно организовано тржиште пољопривредних производа• Недовољна искоришћеност туристичких потенцијала• Слаба промоција туризма• Недовољно развијена еколошка свијест становништва• Ниска информатичка писменост становништва• Недовољно развијена пракса цјеложивотног учења• Недовољна изграђеност комуналне инфраструктуре, посебно у руралним подручјима• Недостатак електронских медија• Проблем топлификације

МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Стварање квалитетнијих услова живота кроз институционално јачање Дервенте као регионалног центра • Стварање услова за добивање статуса града • Повећање инвестиција у развојне пројекте општине Дервента • Стварање услова за развој секундарног нивоа лијечења • Реформа образовања у складу са захтјевима привреде и тржишта рада, ресурсима којима располаже и интересу већег броја ученика • Регионално и прекогранично повезивање • Веће коришћење потенцијала ЕУ фондова • Стимулисање развоја иновативних и технолошки развијенијих облика привредне производње • Праћење трендова у развоју пољопривредне производње и прераде • Боља промоција туризма и проширење извора финансирања ове области • Дефинисање нових елемената културно-туристичког идентитета • Коришћење потенцијала дијаспоре • Поттицање развоја обновљивих извора енергије 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак финансијских могућности за улагање у капиталне пројекте • Недостатак расположивих развојних фондова • Спорост у спровођењу реформи • Неизвјесност спољних извора финансирања развојних пројеката • Слаба перцепција развојних потреба општине Дервента од стране виших институционалних нивоа • Нестабилно политичко окружење • Негативна стопа природног прираштаја • Неповољна миграциона кретања становника која утичу на бројност и квалитет, као и старосну структуру расположиве радне снаге • Депопулација руралних подручја и старење популације • Недостатак високообразовних установа • Утицај климатских промјена

ПЕСТ анализа

ПЕСТ анализа даје оквир за сагледавање глобалне и ситуације у окружењу кроз анализу политичких, економских, социјалних и технолошких фактора у оквиру којих се општина Дервента развија.

ПЕСТ анализа	
П олитички аспекти	Е кономски аспекти
<ul style="list-style-type: none"> • Глобална политичка и економска нестабилност • Политичка нестабилност на простору Балкана • Политичка нестабилност БиХ (политичке кризе, реформе државне и локалне управе, расподјела надлежности и ресурса, утицај глобалних и криза у региону на БиХ...) • Успорен процес приступања ЕУ земаља из региона, посебно БиХ • Утицај међународних фактора на рјешавање кључних политичко-правних рјешења у БиХ • Утицај миграција становништва са Блиског истока ка ЕУ на позицију БиХ као пограничне зоне • Демократизација друштва, те развој правне државе и јачање цивилног друштва 	<ul style="list-style-type: none"> • Неповољан пословни рејтинг БиХ и недовољно стимулативан пословни амбијент • Глобални процеси трансформисања економије постиндустријског друштва • Утицај глобалних процеса који утичу на помјерање интереса глобалних компанија ка инвестиционо стимулативним локалитетима • Смањена могућност за приступ стимулативнијим ЕУ фондовима као и другим фондовима за развој земаља у транзиционом периоду • Напредак у ЕУ интеграцијама, као и припадност зони слободне трговине (ЦЕФТА) повећавају притисак на домаћу привреду и њену конкурентност • Подијељен и нејединствен економски простор БиХ • Низак кредитни рејтинг БиХ • Смањење административних баријера које утичу на пословну климу • Низак ниво директних страних улагања • Неповољни економски трендови (варирање берзанских индекса, раст цијена нафте...) • Негативан утицај приватизације и реструктурирања предузећа на локалну економију

Социјални аспекти	Технолошки аспекти
<ul style="list-style-type: none"> • Миграције становништва, посебно из руралних у урбана подручја што утиче на депопулацију села (унутрашње миграције становништва) • Старење становништва Европе и одлазак младих, образованих и квалификованих радно способних становника БиХ у земље које нуде квалитетније услове за живот • Број корисника социјалне помоћи у константном порасту, што представља додатна оптерећења на буџет локалних заједница • Раст социјалног раслојавања становништва • Висока стопа незапослености у БиХ • Промоција цјеложивотног учења, како би се спровеле структурне промјене које захтијева данашња тржишна привреда • Култура, умјетност и спорт се све више промовишу и као економски потенцијали локалне заједнице (превазиђен концепт само друштвене надоградње) 	<ul style="list-style-type: none"> • Утицај информационих и комуникационих технологија на све аспекте (од електронског пословања, управљања ...) и важна улога знања у међународној економији и стратешком управљању • Улога знања у привредној конкурентности • Нови управљачки, технолошки и еколошки стандарди • Премјештање нискоакумулативних индустрија и прљавих технологија из индустријски развијених земаља у земље у развоју • Расте значај и занимање за обновљиве изворе енергије на глобалном и регионалном тржишту • Неусклађен образовни систем са техничким и технолошким захтјевима развоја

❖ Стратешки фокуси

Стратегијско планирање развоја подразумијева примјену концепта одрживог развоја, што представља процес промјена које обухватају максимално коришћење расположивих ресурса, усмјеравање инвестиција, оријентисање ка технолошком развоју и институционалним реформама. Све ове промјене су повезане и међусобно се прожимају, стога посебну пажњу треба посветити усклађивању аспеката економског развоја, друштвеног развоја и животне средине, како би се умањили или потпуно елиминисали инхибиторски процеси који спречавају бржи напредак.

Стратегија подразумијева рјешавање проблема који имају највећи потенцијал за развој, стога је важно фокус усмјерити на главне стратешке изазове у предвиђеном периоду, како не би дошло до дисперзије ресурса без постизања предвиђеног стратешког циља.

4.2.2. Визија и стратешки циљеви развоја

Дервента је постала отворена, економски и друштвено динамична проевропска општина, угодна за живот и рад, што значи да је испуњена досадашња визија развоја ове општине. У складу са новим моментима, те конкурентским оквирима за привлачење инвеститора и људског потенцијала, у даљем развоју Дервента мора да се ослани на сопствене конкурентске предности и ресурсе, те пружи нову и стимулативнију климу за инвестирање, рад и живот. Стога је развој Дервенте у предстојећем периоду одређен сљедећом визијом:

Дервента – урбани центар регије у друштвеном, културном и привредном смислу и најпожељнија средина за инвестирање.

Визија је усмјерена у правцу развоја Дервенте као препознатљивог града у окружењу, географски добро позиционираног, који ефикасно користи своје материјалне и нематеријалне ресурсе.

Визија Дервенте као урбаног центра биће усмјерена у правцу развоја вишег степена друштвене интеграције кроз обнову постојећих и изградњу нових капацитета у овој области, затим кроз институционално јачање и стварање услова да Дервента добије статус града. За развијену општину у којој је привреда снажно развијена, а претежни дио радно активног становништва је запослен у индустрији, стицање статуса града значио би бољу и ефикаснију пословну климу, те знатно бољи квалитет живота, чиме би Дервента постала отворена и толерантна средина, усмјерена у правцу стварања услова бољег друштвеног положаја, кроз јачање институција у погледу јавног, културног, образовног и здравственог система. Овај дио визије је поткријепљен богатим културно-историјским наслеђем и урбаним идентитетом Дервенте као и регионалним континуитетом у трајању више од једног вијека.

Унапређење привреде кроз увођење нових технологија и инвестиција, као и очување пољопривредне производње и стварање одрживих сеоских подручја биће важна водила у развоју ових сектора привредног дјеловања, уз рационално кориштење ресурса и стварање имица добре пословне дестинације за инвестирање. Стварање услова за развој туризма, као и очување здраве животне средине су, такође, важни правци развоја којима ова визија тежи. Све ово ће допринијети стварању квалитетнијих услова за живот грађана, повећању стандарда, као и још већој подршци пронаталитетним мјерама у сврху побољшања демографског стања општине Дервента.

❖ Стратешки циљеви развоја:

На основу извршене анализе стања и окружења дефинисани су стратешки циљеви којима се одређује јасан смјер кретања и дјеловања у наведеном временском периоду, а њихова реализација ће допринијети остварењу постављене визије.

Стратешки циљеви усмјерени су на привредни и друштвени развој, унапређење квалитете живота, очување и промовисање културне баштине, као и на развој инфраструктуре и заштите животне средине.

Визијом развоја општине Дервента одређена су слjedeћа три стратешка циља који представљају главне правце развоја у периоду предвиђеном Стратегијом развоја:

➤ Стратешки циљ 1:

Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала

➤ Стратешки циљ 2:

Стварање препознатљивог идентитета кроз обнову постојећих и изградњу нових капацитета у области друштвеног развоја

➤ Стратешки циљ 3:

Енергетски ефикасна и очувана животна средина са рационалним кориштењем природних ресурса

Први стратешки циљ усмјерен је у правцу економског јачања и стварања позитивне климе за инвестирање. Близина европског тржишта, добра друмска повезаност као и близина околних аеродрома и могућност кориштења ријечних лука јесу главне компаративне предности општине Дервента. Континуиран раст прерађивачке индустрије говори у прилог томе да су послодавцима у Дервенти доступни квалификовани радници који задовољавају потребе захтјевних тржишта. Одржавање индустријске базе као основе за даљи развој прерађивачке дјелатности је темељ за виши степен финализације и стварања додатне вриједности производа. Треба тежити сталном техничко-технолошком унапређењу пословања уз примјену иновација.

Један од развојних праваца општине Дервента јесте јачање конкурентности и континуираног унапређења пословног окружења и стварање још бољих услова за страна улагања, јер она представљају могућност кориштења савремених технологија. Страна улагања су једна од путева даљег привредног развоја општине Дервента, друга могућност је развој предузетништва у прерађивачкој индустрији и у сфери агробизниса, као и могућност реинвестирања предузећа која већ послују у Дервенти.

Имајући у виду богату историју ових крајева, потом бројне археолошке локалитете, излетишта, ријеке Укрину и Саву, планину Мотајица са богатим ловиштима, Дервента има добру основу за развој туризма. И поред значајног потенцијала овај важан ресурс општине је врло мало искориштен у привредном смислу. Дервенту треба представљати као занимљиву туристичку дестинацију, са препознатљивим идентитетом, кроз презентовање гастропонуде овог краја.

Велике површине обрадивог земљишта и добар тренд развоја, сврставају општину Дервента међу општине са највећим потенцијалом за развој пољопривреде. Значајне површине неискоришћеног земљишта чине одличну базу за развој органске пољопривредне производње. Циљеви које треба постићи у пољопривреди на подручју општине Дервента били би да се она развија не само у функцији снабдијевања

становништва храном, него, првенствено, у правцу трајног повећања дохотка, запошљавања и задржавања младих на селу.

Други стратешки циљ усмјерен је у правцу друштвеног развоја. Реализацијом овог стратешког циља побољшао би се квалитет живота грађана и осигурао пораст животног стандарда кроз развој и унапређење вишег нивоа здравственог и образовног система, те доступност јавних услуга, као и побољшања културне и спортске понуде Дервенте. Виши ниво здравствене заштите и образовног система, као и развој других сфера друштвеног дјеловања повољно би утицао на останак младих. Остварењем овог стратешког циља дошло би до позиционирања Дервенте као регионалног центра у привредном, друштвеном и културном смислу, а развојем и јачањем јавних институција град на Укрини постао би привлачан за младе и образоване кадрове.

У трећем стратешком циљу фокус треба ставити на енергетску ефикасност и подстицање кориштења обновљивих извора енергије у стамбеној и јавној инфраструктури. Када је ријеч о организованом прикупљању отпада, даљи развој треба усмјерити на унапређење овог сектора у погледу разврставања и рециклирања отпада, као и едуковању становништва о њиховом доприносу заштити животне средине. Овај циљ је усмјерен и на рационално кориштење природних ресурса и очување животне средине.

Приоритети овог циља усмјерени су на рјешавање проблема изградње нове водоводне и канализационе мреже, као и изградње путне инфраструктуре у сврху ефикаснијег повезивања града са сеоским насељима, али и модернизације инфраструктуре у граду. Веома важан сегмент јесте и ефикаснија заштита од природних непогода, првенствено од поплава, али и заштите ријеке Укрине од загађења, с посебним акцентом стављеним на заштиту „Воденог цвијета“ као природног блага овог града.

5. Секторски развојни планови

5.1. План економског развоја

SWOT анализа: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	
СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Развијена индустрија, трговинска дјелатност и грађевинарство • Традиција индустрије (обућарске и металске) и пословања • Повољан географски положај • Развијена путна, комунална и образовна инфраструктура • Близина аеродрома • Развијеност пословно-привредних зона • Снажно извозно оријентисана индустрија • Развијен сектор малих и средњих предузећа • Велики број иностраних фирми • Растући број привредника • Развијање трговинских центара у транзитним зонама • Формирање привредног савјета у сврху боље повезаности локалне заједнице и привреде • Квалитетна радна снага са искуством рада у привреди • Поједностављена процедура регистровања предузећа • Постојећа индустријска/производна инфраструктура (празни индустријски објекти) • Просторни услови за инвестирање (грађевинско земљиште и привредне зоне) • Мјере за самозапошљавање и запошљавање • Дobar пољопривредни потенцијал и традиција пољопривредне производње • Пољопривредно земљиште најважнији природни ресурс општине • Развијена прерађивачка индустрија пољопривредних производа • Очувана животна средина • Погодни услови за органску пољопривредну производњу • Значајне површине неискоришћеног пољопривредног земљишта • Добра опремљеност пољопривредном механизацијом • Постојање одређене инфраструктуре за откуп пољопривредних производа • Постојање образовне институције (средња пољопривредна школа) • Подстицање пољопривредне производње • Богатство културне баштине и историјског значаја града • Геосаобраћајни положај • Добра путна повезаност и близина аеродрома • Добро уређена спортско-рекреативна инфраструктура • Партнерски однос локалне управе и ТО • Утврђене манифестације и туристички садржаји • Уређеност града и градских површина • Близина атрактивних локација у околини 	<ul style="list-style-type: none"> • Честе промјене легислативе, посебно у пореском систему • Парафискални намети • Недовољно развијено удруживање ради заједничког наступа на тржишту • Фрагментираност тржишта • Слаба умреженост развојних институција са привредом • Недовољне мјере подстицања привредног развоја • Недовољан број институција за подршку привредним субјектима • Недостатак развојних планова за потенцијалне инвестиције • Недостатак иницијативе за развој иновативних, високо технолошких и профитабилних индустрија • Недовољно инвестиција усмјерено у развој профитабилних грана привреде • Неусклађеност образовања са тржиштем рада и потребама индустрије, праћеног недостатком практичних знања и вјештина • Недовољан избор програма за преквалификацију и цијеложивотно учење • Недовољно професионално усмјеравање младих • Одлазак младог и образованог становништва, као и квалификоване радне снаге • Недовољна понуда радних мјеста за високообразоване становнике • Неконкурентност радне снаге • Мала улагања у модернизацију постојеће индустрије и иновације • Велики број радних мјеста у нискоакумулативним гранама привреде • Релативно ниска цијена рада и несигурност задржавања посла • Неријешени проблеми привредних субјеката који су престали са пословањем • Одумирање пословног живота у ужем градском језгру • Мале и уситњене пољопривредне површине • Недостатак планског система укрупњавања пољопривредних парцела • Низак ниво специјализације производње • Слаба едукованост произвођача • Застарјела механизација и технологија на пољопривредним газдинствима • Лоша повезаност произвођача и прерађивача • Неповољна старосна структура пољопривредника и запуштеност пољопривредних површина • Мало органских произвођача • Неорганизованост тржишта • Недостатак повољних кредитних средстава • Неуравнотежена квалитета производа и услуга • Недостатак значајнијих туристичких активности током године • Недостатак угоститељских објеката са традиционалном понудом • Углавном једнообразна угоститељска понуда • Мањак разноврсних смјештајних капацитета • Слаба понуда ноћног живота и кратко радно вријеме • Слаба координација између свих туристичких судионика • Неравнојерна попуњеност смјештаја • Кратко задржавање у граду • Неискоришћеност потенцијала ријеке Укрине • Неискоришћеност планине Мотајице и ријеке Саве у туристичкој понуди • Недовољно разумијевање процеса брендирања дестинације

МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање иновативности и технолошког напретка у развоју привреде • Боље искориштавање могућности које пружају развојни фондови • Стварање сигурне климе за улагање и инвестиције • Повећање интереса домаћих и страних инвеститора за улагања на подручју општине Дервента • Подстицање домаћих и међународних партнера на умрежавање и успостављање различитих облика сарадње • Развој кластера • Повећати степен координације између образовних институција и привреде • Дуално образовање • Повезивање образовних институција са сродним институцијама у братским градовима у сврху трансфера знања и искустава • Стимулисање развоја прехранбене индустрије • Сертификација пољопривредних производа • Интегрална и органска производња • Развој сабирног и дистрибутивног центра • Окрупњавање пољопривредног земљишта • Развој секундарне пољопривредне производње • Удруживање и умрежавање произвођача и прерађивача • Развој сеоског туризма • Едукација и сарадња пољопривредних произвођача са Пољопривредном школом • Увођење нових технологија у пољопривредну производњу и трансфер знања • Већи утицај приватног сектора у туризму • Јачање традиционалне гастро понуде • Продужење туристичке сезоне увођењем нових садржаја • Повезивање сопствене понуде са околним туристичким дестинацијама • Формирање Посавске куће као центра туризма • Повећање туристичких садржаја уз ријеку Укрину и Саву • Повезивање угоститеља са туристичким догађајима • Развој иновативних туристичких производа • Развијање туризма специјалних интереса • Увођење директног маркетинга • Развијање програма према искуствима из других земаља које имају развијен континентални туризам 	<ul style="list-style-type: none"> • Сложеност бирократских процедура као блокада развоја привредне климе • Недовољан интерес потенцијалних инвеститора за нова улагања • Недостатак ЕУ и других фондова за стимулисање јачег развоја привреде • Нестимулативни кредити за покретање производње • Непрестан раст цијена енергената • Недостатак високообразованог и квалификованог радно способног становништва за развој нових и профитабилнијих грана привреде • Повећано миграње становништва услјед отварања тржишта рада • Недостатак нових радних мјеста за већи број различитих образовних профила • Нелојална конкуренција • Превелик увоз хране сумњивог квалитета • Мала инвестицијска способност пољопривредника • Неefикасан систем откупа пољопривредних производа • Недостатак повољних развојних кредитних линија • Депопулација • Недефинисани законодавни оквири • Претварање пољопривредних површина у грађевинско земљиште • Слаба улагања у туризам • Стагнација туристичке понуде и недостатак туристичких брендова • Девастирање ресурса • Недостатак препознатљивог туристичког идентитета • Мали број кадрова погодних за рад у туризму • Бржи развој конкурентске понуде у окружењу

Оперативни циљеви економског развоја:

- Унапређење пословног окружења, привлачење инвестиција и усклађивање понуде радне снаге са тржиштем рада
- Јачање конкурентности МСП, промоција предузетништва и подршка иновативним активностима
- Повећати продуктивност, одрживост и степен финализације пољопривредне производње
- Постићи равномјеран рурални развој повећањем конкурентности и одрживости пољопривредне производње
- Побољшање квалитета туристичке понуде и услова за развој туризма
- Попуњени капацитети постојеће и створени предуслови за формирање нове пословно индустријске зоне

УСАГЛАШЕНОСТ СА СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА ВИШИХ НИВОА

- Први циљ економског развоја усклађен је са трећим стратешким циљем Стратегије и политике развоја индустрије Републике Српске за период 2016-2020. године – *Повећање запослености у индустрији и унапређење понуде радне снаге*, посебно са оперативним циљем 1. – Унаприједити понуду стручне радне снаге за потребе индустрије. Он је, такође, у корелацији и са четвртим стратешким циљем исте стратегије – *Побољшање пословног окружења и привлачења инвестиција у индустрију*, односно оперативним циљем 3. – Подстицати инвестиције у индустрију.

У оквиру Стратегије подстицања страних улагања у Републику Српску од 2016. до 2020. године важно је истакнути Секторске циљеве привлачења страних инвестиција у Републику Српску, посебно у области пољопривреде, индустрије и туризма, који представљају важне смјернице за остваривање циљева економског развоја који се тичу привлачења нових инвестиција у општину Дервента.

- Други циљ економског развоја усклађен је са првим стратешким циљем – *Јачање конкурентности МСП*, као и са трећим стратешким циљем – *Стимулисање развоја и промоције предузетништва и предузетничких вјештина* Стратегије развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2016-2020. године, у дијелу мјера које се односе на подршку промоцији предузетништва, развоју иновација и унапређења конкурентности МСП.

- Трећи циљ економског развоја у складу је првим стратешким циљем Стратешког плана развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске од 2016. до 2020. године – *Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбјеђење стабилности дохотка пољопривредних произвођача*, односно са другим оперативним циљем – *Повећање продуктивности пољопривредне производње*. Овај оперативни циљ је, такође, у корелацији и са трећим стратешким циљем истог стратешког плана – *Повећање степена тржишности и финализације пољопривредне производње*.

- Четврти циљ економског развоја усклађен је са специфичним циљем – *Одржива пољопривредна производња у оквиру стратешког циља четири – Одрживо управљање природним ресурсима и ублажавање посљедица климатских промјена*, као и са стратешким циљем 5. – *Уравнотежен интегрални рурални развој* Стратешког плана развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске од 2016. до 2020. године.

- Пети циљ економског развоја у складу је са визијом и стратешким циљевима садржаним у Стратегији развоја туризма Републике Српске 2010-2020. године, а посебно са сљедећим стратешким циљевима:

1. *Побољшавање квалитета туристичког производа*
2. *Побољшавање услова развоја туризма*

4. Унапређење туристичког производа базираног на одрживом развоју

- Шести циљ економског развоја усклађен је са трећим стратешким циљем – *Повећање запослености у индустрији и унапређење понуде радне снаге*, као и са четвртим стратешким циљем – *Побољшање пословног окружења и привлачења инвестиција у индустрију* Стратегије и политике развоја индустрије Републике Српске за период 2016-2020. године.

ИНТЕГРАЦИЈА СА ДРУГИМ ОПШТИНСКИМ СТРАТЕГИЈАМА И ДОКУМЕНТИМА

Сви циљеви економског развоја усклађени су са постојећим локалним стратегијама: Стратегијом развоја општине Дервента 2011-2016, те са Стратегијом руралног развоја општине Дервента за период 2014-2020. године.

Циљеви економског развоја:

Оперативни циљеви економског развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
1.1. Повећати продуктивност, одрживост и степен финализације пољопривредне производње	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
1.2. Постићи равномјеран рурални развој повећањем конкурентности и одрживости пољопривредне производње	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
1.3. Унапређење пословног окружења, привлачење инвестиција и усклађивање понуде радне снаге са тржиштем рада	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
1.4. Јачање конкурентности МСП, промоција предузетништва и подршка иновативним активностима	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
1.5. Попуњени капицетети и створени предуслови за формирање нове пословно индустријске зоне	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
1.6. Побољшање квалитета туристичке понуде и услова за развој туризма	Директно доприноси 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима

За реализацију економског развоја општине Дервента дефинисано је 54 пројекта и 2 мјере груписане у 8 програма:

Програм 1: Развој и унапређење пољопривредне производње

Програм 2: Програм едукација и активности у пољопривредном сектору

Програм 3: Развој пословно-привредне инфраструктуре

Програм 4: Привлачење инвестиција

Програм 5: Развој стимулативног привредног и пословног окружења

Програм 6: Инфраструктурни развој функционалних привредно – пословних зона

Програм 7: Развој туризма

Програм 8: Изградња и обнова туристичке инфраструктуре и супраструктуре

<p>Програм 1.1.1: Развој и унапређење пољопривредне производње</p>	<p>1.1.1.1. Инвестирање у прехранбено – прерађивачке капацитете (складиштење, дорада, прерада) у руралним подручјима</p> <p>1.1.1.2. Мјера: Подстицај развоја пољопривреде и села</p> <p>1.1.1.3. Подршка развоју агробизниса</p> <p>1.1.1.4. Унапређење производње и прераде млијека</p> <p>1.1.1.5. Увођење стандарда ознаке географског поријекла и брендирање календеровачког сира</p> <p>1.1.1.6. Подршка окрупњавању пољопривредних честица и кориштењу државног земљишта</p> <p>1.1.1.7. Развој кластера органске и интегралне пољопривредне производње</p> <p>1.1.1.8. Подршка развоју пластеничке производње</p> <p>1.1.1.9. Унапређење сточарске производње и перадарства</p> <p>1.1.1.10. Развој воћарства</p> <p>1.1.1.11. Унапређење производње меда и пчеларских производа</p>	<p>- X урађених капацитета</p> <p>- X додијељених подстицајних мјера</p> <p>- X подржаних иницијатива</p> <p>- Унапријеђена мљечарска производња</p> <p>- Стандардизован и брендиран производ</p> <p>- X укрупњених/кориштених честица</p> <p>- X насталих кластера</p> <p>- X нових пластеника</p> <p>- Унапријеђена производња</p> <p>- Унапријеђена воћарска производња</p> <p>- Унапријеђена производња</p>
<p>Програм 1.2.1: Програм едукација и активности у пољопривредном сектору</p>	<p>1.2.1.1. Едукација пољопривредних произвођача о предностима и могућностима удруживања (кластери, удружења, задруге и сл.)</p> <p>1.2.1.2. Израда пољопривредне карте општине Дервента</p> <p>1.2.1.3. Промоција локалних пољопривредних производа на специјализованим сајмовима, ресторанима, угостиљским објектима</p> <p>1.2.1.4. Стварање услова за формирање Пољопривредног савјета</p> <p>1.2.1.5. Едукација произвођача о начинима презентације, продаје и контроле квалитета производа</p> <p>1.2.1.6. Промоција еколошке пољопривредне производње у сврху стварања производа веће вриједности</p> <p>1.2.1.7. Едукација о домаћим и страним изворима финансирања и изради пројеката</p>	<p>- X одржаних едукација</p> <p>- Израђена карта</p> <p>- X остварених промоција</p> <p>- Створени услови за формирање Савјета</p> <p>- Одржана едукација</p> <p>- X промоција</p> <p>- Одржана едукација</p>

<p>Програм 1.3.1:</p> <p>Развој пословно-привредне инфраструктуре</p>	<p>1.3.1.1. Развој зеленфилд и бровнфилд зона</p> <p>1.3.1.2. Израда студије бровнфилд објеката и локација са потенцијалним рјешењима за њихову ревитализацију</p> <p>1.3.1.3. Инфраструктурно опремање зеленфилд локација</p>	<p>- X одређених локација</p> <p>- Урађена студија</p> <p>- X опремљених локација</p>
<p>Програм 1.3.2:</p> <p>Привлачење инвестиција</p>	<p>1.3.2.1. Израда инвестиционог профила општине Дервента</p> <p>1.3.2.2. Израда студије о могућностима привлачења инвестиција</p> <p>1.3.2.3. Промоција инвестиционих могућности и разлога за улагање у општину Дервента</p> <p>1.3.2.4. Израда водича и оснивање Инфоцентра за инвеститоре</p> <p>1.3.2.5. Израда Каталога потенцијалних инвестиција и пројеката</p> <p>1.3.2.6. Пословно-инвестициони форум локалне управе и дијаспоре</p>	<p>- Израђен профил</p> <p>- Израђена студија</p> <p>- X промоција</p> <p>- Израђен водич/створени услови за оснивање Инфоцентра</p> <p>- Израђен Каталог</p> <p>- Створени услови за одржавање оваквог форума</p>
<p>Програм 1.4.1:</p> <p>Развој стимулативног привредног и пословног окружења</p>	<p>1.4.1.1. Подршка развоју и јачању МСП-а и предузетничком удруживању (кластери, удружења и сл.)</p> <p>1.4.1.2. Стимулисање модернизације и технолошког опремања постојећих привредних капацитета</p> <p>1.4.1.3. Подршка развоју женског предузетништва</p> <p>1.4.1.4. Оснажити функцију Привредног савјета</p> <p>1.4.1.5. Развој Привредног и пословног инкубатора</p> <p>1.4.1.6. Промовисати развој производње базиране на примјени модерних технологија</p> <p>1.4.1.7. Стимулисање осавремењавања постојећих индустрија у сврху конкурентности на тржишту и бољих услова за рад</p>	<p>- X нових предузећа</p> <p>- X нових кластера/удружења</p> <p>- X модернизованих и технолошки унапријеђених капацитета</p> <p>- X подржаних пројеката</p> <p>- X спроведених иницијатива / пројеката</p> <p>- Створени услови за формирање инкубатора</p> <p>- X привредних субјеката који примјењују напредне технологије</p> <p>- X осавремењених субјеката</p>
<p>Програм 1.5.1:</p> <p>Инфраструктурни развој функционалних привредно – пословних зона</p>	<p>1.5.1.1. Израда Зонинг плана пословно индустријске зоне Станковићи</p> <p>1.5.1.2. Фазно инфраструктурно опремање пословно индустријске зоне Станковићи</p> <p>1.5.1.3. Развој, оптимизација и модернизација постојећих привредно пословних зона општине Дервента</p>	<p>- Урађен план</p> <p>- X инфраструктурних захвата по фазама</p> <p>- X инфраструктурних захвата по зони</p>
<p>Програм 1.6.1:</p>	<p>1.6.1.1. Израда Стратегије развоја туризма општине Дервента</p> <p>1.6.1.2. Истражити, вредновати и промовисати туристичке потенцијале општине Дервента</p> <p>1.6.1.3. Уврстити аутентична амбијентална обиљежја, природна и културна добра у туристичку понуду општине Дервента у сврху стварања туристичког идентитета</p>	<p>- Урађена Стратегија</p> <p>- Урађена студија о туристичким потенцијалима општине Дервента</p> <p>- X промоција</p> <p>- Створен туристички идентитет</p>

<p>Развој туризма</p>	<p>1.6.1.4. Стимулисати умрежавање актера у туризму у сврху стварања квалитетније и разноврсније туристичке понуде</p> <p>1.6.1.5. Израда пројекта за садржајно унапређење значајних манифестација које доприносе развоју туризма општине Дервента (Вашар, манифестације регионалног и међународног карактера, конференције и сл.)</p> <p>1.6.1.6. Развијање атрактивних прекограничних туристичких пакета (нпр. пројекат Римски путеви, ускотрачне пруге и сл.)</p> <p>1.6.1.7. Подршка туристичким догађајима / производима</p> <p>1.6.1.8. Стимулисање развоја посебних облика туризма (дестинациони, вјерски, културни, кампинг, пословни и сл.)</p> <p>1.6.1.9. Успостављање туристичког инфо-центра</p> <p>1.6.1.10. Унапређење гастрономске понуде и брендирање географског поријекла производа</p> <p>1.6.1.11. Укључивање традиционалне гастро - понуде, те понуде вина и воћне ракије локалних произвођача у понуду хотела, ресторана и других угоститељских објеката</p> <p>1.6.1.12. Израда и брендирање сувенира</p> <p>1.6.1.13. Мјера: Подршка манифестацијама (Дервентско љето, Великогоспојински сабор и др.)</p> <p>1.6.1.14. Употпуњавање понуде и садржаја угоститељских објеката</p>	<p>- Спроведена иницијатива умрежавања актера</p> <p>- Урађен пројекат унапређења манифестација</p> <p>- X остварених прекограничних сарадњи</p> <p>- X подржаних догађаја / производа</p> <p>- X подржаних пројеката</p> <p>- Успостављен инфо-центар</p> <p>- Побољшана гастрономска понуда општине Дервента</p> <p>- X брендираних производа</p> <p>- X објеката са понудом локалних традиционалних производа</p> <p>- X израђених и брендираних сувенира</p> <p>- X подржаних иницијатива</p> <p>- X објеката са потпунијом понудом и садржајима</p>
<p>Програм 1.6.2:</p> <p>Изградња и обнова туристичке инфраструктуре и супраструктуре</p>	<p>1.6.2.1. Повезивање локалитета Бабино брдо, Доња Бишња и локалитета „Амбарине“ пратећом туристичком инфраструктуром, супраструктуром и осмишљеним садржајима</p> <p>1.6.2.2. Израда културно – туристичког пројекта „Посавска кућа“ у сврху јачања културног идентитета и разноврсније туристичке понуде</p> <p>1.6.2.3. Међуопштински пројекат мапирања и изградње стаза и друге туристичке инфраструктуре на планини Мотајици</p> <p>1.6.2.4. Изградња физичке инфраструктуре за већу диверзификацију туристичке понуде (хостели, етно село и сл.)</p> <p>1.6.2.5. Израда плана за инфраструктурно опремање излетничких и кампинг зона</p>	<p>- X објеката инфраструктуре и супраструктуре</p> <p>- X садржаја</p> <p>- Израђен пројекат</p> <p>- Израђен пројекат</p> <p>- X инфраструктурних објеката</p> <p>- Израђен план</p>

5.2. План друштвеног развоја

SWOT анализа: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	
СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p><u>Култура и омладина</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Дервента – примјер отвореног и мултикултуралног града • Толерантна и мултирелигиозна средина • Развијена мрежа институција у култури • Примјери добре праксе и међусобне сарадње ових институција • Значајна културна баштина • Велики број културних манифестација током године • Ентузијазам професионалних и умјетника аматера у стварању бољег културног амбијента • Ангажман појединаца унутар и изван институција културе • Већи број НВО организација, КУД-ова и удружења грађана који учествују у културним дешавањима • Активизам младих • Музичка школа • Међународна културна сарадња са братским градовима • Манифестације регионалног и интернационалног карактера • Могућност дневне миграције младих у веће центре <p><u>Образовање, цивилно друштво и спорт</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијена мрежа васпитно-образовних институција • Функционална образовна и спортска инфраструктура • Инклузивно образовање • Уведен систем преквалификације, доквалификације и образовања одраслих • Образовна установа за слијепу и слабовиду дјецу • Довољан број стручно оспособљеног кадра за рад у васпитно-образовним институцијама • Удружења посвећена раду са дјецом са посебним потребама, инвалидима и рањивим категоријама становништва • Могућност континуираног образовања у јавним и приватним образовним установама • (од предшколског до високог образовања) • Добри услови за развој различитих спортова • Традиција организације спортских манифестација међународног карактера • Међусобна сарадња образовних, културних и спортских организација <p><u>Здравство и социјална заштита</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Добро организован примарни ниво здравствене заштите • Кадрови у здравству задовољавају потребе примарног нивоа • Организовани специјалистички прегледи у Дому здравља • Услуге породилишта • Већи број приватних здравствених установа • Флексибилност здравствених установа • Центри за старија лица • Брига за пензионере и социјално угрожена лица у виду многобројних олакшица • Центар за социјални рад добро кадровски опремљен • Установљен систем пружања помоћи социјално угроженим особама • Постоје активна удружења грађана у пружању социјалних услуга 	<p><u>Култура и омладина</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак садржајније културне понуде • Недовољна промоција културне баштине • Недовољно истражене културне потребе становништва • Ограничена средства за финансирање манифестација од већег међународног значаја • Недостатак Центра за младе, градске галерије, позоришта, биоскопа... • Недостатак и некавалитетни садржаји за излазак и окупљање младих • Недовољан број игралишта и простора за окупљање дјече • Недовољно културних и едукативних садржаја намијењених младима и дјечи • Лош маркетинг културних манифестација, недовољан профит • Недостатак менаџера у култури • Незадовољавајуће материјално стање становништва • Слаба подршка надлежних министарстава пројектима из области културе и пројектима везаним за питање омладине, дјече и породице • Слаба сарадња са институцијама на ентитетском и државном нивоу • Недовољна сарадња са приватним сектором • Сарадња културног и туристичког сектора није задовољавајућа • Недовољна активност удружења и невладиних организација у пројектовању омладинске политике • Недовољна финансијска подршка за финансирање пројеката из ових области • Недостатак становништва утиче на све сфере друштвеног развоја <p><u>Образовање, цивилно друштво и спорт</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Застарјела школска инфраструктура (посебно у подручним школама) • Недостатак пројеката за постизање енергетске ефикасности образовних, спортских и културних институција • Недостатак школских спортских дворана и терена • Непостојање ђачког дома • Недовољна подршка надлежних министарстава овим секторима • Немогућност утицања локалне заједнице на образовне програме • Неусклађеност образовних програма за потражњом на тржишту рада • Недовољна финансијска подршка за суфинансирање пројеката у школству и спорту • Локална управа главни извор финансирања спорта • Обавеза личног финансирања за судјеловање чланова (посебно дјече) у спортским програмима • Лоша материјална ситуација становништва • Недостатак услова за бављење базним спортовима (атлетика, гимнастика, пливање) • Недостатак бицикличке, трим и атлетске стазе • Потребна обнављања спортске инфраструктуре која је у лошем стању • Лоши услови за рекреативно бављење спортом • Недовољна финансијска средства за финансирање удружења и организација • Слаба повезаност удружења грађана са приватним сектором • Недостатак квалитетних пројеката из области невладиног сектора <p><u>Здравство и социјална заштита</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак средстава за испуњење свих потреба у здравству и социјалној заштити • Неповезаност здравствених установа са осталим секторима • Недостатак здравствене заштите секундарног нивоа • Недовољна финансијска средства за унапређење услуга • Недостатак потпуно опремљених возила хитне помоћи • Недовољна помоћ надлежних министарстава у реализацији пројеката • Одлазак медицински образованог кадра • Непостојање дугорочне стратегије развоја здравствене и социјалне заштите • Недовољна материјална средства за финансирање социјалног сектора • Пораст броја особа којима је потребна помоћ • Становништво стари • Недовољна умреженост актера у подручју социјалних услуга

МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<p><u>Култура и омладина</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинисање културне политике • Стимулисање алтернативних извора финансирања • Боља културна сарадња на регионалном и међународном нивоу • Кориштење потенцијала дијаспоре за улагања у друштвени развој • Боље кориштење креативних потенцијала младих • Умрежавање организација с подручја културе и младих • Одржавање креативних радионица за дјецу и омладину <p><u>Образовање, цивилно друштво и спорт</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Умрежавање образовних институција у сврху развоја нових технологија и иновација • Отварање перспективних образовних програма потребних локалној заједници • Отварање високих или виших школа за које постоји реалан потенцијал у локалној заједници • Увођење прекограничне сарадње у образовни систем • Нова садржајнија игралишта и паркови • Већа промоција спорта и организација великих спортских догађаја • Повећати искориштеност школско-спортске инфраструктуре <p><u>Здравство и социјална заштита</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинисати правац развоја здравства и социјалне заштите на локалном нивоу • Побољшати амбулантне услуге • Модернизовати Дом здравља • Користити могућности јавно-приватног партнерства 	<p><u>Култура и омладина</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак средстава у свим сегментима друштвеног развоја • Засићеност становништва културним догађајима који се понављају • Боља и садржајнија културна понуда већих центара • Смањење броја становника • Смањење услужних дјелатности у центру града • Неодржавање архитектуре у центру града од стране приватних власника • Неповезаност институција на вишим организационим нивоима <p><u>Образовање, цивилно друштво и спорт</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Демографски пад • Гашење дијела стручних занимања због незаинтересованости ученика за упис • Боља понуда образовних профила и програма у већим центрима на свим образовним нивоима • Мијешање професионалног и аматерског спорта • Потреба за већим финансијским учешћем родитеља у бављењу спортом дјеце и младих • Проблем одрживог финансирања професионалних клубова • Садржајнија понуда спортова и спортских догађања у већим центрима <p><u>Здравство и социјална заштита</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Неадекватна организација здравствене заштите • Боља понуда у погледу здравствене заштите у већим центрима • Пораст броја корисника социјалне помоћи

Оперативни циљеви друштвеног развоја:

- Унаприједити квалитету живљења
- Побољшати друштвену инфраструктуру
- Повећати ефикасност образовања и квалитет културних и спортских услуга

УСАГЛАШЕНОСТ СА СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА ВИШИХ НИВОА

Циљеви друштвеног развоја усаглашени су са сљедећим стратешким документима:

- Просторним планом Републике Српске до 2025. године, посебно са 1. општим циљем: *Смањење диспропорција и заустављање негативних процеса демографског развоја мјерама политике одрживог економског и социјалног развоја, у еколошки квалитетнијем територијалном окружењу, а на плански организован начин;*
- као и са 5. општим циљем: *Заштита и уређење природне и културне баштине, предјела и животне средине на начин који ће вриједности баштине користити*

као ресурс за развој, а животну средину уређивати као неопходан предуслов успјешности економског развоја;

- Са Програмом економских реформи Републике Српске за период 2017-2019. године у дијелу који се односи на реформске мјере унапређења пословног окружења и на унапређење повезаности образовања и тржишта рада;
- Стратегијом развоја културе Републике Српске 2017-2022, у оквиру које су Стратешки циљ 1. – *Успостављање система транспарентне културне политике*, те са Стратешким циљем 5. – *Децентрализација*, у оквиру којег је истакнут Посебни циљ 2. – *Предвидјети развијање и јачање јавних установа културе (програма и професионалног кадра) као носилаца културног живота средина у којима дјелују*;
- Оперативним циљем 1. – *Осигурана већа повезаност система образовања са тржиштем рада*, те Оперативним циљем 4. – *Унапријеђена образовна, професионална и просторна покретљивост младих* у оквирима Стратешког циља 1. Омладинске политике Републике Српске од 2016 – 2020;
- Стратегијом запошљавања Републике Српске 2016-2020. године, односно са Стратешким циљем 1. – *Повећати запосленост и економску активност становништва у Републици Српској*, у вези са Оперативним циљем 1.1. – *Осигурати већу повезаност система образовања са тржиштем рада* ;
- Стратешким циљем 2. – *Унапређивање квалитета средњег стручног образовања и васпитања*, али и са Стратешким циљем 5. – *Повезивање стручног образовања и тржишта рада*, те са Прожимајућим стратешким циљевима који се односе на цјеложивотно учење и образовање одраслих, као и предузетничко учење који су наведени у Стратегији образовања Републике Српске;
- Стратегијом примарне здравствене заштите, тачније Циљем 12. – *Јачање учешћа локалне заједнице у обезбјеђивању примарне здравствене заштите*;
- Стратешким циљем 3. – *Успостављање ефикасног система пружања услуга Стратегије за секундарну и терцијарну здравствену заштиту у Републици Српској*;
- Стратешким приоритетима који се односе на школски спорт, интензивно улагање у спортске објекте и пратећу инфраструктуру дефинисаних у Стратегији развоја спорта у Републици Српској;
- Акционим планом за примјену Стратегије у области миграција и азила Босне и Херцеговине, којим је предвиђен читав низ мјера за укључивање БиХ дијаспоре у друштвени живот земље.

ИНТЕГРАЦИЈА СА ДРУГИМ ОПШТИНСКИМ СТРАТЕГИЈАМА И ДОКУМЕНТИМА

Стратегија развоја општине Дервента 2011-2016, Стратегија образовања одраслих општине Дервента 2015-2020. године, Стратегија руралног развоја општине Дервента за период 2014-2020. године, као и Стратегија развоја спорта општине Дервента представљали су основу за планирање пројеката и мјера предвиђених наведеним оперативним циљевима.

Циљеви друштвеног развоја:

Оперативни циљеви друштвеног развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
2.1. Унаприједити квалитету живљења	Директно доприноси 2. стратешком циљу: Стварање препознатљивог идентитета кроз обнову постојећих и изградњу нових капацитета у области друштвеног развоја	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
2.2. Побољшати друштвену инфраструктуру	Директно доприноси 2. стратешком циљу: Стварање препознатљивог идентитета кроз обнову постојећих и изградњу нових капацитета у области друштвеног развоја, те 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
2.3. Повећати ефикасност образовања и квалитет културних и спортских услуга	Директно доприноси 2. стратешком циљу: Стварање препознатљивог идентитета кроз обнову постојећих и изградњу нових капацитета у области друштвеног развоја, те 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима

За реализацију друштвеног развоја општине Дервента дефинисан је 41 пројекат и 6 мјера груписаних у 6 програма:

Програм 1: Побољшање услова за квалитету живота

Програм 2: Заштита културне баштине

Програм 3: Унапређење инфраструктурних капацитета

Програм 4: Побољшање и изградња пратеће инфраструктуре у области друштвеног развоја

Програм 5: Развој и унапређење културе, образовања, спорта

Програм 6: Развој људских ресурса

<p>Програм 2.1.1:</p> <p>Побољшање услова за квалитету живота</p>	<p>2.1.1.1. Доступније услуге грађанима (е-регистар...)</p> <p>2.1.1.2. Израда елабората о добивању статуса града</p> <p>2.1.1.3. Системско и континуирано постизање урбаног стандарда</p> <p>2.1.1.4. Израда студије о здравственој заштити</p> <p>2.1.1.5. Унапређење система здравствене заштите, квалитета и нивоа пружања услуга грађанима</p> <p>2.1.1.6. Подршка увођењу модела јавно-приватног партнерства у области здравства</p> <p>2.1.1.7. Подршка приватним инвестицијама у систем социјалне заштите</p> <p>2.1.1.8. Пројекат успостављања и изградње регионалног Центра цивилне заштите и Ватрогасног дома</p> <p>2.1.1.9. Отварање капацитета Геронтолошког центра</p> <p>2.1.1.10. Умрежавање организација цивилног друштва међусобно и са приватним сектором у циљу развоја нових иницијатива</p> <p>2.1.1.11. Израда студије о могућим моделима медијског дјеловања у Дервенти</p> <p>2.1.1.12. Подршка пројектима одрживог повратка у општину Дервента</p> <p>2.1.1.13. Промоција и развој волонтерства</p> <p>2.1.1.14. Организација савјета локалне заједнице и представника дијаспоре у сврху њиховог јачег друштвеног ангажмана и доприноса заједници</p> <p>2.1.1.15. Мјера: Подршка удружењима и организацијама – НВО</p> <p>2.1.1.16. Мјера: Подршка породицама са више дјеце</p> <p>2.1.1.17. Мјера: Подршка за вантјелесну оплодњу</p> <p>2.1.1.18. Мјера: Подршка спровођењу акционих планова (област: соц. заштите, инклузије, равноправности полова, образовања одраслих)</p>	<p>- X доступних услуга</p> <p>- Усвојен елаборат</p> <p>- Повећан стандард урбанизације</p> <p>- Урађена студија</p> <p>- Успостављени болнички капацитети</p> <p>- Уведен модел јавноприватног партнерства</p> <p>- X инвестиција</p> <p>- Успостављен регионални Центар</p> <p>- X корисника ових услуга</p> <p>- X умрежених организација</p> <p>- Урађена студија</p> <p>- X подржаних пројеката</p> <p>- X волонтера /волонтерских удружења</p> <p>- Створени услови за формирање савјета</p> <p>- X подржаних пројеката</p> <p>- X породица</p> <p>- X корисника</p> <p>- X планова</p>
<p>Програм 2.1.2:</p> <p>Заштита културне баштине</p>	<p>2.1.2.1. Очување културног идентитета Дервенте</p> <p>2.1.2.2. Истражити, вредновати, заштитити и промовисати културна добра и културну баштину општине Дервента</p> <p>2.1.2.3. Очувати аутентична амбијентална обиљежја у урбаном и руралном подручју</p> <p>2.1.2.4. Идентификовати културне и креативне ресурсе Дервенте и процијенити њихове потенцијале</p> <p>2.1.2.5. Поттицати међусобну сарадњу свих актера у култури у циљу стварања различитих културно-туристичких производа</p>	<p>- Очуван културни идентитет</p> <p>- X вреднованих / заштићених објеката /добра</p> <p>- X одржаних промоција</p> <p>- X очуваних амбијенталних обиљежја</p> <p>- X идентификованих ресурса</p> <p>- X остварених сарадњи</p> <p>- X производа</p>

<p>Програм 2.1.3:</p> <p>Побољшање и изградња пратеће инфраструктуре у области друштвеног развоја</p>	<p>2.1.3.1. Изградња бицикличичке – пјешачке – трим стазе (правци: Доња Бишња, Бабино брдо и сл.)</p> <p>2.1.3.2. Уређење излетишта „Видиковац“ – Бабино брдо</p> <p>2.1.3.3. Уређење шеталишта, тргова, паркова</p> <p>2.1.3.4. Изградња игралишта за дјецу</p> <p>2.1.3.5. Оживљавање микро-амбијената у градском подручју: изградња парка „9. јануар“ и уређење других спомен паркова, шеталишта итд.</p>	<p>- X м изграђених стаза</p> <p>- Уређено излетиште „Видиковац“</p> <p>- X уређених шеталишта /тргова/паркова</p> <p>- X изграђених игралишта</p> <p>- X уређених зона</p>
<p>Програм 2.2.1:</p> <p>Унапређење инфраструктурних капацитета</p>	<p>2.2.1.1. Реконструкција и модернизација здравствених објеката</p> <p>2.2.1.2. Изградња хируршког блока и успостављање секундарног нивоа здравствене заштите (болница ИИ реда)</p> <p>2.2.1.3. Реконструкција и санација објеката културе</p> <p>2.2.1.4. Проширење капацитета ЈУ „Трол“ Дервента</p>	<p>- X обновљених здравствених објеката</p> <p>- Изграђен хируршки блок</p> <p>- Успостављен секундарни ниво здравствене заштите</p> <p>- X обновљених објеката културе</p> <p>- Проширени капацитети</p>
<p>Програм 2.3.1:</p> <p>Развој и унапређење културе, образовања, спорта</p>	<p>2.3.1.1. Израда пројекта за употпуњавање понуде значајних манифестација новим садржајима и њихова промоција</p> <p>2.3.1.2. Проширење услуга и промоција културно – спортских установа</p> <p>2.3.1.3. Израда Стратегије развоја културе општине Дервента</p> <p>2.3.1.4. Стварање предуслова за квалитетнији систем образовања</p> <p>2.3.1.5. Изградња, реконструкција, опремање и санација школских објеката и спортских дворана</p> <p>2.3.1.6. Подршка реконструкцији рукометног игралишта „Партизаново“</p> <p>2.3.1.7. Изградња помоћног фудбалског терена ФК „Текстилац“</p> <p>2.3.1.8. Мјера: Подршка удружењима грађана из области спорта</p> <p>2.3.1.9. Мјера: Стипендирање студената и ученика</p> <p>2.3.1.10. Подршка иницијативама за проналазак алтернативних извора финансирања пројеката у области културе и спорта</p>	<p>- Урађен пројекат</p> <p>- X нових садржаја</p> <p>- X нових услуга</p> <p>- Израђена Стратегија</p> <p>- Створени предуслови за квалитетније образовање</p> <p>- X инфраструктурних захвата</p> <p>- Реконструисано игралиште</p> <p>- Израђено игралиште</p> <p>- X подржаних иницијатива /пројеката</p> <p>- X корисника стипендије</p> <p>- X подржаних иницијатива</p>
<p>Програм 2.3.2:</p> <p>Развој људских ресурса</p>	<p>2.3.2.1. Подршка стварању партнерства између привредног и образовног, јавног и цивилног сектора</p> <p>2.3.2.2. Формирање савјетодавног вијећа средњих стручних школа кога чине представници професора, послодавца и локалне заједнице</p> <p>2.3.2.3. Покренути иницијативу за увођење нових занимања и унапређење постојећих</p> <p>2.3.2.4. Спровођење програма цјеложивотног учења, преквалификација и предузетничког учења</p> <p>2.3.2.5. Израда стратегије о омладини</p>	<p>- Створени предуслови за јаче међусекторско повезивање</p> <p>- Установљено савјетодавно вијеће</p> <p>- X нових/унапређених занимања</p> <p>- X кандидата који су прошли ове програме</p> <p>- Израђена стратегија</p>

5.3. План заштите животне средине

SWOT анализа: ИНФРАСТРУКТУРА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Геостратешки положај Дервенте ▪ Имплементиран ЛЕАП у општини Дервента ▪ Добра путна умреженост цијеле општине ▪ Изграђен или обновљен већи дио путне мреже у сеоском подручју ▪ Велики дио улица у граду реконструисан ▪ Изграђене нове улице у граду ▪ Већина улица у урбаног зони има тротоар ▪ Центар града – административно, културно, религијско и историјско језгро ▪ Очуваност архитектонски и историјски важних грађевина ▪ Изграђене функционалне кружне саобраћајнице ▪ Припремљени нови пројекти за изградњу и обнову путева ▪ Развијен друмски и аутобуски саобраћај ▪ Висок степен покривености насеља општине водоводном мрежом ▪ Израђени пројекти који се односе на наставак изградње или обнову водоводне мреже ▪ Дobar дио насеља прикључен на канализациони систем ▪ Израђени пројекти за прикључивање неких градских и сеоских насеља на водоводну и канализациону мрежу ▪ Изграђени нови колектори ▪ Дobar квалитет воде на свим врелима која снабдијевају водоводни систем ▪ Добро управљање водоводним и канализационим системом, као и отпадом ▪ Функционалан систем одвоза смећа са градских и сеоских подручја ▪ Добро одржавање чистоће улица, пјешачких зона, тргова и зелених површина ▪ Активна зимска служба на градском и сеоском подручју ▪ Електроенергетска умреженост цијеле општине ▪ Подручје града покривено расвјетом ▪ У већем дијелу села проведено освјетљавање ▪ Стратешким инфраструктурним пројектима ријешен акутни проблем плављења у урбаном дијелу општине ▪ Функционална умреженост служби јавне сигурности 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Мало инфраструктурних захвата финансирано путем ЕУ и других фондова ▪ Опасни пјешачки прелази у зони школа ▪ Пораст броја возила која активно учествују у саобраћају ▪ Недостатак финансијских средстава за трајно рјешавање проблема ударних рупа на коловозима ▪ Проблем сигурности учесника у саобраћају на лоше прегледним раскрсницама ▪ Улице у којима нема тротоара потенцијално опасне за пјешаке ▪ Проблем складиштења огрева на зеленим површинама у стамбеним градским четвртима ▪ Старост и дотрајалост водоводне и канализационе мреже у неким зонама града ▪ Неријешен проблем одводње отпадних и оборинских вода у неколико градских насеља ▪ Утицај глобалних климатских промјена ▪ Ниска еколошка свијест ▪ Недостатак постројења за пречишћавање отпадних вода ▪ Загађивање водотокова ▪ Смањење рибљег фонда ријеке Украине ▪ Неријешено питање трајног збрињавања и одлагања отпада ▪ Недостатак средстава за спровођење програма рециклирања разних врста отпада ▪ Слабо развијена свијест становника о одвајању и рециклирању отпада ▪ Постојање дивљих депонија ▪ Бесправна сјеча шума ▪ Недостатак финансијских средстава за модернизацију опреме цивилне заштите
МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изградња нове пословно-индустријске зоне у подручју прикључења Дервенте на аутопут ▪ Приликом реконструкције саобраћајница истовремено вршити и реконструкцију осталих инсталација ▪ Донијети стратегију управљања чврстим отпадом ▪ Развити свијест грађана о могућностима које пружа сектор рециклирања ▪ Подузети мјере за јачање енергетске учинковитости на инфраструктурним објектима ▪ Процијенити ресурсне потенцијале општине Дервента у погледу развоја инфраструктуре обновљивих извора енергије ▪ Уређење корита ријеке Украине ▪ Кориштење потенцијала ријека Саве и Украине ▪ Кориштење потенцијала планине Мотајице 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сложени услови кредитирања инфраструктурних пројеката ▪ Строги услови за прихватање пројеката који се финансирају путем ЕУ и других фондова ▪ Недостатак средстава за одржавање капиталних инфраструктурних објеката ▪ Ратом оштећени објекти у урбаног зони који представљају потенцијалну опасност по сигурност и живот грађана ▪ Утицај прњаворског рибњака на екосистем ријеке Украине ▪ Утицај рудника и ТЕ Станари на ријеку Украину и квалитет ваздуха јужног дијела општине ▪ Смањење биолошке разноликости ▪ Потенцијална опасност од пораста учесталости елементарних непогода и поплава ▪ Непостојање ефикасне градске топлане

Оперативни циљеви заштите животне средине:

- Јачање капацитета комуналне инфраструктуре и заштита од поплава
- Рационално и одрживо управљање природним ресурсима
- Унапређење заштите животне средине кроз промоцију принципа енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије;

УСАГЛАШЕНОСТ СА СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА ВИШИХ НИВОА

Први оперативни циљ усклађен је са оперативним циљевима и концепцијама развоја урбаних и комуналних система у селима предвиђених измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (до 2025. године), а у корелацији је и са петим стратешким циљем Стратешког плана развоја пољопривреде и руралних подручја РС – *Уравнотежен интегрални рурални развој*, те са Стратегијом управљања водама РС у погледу мјера које се односе на *управљање водама у разним областима њиховог коришћења*. У корелацији је и са Стратегијом управљања водама Републике Српске, у погледу мјера које се односе на *управљање у области заштите од штетног дејства вода*.

Други оперативни циљ је у потпуности усклађен са Акционим планом заштите животне средине Босне и Херцеговине (НЕАП), те са свим приоритетним областима које овај план предвиђа, као и са четвртим и петим општим циљем просторног развоја Републике Српске наведеним у Просторном плану Републике Српске (измјене и допуне). Овај циљ је у корелацији са другим стратешким циљем Стратегије заштите природе Републике Српске – *Одрживо коришћење природних ресурса*, те са Стратегијом управљања водама РС, будући да доприноси примјени мјера у *циљу заштите квалитета вода*, као и циљевима Стратегије заштите ваздуха РС, Стратегије управљања отпадом РС и Стратешким планом развоја пољопривреде и руралних подручја РС у погледу смањења загађења земљишта.

Трећи оперативни циљ у складу је са петим стратешким циљем Стратегије развоја енергетике РС – *Успоставити ефикасан систем подстицања енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије у складу са постављеним циљевима и обавезама које ће произаћи из чланства Босне и Херцеговине у Европској унији*.

ИНТЕГРАЦИЈА СА ДРУГИМ ОПШТИНСКИМ СТРАТЕГИЈАМА И ДОКУМЕНТИМА

Пројекти предвиђени Локалним програмом заштите животне средине општине Дервента (ЛЕАП) послужили су као основа за планирање пројеката и мјера у оквиру наведених оперативних циљева, као и Стратегија развоја општине Дервента 2011-2016. и Стратегија руралног развоја општине Дервента за период 2014-2020. године у дијеловима који се односе на дефинисане оперативне циљеве.

Циљеви заштите животне средине:

Циљеви заштите животне средине	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
3.1. Јачање капацитета комуналне инфраструктуре и заштита од поплава	Директно доприносе 3. стратешком циљу: Енергетски ефикасна и очувана животна средина са рационалним коришћењем природних ресурса, те 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
3.2. Рационално и одрживо управљање природним ресурсима	Директно доприносе 3. стратешком циљу: Енергетски ефикасна и очувана животна средина са рационалним коришћењем природних ресурса	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима
3.3. Унапређење заштите животне средине кроз промоцију принципа енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије;	Директно доприносе 3. стратешком циљу: Енергетски ефикасна и очувана животна средина са рационалним коришћењем природних ресурса, те 1. стратешком циљу: Побољшање пословног окружења, привлачење инвестиција, као и ефикасније кориштење ресурса и туристичких потенцијала	комплементарни са развојним циљевима у другим секторима

За реализацију плана заштите животне средине општине Дервента дефинисано је 37 пројеката груписаних у 6 програма:

Програм 1: Ефикасно планирање, унапређење и изградња комуналне и саобраћајне инфраструктуре на територији општине Дервента

Програм 2: Унапређење и развој система управљања отпадом

Програм 3: Регулација водотока и одржавање комуналних објеката за заштиту од поплава

Програм 4: Заштита природне баштине

Програм 5: Заштита животне средине, вода и изградња комуналних објеката

Програм 6: Побољшана енергетска ефикасност и коришћење обновљивих извора енергије

<p>Програм 3.1.1:</p> <p>Ефикасно планирање, унапређење и изградња комуналне и саобраћајне инфраструктуре на територији општине Дервента</p>	<p>3.1.1.1. Израда плана комуналног и саобраћајног инфраструктурног дјеловања</p> <p>3.1.1.2. Изградња, реконструкција и санација водовода и дистрибутивне мреже у градским, приградским и сеоским насељима</p> <p>3.1.1.3. Изградња, реконструкција и санација канализационе мреже у градским, приградским и сеоским насељима</p> <p>3.1.1.4. Асфалтирање категорисаних путева у руралним подручјима</p> <p>3.1.1.5. Уређење, изградња и реконструкција градске саобраћајне инфраструктуре</p> <p>3.1.1.6. Израда плана инфраструктурне регулације подручја у новој пословно – привредној зони у Осињи</p> <p>3.1.1.7. Пројекат изградње магистралног правца Дервента – Станари</p> <p>3.1.1.8. Пројекат прикључења општине Дервента на аутопут „9. јануар“</p> <p>3.1.1.9. Проширење градског гробља</p> <p>3.1.1.10. Санација Рапћанског моста и реконструкција мањих мостова, прелаза и заштитних ограда</p> <p>3.1.1.11. Изградња и реконструкција уличне расвјете у градским, приградским и сеоским насељима</p>	<p>- Урађен план дјеловања</p> <p>- X m мреконструисано/санирано</p> <p>- X изграђених водовода</p> <p>- X m реконструисаног / дограђеног система</p> <p>- X km асфалтираних путних праваца</p> <p>- X m уређене/ изграђене инфраструктуре</p> <p>- Израђен план регулације</p> <p>- Урађен пројекат изградње магистралног пута</p> <p>- Успостављен прикључак на аутопут</p> <p>- X m² проширеног гробља</p> <p>- Извршена санација</p> <p>- X мостова/прелаза/ограда реконструисано</p> <p>- X расвјетних стубова</p>
<p>Програм 3.1.2:</p> <p>Унапређење и развој система управљања отпадом</p>	<p>3.1.2.1. Међуопштински пројекат изградње Трансфер станице за чврсти отпад</p> <p>3.1.2.2. Израда плана за унапређење погона рециклажног центра</p> <p>3.1.2.3. Едукација становништва о значају рециклирања отпада</p> <p>3.1.2.4. Санација дивљих депонија на подручју општине Дервента</p>	<p>- Урађен пројекат</p> <p>- Израђен план унапређења</p> <p>- X спроведених едукација</p> <p>- X санираних дивљих депонија</p>
<p>Програм 3.1.3:</p> <p>Регулација водотока и одржавање комуналних објеката за заштиту од поплава</p>	<p>3.1.3.1. Наставак уређења корита ријеке Укрине</p> <p>3.1.3.2. Одржавање одводних канала</p> <p>3.1.3.3. Изградња нових и одржавање постојећих насипа у насељеним подручјима у зонама у којима пријети опасност од плавлјења</p>	<p>- X m уређеног корита</p> <p>- X m очишћених канала</p> <p>- X m ојачаних / изграђених насипа</p>
<p>Програм 3.1.4:</p> <p>Заштита животне средине, вода и изградња комуналних објеката</p>	<p>3.1.4.1. Изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода</p> <p>3.1.4.2. Изградња колектора</p> <p>3.1.4.3. Израда плана за спровођење мониторинга квалитета ваздуха, воде и земљишта</p>	<p>- X изграђених уређаја</p> <p>- X нових колектора</p> <p>- Израђен мониторинг план</p>

<p>Програм 3.2.1:</p> <p>Заштита природне баштине</p>	<p>3.2.1.1. Уређење и валоризација локалитета Амбарине</p> <p>3.2.1.2. Уређење и валоризација „Којића“ пећине</p> <p>3.2.1.3. Заштита феномена „воденог цвијета“</p> <p>3.2.1.4. Израда плана ревитализације и валоризације „Стараче“</p> <p>3.2.1.5. Снимање стања и контрола квалитета воде локалних водовода</p> <p>3.2.1.6. Међуопштински пројекат заштите слива ријеке Укрине</p> <p>3.2.1.7. Међуопштински пројекат заштите и коришћења ресурса планине Мотајице</p>	<p>- Уређен и валоризован локалитет (1. и 2.)</p> <p>- X спроведених активности</p> <p>- Израђен план</p> <p>- Урађене предвиђене активности</p> <p>- X пројеката</p> <p>- X пројеката</p>
<p>Програм 3.3.1:</p> <p>Побољшана енергетска ефикасност и коришћење обновљивих извора енергије</p>	<p>3.3.1.1. Израда Акционог плана за енергетску одрживост (СЕАП)</p> <p>3.3.1.2. Едукација становништва и промоција пројеката енергетске ефикасности</p> <p>3.3.1.3. Наставак примјене мјера енергетске ефикасности на јавним објектима</p> <p>3.3.1.4. Замјена постојећих сијалица са еколошки прихватљивијим штедним сијалицама</p> <p>3.3.1.5. Изградња нове енергетски ефикасне јавне расвјете</p> <p>3.3.1.6. Обнова фасада и столарије на објектима јавних установа</p> <p>3.3.1.7. Изградња више рејонских топлана</p> <p>3.3.1.8. Израда плана за испитивање ресурса којима општина Дервента располаже у сврху развоја обновљивих извора енергије</p> <p>3.3.1.9. Израда студије Обновљивих извора енергије (ОИЕ)</p>	<p>- Израђен Акциони план</p> <p>- X спроведених едукација / промоција</p> <p>- X примјењених мјера</p> <p>- X замијењених сијалица</p> <p>- X нових свјетилки</p> <p>- X m² обновљене фасаде</p> <p>- X замијењене столарије</p> <p>- X топлана</p> <p>- Израђен план за испитивање ресурса</p> <p>- Урађена Студија</p>

6. ОПЕРАТИВНИ ДИО

6.1. План имплементације

Оријентациони преглед приоритетних пројеката/мјера

ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ 2018-2020												
План локалног економског развоја												
Програм	Пројекти / Мјере	Оријентациони период реализације (динамика имплементације)								Носиоци имплементације	Циљне групе	
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025			
1.1.1. Развој и унапређење пољопривредне производње	1.1.1.1. Инвестирање у прехранбено – прерађивачке капацитете (складиштење, дорада, прерада) у руралним подручјима											
	1.1.1.2. Мјера: Подстицај развоја пољопривреде и села											
	1.1.1.3. Подршка развоју агробизниса											
	1.1.1.4. Унапређење производње и прераде млијека											
	1.1.1.5. Увођење стандарда ознаке географског поријекла и брендирање календеровачког сира											
	1.1.1.6. Подршка окрупњавању пољопривредних честица и кориштењу државног земљишта											
	1.1.1.7. Развој кластера органске и интегралне пољопривредне производње											
	1.1.1.8. Подршка развоју пластеничке производње											
	1.1.1.9. Унапређење сточарске производње и перадарства											

План друштвеног развоја												
Програм	Пројекти / Мјере	Оријентациони период реализације (динамика имплементације)								Носиоци имплементације	Циљне групе	
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025			
		2.1.1.1.	Доступније услуге грађанима (е-регистар...)									
2.1.1.2.	Израда елабората о добивању статуса града											
2.1.1.3.	Системско и континуирано постизање урбаног стандарда											
2.1.1.4.	Израда студије о здравственој заштити											
2.1.1. Побољшање услова за квалитету живота	2.1.1.5.	Унапређење система здравствене заштите, квалитета и нивоа пружања услуга грађанима										
	2.1.1.6.	Подршка увођењу модела јавно-приватног партнерства у области здравства										
	2.1.1.7.	Подршка приватним инвестицијама у систем социјалне заштите										
	2.1.1.8.	Пројекат успостављања и изградње регионалног Центра цивилне заштите и Ватрогасног дома										
	2.1.1.9.	Отварање капацитета Геронтолошког центра										
	2.1.1.10.	Умрежавање организација цивилног друштва међусобно и са приватним сектором у циљу развоја нових иницијатива										

План заштите животне средине

Програм	Пројекти / Мјере	Оријентациони период реализације (динамика имплементације)								Носиоци имплементације	Циљне групе
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025		
3.1.1. Ефикасно планирање, унапређење и изградња комуналне и саобраћајне инфраструктуре на територији општине Дервента	3.1.1.1. Израда плана комуналног и саобраћајног инфраструктурног дјеловања										
	3.1.1.2. Изградња, реконструкција и санација водовода и дистрибутивне мреже у градским, приградским и сеоским насељима										
	3.1.1.3. Изградња, реконструкција и санација канализационе мреже у градским, приградским и сеоским насељима										
	3.1.1.4. Асфалтирање категорисаних путева у руралним подручјима										
	3.1.1.5. Уређење, изградња и реконструкција градске саобраћајне инфраструктуре										
	3.1.1.6. Израда плана инфраструктурне регулације подручја у новој пословно – привредној зони у Осињи										
	3.1.1.7. Пројекат изградње магистралног правца Дервента – Станари										
	3.1.1.8. Пројекат прикључења општине Дервента на аутопут „9. јануар“										

<p>3.3.1.6. Обнова фасада и столарије на објектима јавних установа</p>											
<p>3.3.1.7. Изградња више рејонских топлана</p>											
<p>3.3.1.8. Израда плана за испитивање ресурса којима општина Дервента располаже у сврху развоја обновљивих извора енергије</p>											
<p>3.3.1.9. Израда студије Обновљивих извора енергије (ОИЕ)</p>											

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.1. Инвестирање у прехранбено – прерађивачке капацитете (складиштење, дорада, прерада) у руралним подручјима																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.2. Мјера: Подстицај развоја пољопривреде и села																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.3. Подршка развоју агробизниса																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.4. Унапређење производње и прераде млијека																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.5. Увођење стандарда ознаке географског поријекла и брендирање календеровачког сира																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.6. Подршка окрупњавању пољопривредних честица и кориштењу државног земљишта																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.7. Развој кластера органске и интегралне пољопривредне производње																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.8. Подршка развоју пластеничке производње																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.9. Унапређење сточарске производње и перадарства																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.10. Развој воћарства																			
СЦ1/ОЦ1.1 / П1.1.1.	1.1.1.11. Унапређење производње меда и пчеларских производа																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.1. Едукација пољоп. произвођача о предностима и могућностима удруживања (кластери, удружења, задруге и сл.)																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.2. Израда пољопривредне карте општине Дервента																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.3. Промоција локалних пољоп. производа на специјализованим сајмовима, ресторанима, угоститељским објектима																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.4. Стварање услова за формирање Пољопривредног савјета																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.5. Едукација произвођача о начинима презентације, продаје и контроле квалитета производа																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.6. Промоција еколошке пољоп. производње у сврху стварања производа веће вриједности																			
СЦ1/ОЦ1.2 / П1.2.1.	1.2.1.7. Едукација о домаћим и страним изворима финансирања и изради пројекта																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.1.	1.3.1.1. Развој греенфиелд и брoвнфиелд зона																			
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.1.	1.3.1.2. Израда студије брoвнфиелд објеката и локација са потенцијалним рјешењима за њихову ревитализацију																			
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.1.	1.3.1.3. Инфраструктурно опремање греенфиелд локација																			
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.2.	1.3.2.1. Израда инвестиционог профила општине Дервента																			
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.2.	1.3.2.2. Израда студије о могућностима привлачења инвестиција																			
СЦ1/ОЦ1.3/П1.3.2.	1.3.2.3. Промоција инвестиционих могућности и разлога за улагање у општину Дервента																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ1/ОЦ1.3 / П1.3.2.	1.3.2.4. Израда водича и оснивање Инфоцентра за инвеститоре																			
СЦ1/ОЦ1.3 / П1.3.2.	1.3.2.5. Израда Каталога потенцијалних инвестиција и пројеката																			
СЦ1/ОЦ1.3 / П1.3.2.	1.3.2.6. Пословно – инвестициони форум локалне управе и дијаспоре																			
СЦ1/ОЦ1.4 / П1.4.1.	1.4.1.1. Подршка развоју и јачању МСП-а и предузетничком удруживању (кластери, удружења и сл.)																			
СЦ1/ОЦ1.4 / П1.4.1.	1.4.1.2. Стимулисање модернизације и технолошког опремања постојећих привредних капацитета																			
СЦ1/ОЦ1.4 / П1.4.1.	1.4.1.3. Подршка развоју женског предузетништва																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ 1/ОЦ 1.5 / П 1.5.1.	1.5.1.3. Развој, оптимизација и модернизација постојећих привредно пословних зона општине Дервента																			
СЦ 1/ОЦ 1.6 / П 1.6.1.	1.6.1.1. Израда Стратегије развоја туризма општине Дервента																			
СЦ 1/ОЦ 1.6 / П 1.6.1.	1.6.1.2. Истражити, вредновати и промовисати туристичке потенцијале општине Дервента																			
СЦ 1/ОЦ 1.6 / П 1.6.1.	1.6.1.3. Уврстити аутентична амбијентална обиљежја, природна и културна добра у туристичку понуду општине Дервента у сврху стварања турист. идентитета																			
СЦ 1/ОЦ 1.6 / П 1.6.1.	1.6.1.4. Стимулисати умрежавање актера у туризму у сврху стварања квалитетније и разноврсније турист. понуде																			
СЦ 1/ОЦ 1.6 / П 1.6.1.	1.6.1.5. Израда пројекта за садржајно унапређење значајних манифестација које доприносе развоју туризма општине Дервента																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.6. Развијање атрактивних прекограничних туристичких пакета (нпр. пројекат Римски путеви и сл.)																			
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.7. Подршка туристичким догађајима / производима																			
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.8. Стимулисање развоја посебних облика туризма (дестинациони, вјерски, културни, кампинг, пословни и сл.)																			
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.9. Успостављање туристичког инфо - центра																			
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.10. Унапређење гастрономске понуде и брендирање географског поријекла производа																			
СЦ1/ОЦ 1.6/П 1.6.1.	1.6.1.11. Укључивање трад. гастро-понуде, те понуде вина и воћне ракије локалних произвођача у понуду хотела, ресторана и других угоститељ. објеката																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.1.	1.6.1.12. Израда и брендирање сувенира																			
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.1.	1.6.1.13. Мјера: Подршка манифестацијама (Дервентско љето, Великогоспојински сабор и др.)																			
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.1.	1.6.1.14. Употпуњавање понуде и садржаја угоститељских објеката																			
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.2.	1.6.2.1. Повезивање локалитета Бабино брдо, Д. Бишња и лок. „Амбарине“ пратећом турист. инфраструктуром, супраструктуром и осмишљеним садржајима																			
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.2.	1.6.2.2. Израда културно-туристичког пројекта „Посавска кућа“ у сврху јачања културног идентитета и разноврсније туристичке понуде																			
СЦ 1/ ОЦ 1.6/ П 1.6.2.	1.6.2.3. Међуопштински пројекат мапирања и изградње стаза и друге туристичке инфраструктуре на планини Мотајаци																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ1/ОЦ1.6/ П 1.6.2.	1.6.2.4. Изградња физичке инфраструктуре за већу диверзификацију туристичке понуде (хостели, етно село и сл.)																			
СЦ1/ОЦ1.6/ П 1.6.2.	1.6.2.5. Израда плана за инфраструктурно опремање излетничких и кампинг зона																			
СЦ2/ОЦ 2.1/ П 2.1.1.	2.1.1.1. Доступније услуге грађанима (е-регистар...)																			
СЦ2/ОЦ 2.1/ П 2.1.1.	2.1.1.2. Израда елебората о добивању статуса града																			
СЦ2/ОЦ 2.1/ П 2.1.1.	2.1.1.3. Системско и континуирано постизање урбаног стандарда																			
СЦ2/ОЦ 2.1/ П 2.1.1.	2.1.1.4. Израда студије о здравственој заштити																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.5. Унапређење система здравствене заштите, квалитета и нивоа пружања услуга грађанима																			
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.6. Подршка увођењу модела јавно-приватног партнерства у области здравства																			
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.7. Подршка приватним инвестицијама у систем социјалне заштите																			
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.8. Пројекат успостављања и изградње регионалног Центра цивилне заштите и Ватрогасног дома																			
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.9. Отварање капацитета Геронтолошког центра																			
СЦ 2/ ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.10. Умрежавање организација цивилног друштва међусобно и са приватним сектором у циљу развоја нових иницијатива																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.11. Израда студије о могућим моделима медијског дјеловања у Дервенти																			
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.12. Подршка пројектима одрживог повратка у општину Дервента																			
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.13. Промоција и развој волонтерства																			
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.14. Организација савјета локалне заједнице и представника дијаспоре у сврху њиховог јачег друштвеног ангажмана и доприноса заједници																			
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.15. Мјера: Подршка удружењима и организацијама - НВО																			
СЦ2/ОЦ 2.1/П 2.1.1.	2.1.1.16. Мјера: Подршка породицама са више дјеце																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.17. Мјера: Подршка за вантјелесну оплодњу																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.1.	2.1.1.18. Мјера: Подршка спровођењу акционих планова (област: соц.заштите, инклузије, равноправности полова, образовања одраслих)																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.2.	2.1.2.1. Очување културног идентитета Дервенте																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.2.	2.1.2.2. Истражити, вредновати, заштитити и промовисати културна добра и култ. баштину општине Дервента																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.2.	2.1.2.3. Очувати аутентична амбијентална обиљежја у урбаном и руралном подручју																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.2.	2.1.2.4. Идентификовати културне и креативне ресурсе Дервенте и процијенити њихове потенцијале																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.2.	2.1.2.5. Поттицати међусобну сарадњу свих актера у култури у циљу стварања различитих културно-туристичких производа																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.3.	2.1.3.1. Изградња бицикличке-пјешачке-трим стазе (правци: Д.Бишња, Бабино брдо и сл.)																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.3.	2.1.3.2. Уређење излетишта „Видиковац“ – Бабино брдо																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.3.	2.1.3.3. Уређење шеталишта, тргова, паркова																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.3.	2.1.3.4. Изградња игралишта за дјецу																			
СЦ2/ОЦ 2.1 / П 2.1.3.	2.1.3.5. Оживљавање микро-амбијената у градском подручју: изградња парка „9. јануар“ и уређење других спомен паркова, шеталишта																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.3. Израда Стратегије развоја културе општине Дервента																			
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.4. Стварање предуслова за квалитетнији систем образовања																			
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.5. Изградња, реконструкција, опремање и санација школских објеката и спортских дворана																			
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.6. Подршка реконструкцији рукометног игралишта „Партизаново“																			
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.7. Изградња помоћног фудбалског терена ФК „Текстилац“																			
СЦ 2/ ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.8. Мјера: Подршка удружењима грађана из области спорта																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.9. Мјера: Стипендирање студената и ученика																			
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.1.	2.3.1.10. Подршка иницијативама за проналазак алтернативних извора финансирања пројекта у области културе и спорта																			
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.2.	2.3.2.1. Подршка стварању партнерства између привредног и образовног, јавног и цивилног сектора																			
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.2.	2.3.2.2. Формирање савјетодавног вијећа средњих стручних школа кога чине представници професора, послодаваца и локалне заједнице																			
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.2.	2.3.2.3. Покренути иницијативу за увођење нових занимања и унапређење постојећих																			
СЦ2/ОЦ 2.3 / П 2.3.2.	2.3.2.4. Спровођење програма цјеложивотног учења, преквалификација и предузетничког учења																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.6. Израда плана инфраструктурне регулације подручја у новој пословно-привредној зони у Осињи																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.7. Пројекат изградње магистралног правца Дервента-Станари																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.8. Пројекат прикључења општине Дервента на аутопут „9. јануар“																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.9. Проширење градског гробља																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.10. Санација Рапћанског моста и реконструкција мањих мостова, прелаза и заштитних ограда																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П3.1.1.	3.1.1.11. Изградња и реконструкција уличне расвјете у градским, приградским и сеоским насељима																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.2.	3.1.2.1. Међуопштински пројекат изградње Трансфер станице за чврсти отпад																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.2.	3.1.2.2. Израда плана за унапређење погона рециклажног центра																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.2.	3.1.2.3. Едукација становништва о значају рециклирања отпада																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.2.	3.1.2.4. Санација дивљих депонија на подручју општине Дервента																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.3	3.1.3.1. Наставак уређења корита ријеке Укрине																			
СЦЗ/ОЦ 3.1/П 3.1.3	3.1.3.2. Одржавање одводних канала																			

Веа са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦЗ/ОЦ 3.1 / П 3.1.3	3.1.3.3. Изградња нових и одржавање постојећих насипа у насељеним подручјима и зонама у којима пријети опасност од плављења																			
СЦЗ/ОЦ 3.1 / П 3.1.4.	3.1.4.1. Изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода																			
СЦЗ/ОЦ 3.1 / П 3.1.4.	3.1.4.2. Изградња колектора																			
СЦЗ/ОЦ 3.1 / П 3.1.4.	3.1.4.3. Израда плана за спровођење мониторинга квалитета ваздуха, воде и земљишта																			
СЦЗ/ОЦ 3.2/ П 3.2.1.	3.2.1.1. Уређење и валоризација локалитета Амбарине																			
СЦЗ/ОЦ 3.2/ П 3.2.1.	3.2.1.2. Уређење и валоризација „Којића“ пећине																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ							Финансирање из осталих извора							Носиоци имплементације			
			Преглед по годинама							Преглед по годинама										
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		2023.	2024.	2025.
СЦ 3/ОЦ 3.2/П 3.2.1.	3.2.1.3. Заштита феномена „воденог цвијета“																			
СЦ 3/ОЦ 3.2/П 3.2.1.	3.2.1.4. Израда плана ревитализације и валоризације Стараче																			
СЦ 3/ОЦ 3.2/П 3.2.1.	3.2.1.5. Снимање стања и контрола квалитета воде локалних водовода																			
СЦ 3/ОЦ 3.2/П 3.2.1.	3.2.1.6. Међуопштински пројекат заштите слива ријеке Укрине																			
СЦ 3/ОЦ 3.2/П 3.2.1.	3.2.1.7. Међуопштински пројекат заштите и коришћења ресурса планине Мотајице																			
СЦ 3/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.1. Израда акционог плана за енергетску одрживост (СЕАП)																			

Веза са циљевима/програмима	Пројекат/мјера	Укупни оријент. издаци до завршетка пројекта (КМ)	Финансирање из ЈЛЈУ								Финансирање из осталих извора								Носиоци имплементације	
			Преглед по годинама								Преглед по годинама									
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Укупно (КМ)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		2025.
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.2. Едукација становништва и промоција пројекта енергетске ефикасности																			
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.3. Наставак примјене мјера енергетске ефикасности на јавним објектима																			
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.4. Замјена постојећих сијалица са еколошки прихватљивим штедним сијалицама																			
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.5. Изградња нове енергетски ефикасне јавне расвјете																			
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.6. Обнова фасада и столарије на објектима јавних установа																			
СЦЗ/ОЦ 3.3/П 3.3.1.	3.3.1.7. Изградња више рејонских топлана																			

Преглед по секторима за осам година

Сектор	Укупни оријент. издаци (до завршетка пројекта)	Укупни предвиђени издаци (2018-2025)	Финансирање из буџета ЈЛУ									Број пројеката
			Преглед по годинама									
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Укупно (2018-2025) (КМ)	
Економски сектор												
Друштвени сектор												
Сектор заштите животне средине												
УКУПНО												
Сектор	Укупни оријент. издаци (до завршетка пројекта)	Укупни предвиђени издаци (2018-2025)	Финансирање из осталих извора									Број пројеката
			Преглед по годинама									
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Укупно (2018-2025) (КМ)	
Економски сектор												
Друштвени сектор												
Сектор заштите животне средине												
УКУПНО												

Преглед по годинама (2018-2025)

Сектор	Укупно I година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно II година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно III година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно IV година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			

Сектор	Укупно V година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно VI година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно VII година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Сектор	Укупно VIII година	Финансирање из буџета ЈЛУ	Финансирање из осталих извора
Економски сектор			
Друштвени сектор			
Сектор заштите животне средине			
Укупно			
Укупно (I+II+III+IV+V+ VI+VII+VIII)			

6.2. План развоја организационих капацитета и људских потенцијала за имплементацију, праћење и евалуацију стратегије

У протеклој декади стављен је акценат на локални економски развој, који је постао дио развојне политике Босне и Херцеговине и Републике Српске. Стратешки приступ омогућио је локалним заједницама да уђу у процесе реформе, те да своје капацитете прилагођавају захтјевима глобалног тржишта. Локалне заједнице свој профит проналазе кроз могућност повећања локалних економских капацитета, привлачење страних инвестиција, смањење незапослености, подизање стандарда локалног становништва и стимулација развоја у свим другим правцима.

Имплементација Стратегије развоја општине Дервента за период 2018-2025. године комплексан је процес који подразумијева активно учешће свих актера релевантних за привредни и друштвени развој општине, чиме би се створила могућност синергистичког дјеловања, стварања нових вриједности и иновативних интеракција. Процес провођења стратегије темељи се на партнерским принципима, што значи да ће учесници из јавног, приватног и сектора цивилног друштва бити једнако заступљени приликом координације провођења, праћења и евалуације развојних мјера предвиђених стратегијом.

Како би се стратегија успјешно реализовала, потребна је сарадња између институција и органа на државном/ентитетском и локалном нивоу, као и између свих актера на локалном нивоу, будући да они утичу на степен локалног развоја. Утицај државе/ентитета кроз директне и индиректне мјере, као и утицај глобалних трендова није занемарив, а понекад је и пресудан фактор у процесу креирања локалног економског развоја. Степен реализације развојних мјера предвиђених овим документом у првом реду зависи од активности локалне управе, али и од надлежних институција и организација вишег нивоа, као и локалног нивоа, те од иницијатива приватних инвеститора. Диференцијација локалних заједница има задатак да локалне економске капацитете претвори у конкурентске предности, те на тај начин осигура интегрисан и стратешки развој свих сектора и сфера живота у једној локалној заједници.

Успјешно управљање засновано је на прилагођавању постојеће организационе структуре и људских потенцијала у сврху дефинисања оперативног капацитета за управљање развојем (јединица за управљање развојем и формирање Партнерске групе), те на детаљном и реално проводивом плану имплементације који садржи подјелу одговорности, стратегију финансирања и временске оквире за имплементацију појединих пројеката, као и конкретне активности везане за провођење, праћење и вредновање стратегије. Кључни оперативни капацитет за управљање развојем мора имати јасно дефинисане надлежности и овлаштења. Задатак тог капацитета је свакодневно старање о реализацији стратегије као цјелине, али и сваког пројекта појединачно, као и координација свих активности и актера, од припреме, промоције и реализације пројеката, преко праћења и извјештавања, до ажурирања стратегије.

Кључни актери у имплементацији стратегије су:

- Скупштина општине
- Начелник општине
- Партнерска група за развој
- Координатор провођења стратегије
- Одјељења локалне управе
- Институције и организације на локалном нивоу (туристичка организација, институције за културу, образовање и васпитање, здравствене установе, центар за социјални рад, задруге и удружења...)
- Привредни савјет
- Специјализоване образовне, истраживачке и консултантске организације
- Локалне невладине и спортске организације и удружења
- Ресорна министарства и агенције

Основне улоге, одговорности и надлежности у процесу имплементације и координације стратегије

Улоге и одговорности	Надлежности
Дефинисање одговорности у погледу координације на имплементацији стратегије развоја	Начелник општине
Дефинисање надлежности појединих одјељења/служби за припрему пројектних приједлога и имплементацију пројеката из акционог плана	Начелници одјељења, Служба за јавне набавке и заједничке послове, директори јавних предузећа и установа, предсједници НВО
Разрада пројектних приједлога и осигурање извора финансирања	Кабинет начелника, Одјељења локалне управе
Провођење процедуре јавних набавки	Служба за јавне набавке и заједничке послове, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Праћење имплементације стратегије и редовно извјештавање	Кабинет начелника, Координатор, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Партнерска група за развој
Успостављање и редовно ажурирање базе података релевантне за развој	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Разрада и усвајање оперативних и финансијских планова за наредне године имплементације стратегије (годишње и индикативно трогодишње)	Начелник општине и начелници одјељења, Служба за јавне набавке, Скупштина општине
Ажурирање и ревизија секторских планова и стратегије	Кабинет начелника, Координатор, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности и остала одјељења, Партнерска група за развој, Скупштина општине
Дефинисање кључних потреба за изградњу капацитета људских ресурса укључених у имплементацију стратегије (припрема плана и системска изградња капацитета за дјелотворну имплементацију стратегије развоја)	Начелник општине, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Партнерска група за развој
Свеукупна комуникација у погледу имплементације стратегије развоја са актерима ван општинске управе (грађани, медији, пословни сектор, невладин сектор, потенцијални финансијери, виши нивои власти итд.)	Начелник општине (Службеник за односе с јавношћу и администратор интернет странице), Одјељење за привреду и друштвене дјелатности и остала одјељења, Партнерска група за развој
Континуирана изградња људских капацитета потребних за имплементацију стратегије у оквиру општинске администрације	Начелник општине и Одјељење за општу управу

Праћење, оцјењивање и допуњавање Стратегије развоја

Мониторинг и евалуација стратешког планирања, као и процеса имплементације пројеката у локалним заједницама представља најбитнији корак и корективни чинилац у процесу локалног развоја. Ефикасност локалног развоја постаје евидентна и видљива тек на основу конкретних показатеља проистеклих из систематичног праћења и вредновања пројеката. Системско праћење и оцјењивање реализације стратегије омогућава мјерење нивоа остварења постављених циљева, пружајући могућност за предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција, као и вредновања укупне успјешности реализације стратегије. Праћење обухвата систем прикупљања и анализирања података о ефикасности и квалитету провођења стратегије у односу на очекиване резултате. Вредновање представља систематску и објективну процјену стратегије у периоду имплементације и указује на потребу евентуалних измјена заснованих на новонасталим околностима, те даје укупну оцјену остварења постављених циљева.

Стратегија развоја поставља низ мјерљивих оперативних/секторских циљева, подржаних низом конкретних индикатора који ће се користити за мјерење остварења стратегије. Провођење редовног праћења напретка у имплементацији стратегије ослања се на мјерљиве оперативне/секторске циљеве и њихове индикаторе.

Редовно праћење имплементације пројеката вршиће сва Одјељења локалне управе, у складу са подручјем свог дјеловања. Извјештај о напретку имплементације пројеката и оствареним резултатима свака служба појединачно доставља Сектору за Локални економски развој (Координационом тијелу за праћење имплементације стратегије општине Дервента), које консолидује извјештаје и припрема свеобухватан извјештај о напретку у остваривању Акционог плана и реализовању оперативних и стратешких циљева, те на тај начин извјештава Начелника општине, Скупштину општине и Партнерску групу за развој.

Цивилни сектор је важан актер у провођењу стратегије, будући да има искуство у припреми и реализацији пројеката кроз учешће у међународним изворима финансирања, чиме је у могућности да обезбиједи финансирање многих активности које се не могу покрити средствима локалног буџета.

Јавне установе које се финансирају из буџета Босне и Херцеговине, Републике Српске и локалног буџета, такође имају важну улогу у привлачењу средстава и спољашњих извора, јер због свог непрофитног карактера имају могућност да разним пројектима аплицирају за неповратна средства из фондова Европске уније. Захваљујући капацитетима и дјелатностима којима се баве, јавним установама су доступна и разна средства која се остварују кроз зајмове инвестиционих и развојних банака.

Приватни сектор је главни покретач развоја и стварања нових радних мјеста у локалној заједници, стога је стратегија управо и постављена тако да обезбиједи повољно и конкуретно пословно окружење за привлачење инвестиција, чиме би се повећала конкурентност локалне привреде и стимулисало запошљавање.

Активности праћења, вредновања и ажурирања појединих дијелова стратегије врше се у одређеним временским периодима:

Активност праћења и вредновања	Временски оквир
Праћење реализације програма (пројеката и мјера)	Годишње
Контролно вредновање	Након 3 године за оперативне планове; Након 5 година за стратегију
Допуњавање секторских планова	Дјелимично након 3 године, а комплетно након 5 година
Допуњавање стратегије	Дјелимично након 5 година, а комплетно након 8 година
Финално вредновање	Након 5 година за секторске планове; Након 8 година за стратегију

Стратегија је флексибилан инструмент којег је важно редовно ажурирати у сврху прилагођавања потребама у окружењу које се брзо мијења. Будући да се ажурирање дијелова стратегије изводи селективно, визија развоја и стратешки циљеви обично не подлијежу промјенама током одабраног стратешког периода. Оперативни планови се преиспитују и по потреби ревидирају након три године реализације стратегије, док се на годишњем нивоу преиспитују и по потреби ажурирају и остале компоненте.

У циљу спровођења дефинисаних стратешких циљева биће израђен Акциони план који ће обухватити преглед и структуру активности потребних за спровођење стратегије у периоду од 2018-2025. године.

Скраћенице:

а.д. – Акционарско друштво
БиХ – Босна и Херцеговина
д.о.о. – Друштво са ограниченом одговорности
ДВ – Далековод
ЕУ – Европска Унија
ФК – Фудбалски клуб
ЈЛУ – Јединица локалне управе
ЈП – Јавно предузеће
ЈУ – Јавна установа
ЈЗУ – Јавна здравствена установа
КУДМ – Културно-умјетничко друштво младих
ЛЕАР – Локални еколошки акциони план (Local Environmental Action Plan)
МиПРО –Методологија за интегрисано планирање локалног развоја
МОСС – Међународна организација савеза слијепих и слабовидих
МСП – Мала и средња предузећа
НЕАР – Национални еколошки акциони план (National Environmental Action Plan)
НВО – Невладина организација
ОО – Општински одбор
ОШ – Основна школа
ПО – Подручно одјељење
РС – Република Српска
SEAP – Акциони план енергетски одрживог развоја (Sustainable Energy Action Plan)
СФРЈ – Социјалистичка Федеративна Република Југославија
SIDA – Шведска међународна агенција за развој и сарадњу (Swedish International Development Cooperation Agency)
СКК – Српски књижевни клуб
СКУД – Српско културно-умјетничко друштво
СПКД – Српско просвјетно и културно друштво
СРЦ – Спортско-рекреативни центар
СТП – Саобраћајно транспортно предузеће
СЗР – Самостална занатска радња
ТЕ – Термоелектрана
ТС – Трансформаторска станица
УГ – Удружење грађана
UNDP - Програм Уједињених нација за развој (United Nations Development Programme)
USAID – Агенција Сједињених Америчких Држава за међународни развој (United States Agency for International Development)

Попис табела, слика и графикона

Попис табела

Табела 1	Старосна структура становништва	13
Табела 2	Број регистрованих запослених лица	14
Табела 3	Запослени према врстама привредне дјелатности	15
Табела 4	Запосленост и незапосленост у општини Дервента	17
Табела 5	Учешће појединих квалификација у укупном броју незапослених у 2017. години	18
Табела 6	Старосна структура незапослених лица у 2017. години	18
Табела 7	Доминантне привредне гране према броју привредних субјеката	22
Табела 8	Параметри у главним секторима индустријске производње	23
Табела 9	Просјечна мјесечна плата у главним прерађивачким секторима у 2017. години	25
Табела 10	Извоз и удио извоза у укупном приходу сектора у прерађивачкој индустрији	27
Табела 11	Индустријска зона	29
Табела 12	Пословна зона Сервисно-комунални центар.....	30
Табела 13	Структура земљишта по класама.....	37
Табела 14	Удио домаћинства која се баве пољопривредом у укупном броју домаћинства	37
Табела 15	Зграде према броју станова, броју соба и површини	44
Табела 16	Процјена девастираности стамбеног фонда крајем 1995. године	45
Табела 17	Вриједност извршених радова у стамбеној инфраструктури.....	45
Табела 18	Удаљеност већих градова од Дервенте	46
Табела 19	Структура путева општине Дервента.....	47
Табела 20	Водоводни систем општине Дервента.....	49
Табела 21	35 кВ водови на територији општине Дервента	52
Табела 22	Структура становништва према писмености и полу.....	54
Табела 23	Структура становништва према највишој завршеној школи	54
Табела 24	Број предшколских установа, васпитних група и дјеце по годинама	56
Табела 25	Основне школе у Дервенти	57
Табела 26	Број и структура ученика у средњим школама у школској 2017/2018. години	60
Табела 27	Број уписаних и дипломираних студената из Дервенте и студената уписаних у Дервенти.....	61

Табела 28 Структура становништва према компјутерској писмености и полу.....	62
Табела 29 Здравствени сарадници и административно-техничко особље	68
Табела 30 Здравствени радници са вишом, средњом и нижом стручном спремом	68
Табела 31 Здравствени радници са високом стручном спремом.....	68
Табела 32 Број лица – корисника социјалне заштите.....	69
Табела 33 Број лица у потреби за социјалним старањем и збрињавањем.....	70
Табела 34 Удружења грађана општине Дервента.....	73
Табела 35 Анализа буџета.....	76

Попис слика

Слика 1 Индустриска зона - парцеле	29
Слика 2 Пословна зона Сервисно-комунални центар - парцеле.....	30
Слика 3 Пословно-индустриске зоне у Дервенти	31

Попис графикона

Графикон 1 Просјечна температура по мјесецима	10
Графикон 2 Средња количина падавина.....	10
Графикон 3 Миграциони салдо	11
Графикон 4 Природни прираштај	12
Графикон 5 Полна и старосна структура становништва.....	13
Графикон 6 Тржиште рада.....	14
Графикон 7 Запослени по секторима	16
Графикон 8 Запосленост по секторима у општини Дервента у периоду 2013-2017. године.....	17
Графикон 9 Структура незапослених по занимањима у 2017. години.....	19
Графикон 10 Структура незапослених са средњом стручном спремом.....	19
Графикон 11 Структура ММСП по броју запослених у 2017. години	21
Графикон 12 Упоредни приказ структуре ММСП по броју запослених у 2016. и 2017. години	21
Графикон 13 и 14 Број правних лица која су остварила нето-добит и добит привредних субјеката 2015-2017.....	24
Графикон 15 Кретање спољнотрговинске размјене	26
Графикон 16 Удио извоза општине Дервента на нивоу регије Добој у периоду 2015-2017.....	26
Графикон 17 Извозно тржиште у привреди Дервенте у 2017. години.....	28

Графикон 18 Земље у које је Дервента извозила у 2016. и 2017. години.....	28
Графикон 19 и 20 Доласци и ноћења туриста у Дервенти.....	35
Графикон 21 Засијане површине и необрађене оранице	36
Графикон 22 Структура земљишних површина	36
Графикон 23 Доминантне биљне културе у периоду 2012-2016. године	38
Графикон 24 Доминантне ратарске културе у периоду 2012-2016. године.....	38
Графикон 25 Најзаступљеније сорте воћа у периоду 2012-2016. године	39
Графикон 26 Јавни путеви на подручју општине Дервента	46
Графикон 27 Производња и испорука воде у периоду 2012-2015. године	50
Графикон 28 Број корисника водоводне мреже	50
Графикон 29 Структура становништва према највишој завршеној школи	55
Графикон 30 Број дјете у ЈУ „Трол“ у периоду 2015-2017. године	56
Графикон 31 и 32 Укупан број ученика и уписаних ученика у основне школе у Дервенти по годинама	57
Графикон 33 и 34 Укупан број ученика и уписаних ученика по школама	58
Графикон 35 Укупан број ученика средњих школа по школама	59
Графикон 36 Укупан број ученика уписаних у средње школе, по школама	59
Графикон 37 Процент уписаних студената према сједишту високошколске установе.....	61
Графикон 38 и 39 Структура запослених у Дому здравља у Дервенти.....	68
Графикон 40 Анализа буџета	76

На основу Одлуке о изради Стратегије развоја општине Дервента за период 2018-2025. године, објављене у Службеном гласнику општине Дервента бр. 6/17, састављен је Развојни тим за израду Нацрта Стратегије општине Дервента и Приједлога Стратегије општине Дервента за период 2018-2025. године у следећем саставу:

- Жунић Игор, дипл. психолог, предсједник
- Јевтић Горан, дипл. инг. грађевине, члан
- Пајић Драган, дипл. инг. рударства, члан
- Бећаревић Љубица, дипл. економиста, члан
- Симић Весна, дипл. инг. пољопривреде, члан
- Стринић Миле, дипл. економиста, члан
- Вуковић Драган, дипл. биолог, члан
- Новић Срђан, дипл. инг. саобраћаја, члан
- Голубовић Боривоје, дипл. економиста, члан
- Пећић Младен, дипл. туризмолог, члан
- Стојчић Биљана, дипл. инг. грађевине, члан
- Шербић Јефимија, дипл. инг. архитектуре, члан
- Кнежевић Горан, мастер мехатронике, члан
- Јовић Бранка, дипл. инг. хемије, члан